

OCENA STANU SANITARNEGO MIASTA GLIWICE za rok 2024

Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Gliwicach

Marzec 2025

Spis treści

1	Ocena stanu sanitarno – higienicznego obiektów żywnościowo – żywnościowych	1
2	Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych	14
3	Ocena nadzoru sanitarnego nad placówkami ochrony zdrowia	33
4	Ocena w zakresie szczepień ochronnych	37
5	Ocena stanu sanitarno – higienicznego w zakładach pracy	41
6	Ocena stanu sanitarnego w zakresie higieny komunalnej	55
7	Jakość wody przeznaczonej do spożycia	69
8	Ocena stanu sanitarnego w zakładach nauczania i wychowania	73
9	Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny	83
10	Działalność oświatowo-zdrowotna i promocji zdrowia	87

Ocena stanu sanitarno – higienicznego obiektów żywnościowo – żywnościowych na terenie miasta Gliwice 2024 r.

Państwowa Inspekcja Sanitarna (dalej: PIS) w Gliwicach realizowała zadania w ramach nadzoru bieżącego mając na względzie bezpieczeństwo żywności i żywienia, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa żywnościowego.

W ramach urzędowej kontroli żywności sekcja Higiena Żywienia, Żywności i Przedmiotów Użytku (dalej: HŻŻiPU) w 2024 roku sprawowała nadzór nad **4327** obiektami żywnościowo - żywnościowymi, zakładami prowadzącymi produkcję i obrót materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, w tym **1860** usytuowanymi na terenie miasta Gliwice. Wyniki działalności Sekcji HŻŻiPU na terenie miasta Gliwice w 2024 r. przedstawia tabela nr 1.

Lp.	Grupa obiektów	Ilość zakładów wg/ewidencji	Ilość kontroli	Ilość decyzji terminowych	Mandaty	
					Ilość	Suma
1	Zakłady wytwórcze	129	110	19	13	4600
2	Zakłady żywienia zbiorowego	713	442	67	37	9650
3	Miejsca obrotu żywnością materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością (sklepy, kioski, hurtownie, środki transportu)	1018	565	78	67	15500
RAZEM		1860	1117	164	117	29750

tab. 1 Wyniki działalności Sekcji HŻŻiPU na terenie miasta Gliwice w 2024 r.

W 2024 r. na terenie miasta Gliwice przeprowadzono **1117** kontroli sanitarnych, w wyniku których wydano ogółem **226** decyzji administracyjnych, w tym **165** nakazujących usunięcie stwierdzonych uchybień technicznych, **17** przedłużających termin wykonania nakazów, **8** wygaszających, **1** o nieprzydatności środków spożywczych do żywienia ludzi, **10** umarzających oraz **25** uchylających decyzje. Osoby odpowiedzialne za nieprawidłowy stan sanitarny ukarano **117** mandatami karnymi na łączną kwotę **29 750 zł**.

W zakładach nowo otwartych lub po zmianie zakresu działania zgłaszającym się podmiotom wydano **140** decyzji zatwierdzających zakłady do prowadzenia działalności w ustalonym zakresie. Nadzorowane w 2024 roku zakłady poddawane były ocenie stanu sanitarnego na podstawie arkuszy oceny zakładu produkcji/obrotu żywnością/ żywienia zbiorowego/ materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością uwzględniający min. prawidłowość procedur: Dobrej

Praktyki Higienicznej (dalej: GHP), Dobrej Praktyki Produkcyjnej (dalej: GMP), Systemu zapewniania bezpieczeństwa żywności (dalej: HACCP) i ich realizację.

W 2024 roku oceniono 470 zakładów na terenie miasta Gliwice, z czego:

- 37 zakładów uzyskało ryzyko niskie,
- 398 zakładów uzyskało ryzyko średnie,
- 35 zakładów uzyskało ryzyko wysokie.

Ustalone ryzyko w zakładzie wpływa na częstotliwość kontroli.

W 2024 r. zgodnie z „Planem pobierania próbek do badania żywności w ramach urzędowej kontroli i monitoringu dla Państwowej Inspekcji Sanitarnej na 2024 rok” Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna (dalej: PSSE) w Gliwicach miała zaplanowanych do pobrania **625** próbek środków spożywczych, próbek sanitarnych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Ogółem pobrano **718** próbek, z czego na terenie miasta Gliwice pobrano **291** (w 2023 roku pobrano 244 próbki, kwestionowanych 5), w tym **232** próbki żywności, **43** próbki wymazów sanitarnych, **4** próbki materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością oraz **12** próbek sanitarnych. Zestawienie ilości pobranych próbek i kwestionowanych próbek w latach 2023-i 2024 na terenie miasta Gliwice przedstawia Ryc.1.

Próbki zostały pobrane w ramach urzędowej kontroli i zbadane w następujących kierunkach:

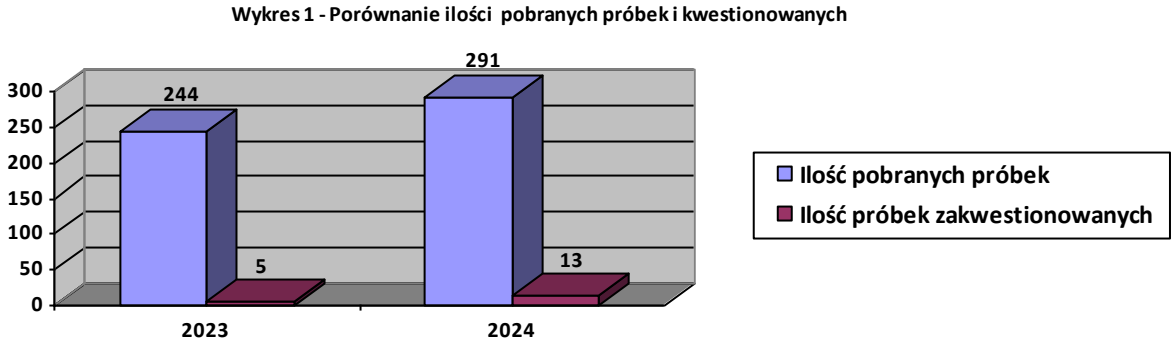
- zanieczyszczenia mikrobiologiczne - 168 próbek,
- metale szkodliwe dla zdrowia – 20 próbek,
- zanieczyszczenia biologiczne i fizyczne – 15 próbek,
- pozostałości pestycydów – 14 próbek,
- zawartość substancji dodatkowych – 14 próbek,
- obecność szkodników zbożowo-mącznych – 12 próbek,
- ocena organoleptyczna – 8 próbek,
- mikotoksyny – 7 próbek,
- kryteria czystości substancji dodatkowych – 6 próbek,
- wybrane parametry w suplementach diety – 6 próbek,
- WWA – 4 próbki,
- gluten – 4 próbki,
- azotany – 4 próbki,
- pH, kwasowość – 2 próbki,
- napromienianie – 1 próbka,
- karbaminian etylu – 1 próbka,
- wartość kaloryczna posiłków oraz procentowy udział energii z białka, tłuszczu i węglowodanów – 1 próbka,
- migracja specyficzna, globalna, ocena organoleptyczna materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością – 4 próbki.

Spośród ww. próbek w pobranych w 2024 r. w zakresie oceny znakowania oceniono 79 próbek środków spożywczych oraz 4 próbki materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. W przypadku 4 środków spożywczych znakowanie nie było zgodne z obowiązującymi przepisami, w związku z tym przesłano informację do właściwych miejscowo Wojewódzkich

Inspektorów Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych w Katowicach, Opolu oraz Warszawie.

Z **291** próbek pobranych na terenie miasta Gliwice zakwestionowano **13**, z czego przyczyną zakwestionowania **10** próbek były zanieczyszczenia mikrobiologiczne, **2** próbek przekroczenie najwyższych dopuszczalnych poziomów pestycydów oraz **1** próbki przekroczenie najwyższych dopuszczalnych poziomów metali.

W związku z powyższym podjęto działania zgodnie z kompetencją.

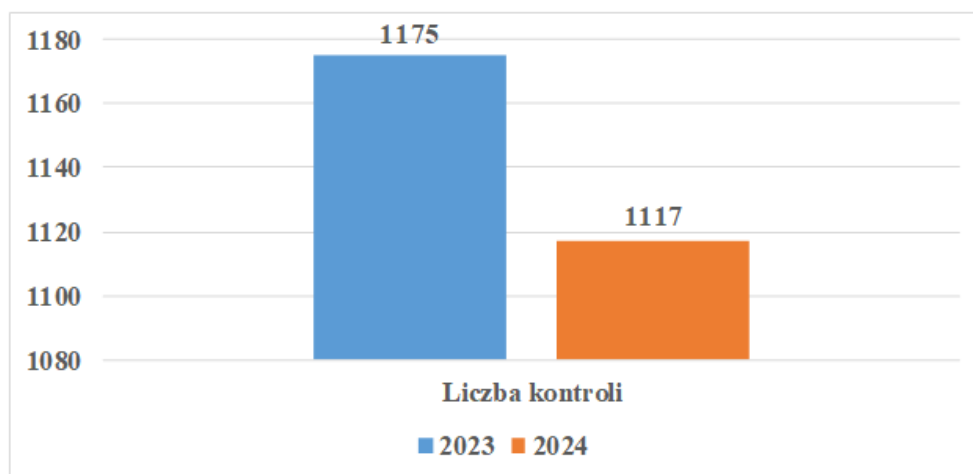
ryc. 1 Ilość pobranych i kwestionowanych próbek na terenie miasta Gliwice w latach 2023 i 2024

Porównując procent kwestionowanych próbek w latach 2023 i 2024 w stosunku do ilości pobranych próbek zaobserwowano w 2024 r. wzrost procentowego udziału kwestionowanych próbek. W 2023 r. procent kwestionowanych próbek stanowił 2,0 %, natomiast w 2024 r. 4,5 %.

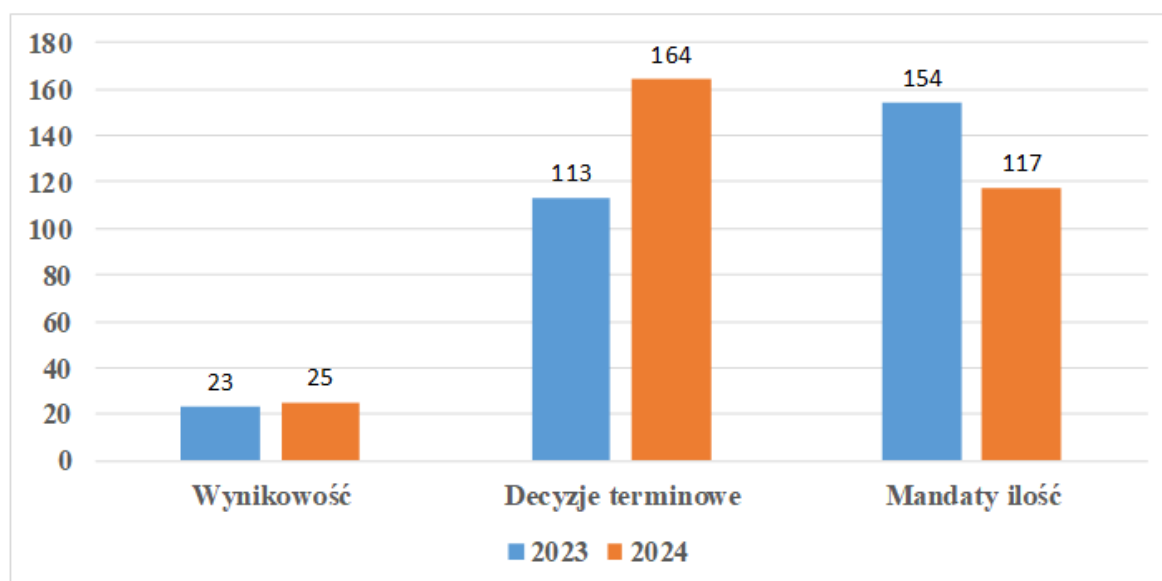
Grupa obiektów	Ilość zakładów		Ilość kontroli		Decyzje terminowe		Mandaty			
	2023	2024	2023	2024	2023	2024	Ilość		Suma	
							2023	2024	2023	2024
Zakłady wytwórcze	128	129	103	110	12	19	11	13	2800	4600
Zakłady żywienia zbiorowego	827	713	442	442	58	67	64	37	13500	9650
Miejsca obrotu żywnością materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością (sklepy, kioski, hurtownie, środki transportu)	1249	1018	630	565	43	78	79	67	16350	15500
RAZEM	2204	1860	1175	1117	113	164	154	117	32650	29750

tab. 2 Zestawienie działań kontrolnych w latach 2023 -2024

Porównując wyniki działania PPIS w Gliwicach, co przedstawia tab. 2 oraz ryc. 1 i 2, należy stwierdzić, że wynikowość kontroli na terenie miasta Gliwice się zwiększyła. W 2023 r. wynosiła 23 %, natomiast w 2024 roku wynosiła 25%, co może świadczyć, że stan techniczno-sanitarny zakładów żywieniowo-żywnościowych uległ nieznacznie pogorszeniu.

ryc. 2 Ilość przeprowadzonych kontroli – porównanie 2023 i 2024 roku

ryc. 3 Porównanie wyników działalności Sekcji HŻŻiPU na terenie miasta Gliwice w latach 2023 i 2024

Statystycznie w roku 2024 co 7 kontrola skutkowało wydaniem decyzji administracyjnej nakazującej usunięcie uchybień technicznych, natomiast w 2023 roku, prawie co 10 kontrola była podstawą wszczęcia postępowania administracyjnego w celu wydania decyzji administracyjnej.

Do najczęściej występujących nieprawidłowości w zakresie stanu techniczno – sanitarnego należy:

- nieprawidłowy stan techniczny pomieszczeń zakładu: podłóg, ścian, sufitów, drzwi,
- zniszczony sprzęt, urządzenia i inne składniki wyposażenia, które stykają się z żywnością.
- brak dopływu ciepłej wody do umywalek / zlewów.

Do głównych uchybień i nieprawidłowości w zakresie higieny produkcji i dystrybucji w tej grupie obiektów należy:

- brak czystości w pomieszczeniach zakładu,
- nieprawidłowe warunki magazynowania, pakowania, transportu,
- sprzedaż artykułów spożywczych przeterminowanych lub bez oznakowania,
- brak prawidłowo zorganizowanych punktów obróbki wstępnej mięsa surowego, jaj świeżych oraz warzyw i owoców.
- brak odzieży ochronnej u personelu.
- brak segregacji w urządzeniach chłodniczych,

Do głównych uchybień w zakresie zarządzania zakładem, kontroli wewnętrznej i systemów zarządzania bezpieczeństwem żywności należą:

- brak bieżących zapisów dotyczących realizacji procedur HACCP, GHP i GMP,
- brak dokumentacji z kontroli surowców, półproduktów i wyrobów gotowych przez producentów w tym badań właścicielskich.

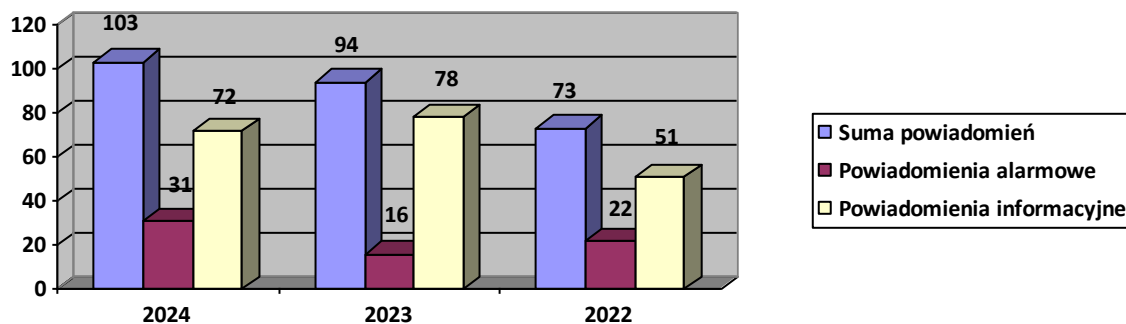
System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach (dalej: RASFF)

W ramach zapewnienia bezpieczeństwa żywności na poziomie wspólnotowym funkcjonuje System RASFF, który został opracowany i wdrożony, aby zapobiegać przedostawaniu się niebezpiecznej żywności i przedmiotów do kontaktu z żywnością do konsumenta. Produkcja i obrót środków spożywczych składają się często z wielu procesów odbywających się w różnych miejscach na świecie, w których udział bierze duża liczba podmiotów poczynając **od produkcji pierwotnej (rolnej)**, a skończywszy na różnych kanałach dystrybucji, do których dostęp ma konsument ostateczny. System RASFF działa w sposób skoordynowany i zintegrowany, gdyż swoim działaniem obejmuje drogę „**od pola do stołu**” i zapewnia wczesne przewidywanie zagrożeń oraz niezwłoczne podejmowanie odpowiednich działań zaradczych.

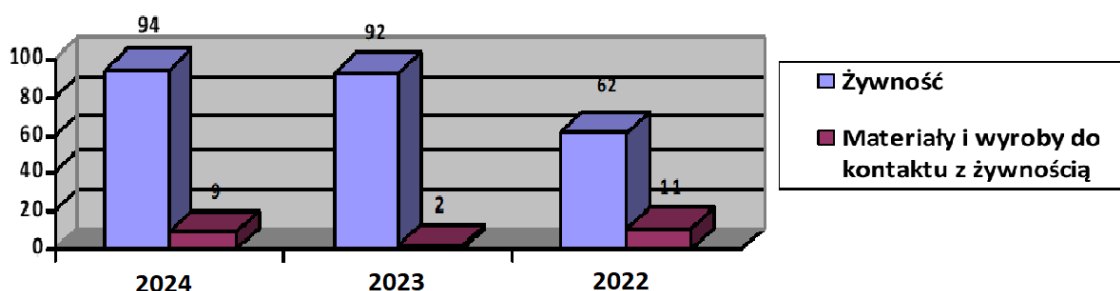
W ramach systemu RASFF w 2024 r. ogółem otrzymano **103** powiadomienia (**w 2023 r. było 94, a w 2022 r. 73**), w tym **31** alarmowych, **18** informacyjnych w celu zwrócenia uwagi, **51** informacyjnych w celu podjęcia działań, **3** innych (o niezgodności, NEWS, odrzucenia na granicy). Dotyczyły one w **94** przypadkach niebezpiecznych produktów żywnościowych oraz w **9** materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością. Spośród otrzymanych powiadomień **57** dotyczyło produktów pochodzenia krajowego, **23** z Unii Europejskiej i **23** z „krajów trzecich”. W związku z otrzymaniem ww. powiadomień systemu RASFF w 2024 r. przeprowadzono łącznie **258** kontroli i innych działań kontrolnych i wyjaśniających. Ponadto obecność w obrocie niebezpiecznych produktów wymienionych w powiadomieniach RASFF sprawdzana była również podczas pełnienia bieżącego nadzoru. Ilość powiadomień systemu RASFF w rozbiciu na lata 2022-2024 przedstawia tab. 3 oraz ryc. 4 i 5.

ROK	Suma powiadomień	Powiadomienia alarmowe	Powiadomienia informacyjne i inne
2024	103	31	72
2023	94	16	78
2022	73	51	22

tab. 3 Ilość otrzymanych powiadomień systemu RASFF w ostatnich 3 latach z podziałem na kategorie powiadomień.

ryc. 4 Ilość powiadomień systemu RASFF w latach 2022-2024

ryc. 5 Powiadomienia systemu RASFF z podziałem na kategorie zgłaszanych artykułów

W roku 2024 z **103** otrzymanych powiadomień RASFF dotyczących żywności, **10** dotyczyło suplementów diety i żywności specjalnego przeznaczenia żywieniowego, a **84** pozostałej żywności. Najczęściej powiadomienia alarmowe i informacyjne dotyczyły wykrycia obecności nieautoryzowanych substancji czynnych w suplementach diety będących w obrocie między innymi w obiektach zlokalizowanych na obszarze działania PPIS Gliwice.

Kontrole sanitarne interwencyjne przeprowadzano zgodnie z załączanymi do powiadomień listami dystrybucji oraz w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego.

Zakłady Wytwórcze

W omawianym okresie na terenie miasta Gliwice zlokalizowanych było **129** zakładów wytwórczych, w których przeprowadzono **110** kontroli sanitarne, nałożono **13** mandatów karnych na kwotę **4600 zł**, wydano **19** decyzji administracyjnych represyjnych nakazujących usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości, **1** decyzję przedłużenia, **1** wygaśnięcia.

W zakładach wytwórczych w 2024 r. pobrano ogółem **41** próbek, w tym 15 próbek w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych, 6 próbek w kierunku kryteriów czystości substancji dodatkowych, 3 próbki w kierunku mikotoksyn, 2 próbki w kierunku pozostałości pestycydów, 1 próbkę w kierunku substancji dodatkowych, 1 próbkę w kierunku WWA, 1 próbkę w kierunku zawartości witaminy C w suplemencie diety oraz 12 próbek sanitarnych.

Spośród wszystkich próbek pobranych w zakładach wytwórczych **nie zakwestionowano** żadnej.

Największą grupę zakładów wytwórczych stanowią głównie piekarnie i ciastkarnie. W 2024 roku w rejestrze PPIS w Gliwicach na terenie miasta Gliwice figurowało **27** zakładów piekarniczych oraz **23** ciastkarnie.

W zakładach piekarniczych od 2008 r. prowadzona jest Akcja „Mklik Próchniczek”, która ma na celu weryfikowanie stopnia wdrożenia i prawidłowości funkcjonowania systemu opracowanego na zasadach HACCP, w tym w szczególności prawidłowości zabezpieczenia obiektu przed szkodnikami. Akcja jest kontynuowana z uwagi na bezpieczeństwo żywności i szczególne zagrożenie szkodnikami zbożowo-mącznymi oraz ich pozostałościami w przemyśle piekarniczym.

Do stwierdzonych nieprawidłowości techniczno-sanitarnych w przeprowadzonych kontrolach były:

- obecność żywych szkodników lub martwych zbożowo mącznych w wytrzepekach, zmiotkach,
- niedokładnie przeprowadzane zabiegi dezynsekcyjne koszyczków,
- niedokładnie sprzątane pomieszczenia produkcyjne i magazynowe,
- brudne, zakurzone ściany i sufity w pomieszczeniach żywnościowych,
- ubytki w posadzce,
- brudne, niedokładnie myte powierzchnie stykające się z żywnością (maszyny, urządzenia, drobny sprzęt pomocniczy),
- wyeksploatowany drobny sprzęt pomocniczy,
- brak środków do mycia i dezynfekcji,
- brak bieżących zapisów wynikających z systemu HACCP.

W związku z powyższym skontrolowano 19 piekarń, w których przeprowadzono ogółem **35** kontroli, nałożono **5** mandatów karnych na kwotę 1500 zł, wydano **10** decyzji administracyjnych. Ponadto do badań laboratoryjnych w 6 zakładach piekarniczych pobrano 12 próbek sanitarnych, tj. zmiotki z podłogi oraz wytrzepek z koszyków do garowania pieczywa, w których nie stwierdzono obecności szkodników zbożowo-mącznych.

Akcja nadal będzie kontynuowana w 2025 roku.

W rejestrze zakładów podlegających urzędowej kontroli w wpisanych było **134 gospodarstw** rolnych, (w tym 11 na terenie miasta Gliwic) zajmujących się produkcją pierwotną produktów pochodzenia roślinnego z dostawami bezpośrednimi. W **2024** r. ogółem dokonano wpisu **34** nowych gospodarstw rolnych.

Miejsca obrotu żywnością, materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością

Na terenie Gliwic zlokalizowanych jest **1018** zakładów obrotu żywnością, w których przeprowadzono **565** kontroli, nałożono **67** mandatów karnych na kwotę **15500 zł** oraz wydano **78** decyzji administracyjnych represyjnych nakazujących usunięcie nieprawidłowości stwierdzonych podczas kontroli, **10** przedłużeń, **1** wygaśnięcie, **1** o nieprzydatności środków spożywczych do żywienia ludzi oraz **6** umorzeń.

Na terenie miasta Gliwice zlokalizowane są centra handlowe, tj.: „**Arena**”, „**Forum**”, „**Auchan**”, „**Factory**”, „**Europa Centralna**”, supermarkety sieci typu: **Lidl**, **Carrefour**, **Auchan**, **Kaufland**, **Biedronka**, **Polomarket**, **Netto**, **Aldi**, **Dino**, **Stokrotka**. Ponadto znajdują się magazyny hurtowe m.in. **Selgros** oraz **Centra dystrybucyjne: Lidl, Kaufland i Netto**, które realizują usługi logistyczne związane z gromadzeniem i przechowywaniem produktów dostarczonych przez producentów i przeznaczonych do dalszej redystrybucji w sieci supermarketów.

W danej grupie obiektów stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- brak bieżącej czystości i porządku,
- brak zapisów dotyczących dokumentacji systemu HACCP,
- brak procedur i rejestrów dotyczących gospodarowania odpadami kategorii 3
- brak segregacji w urządzeniach chłodniczych,
- żywność nieopakowana niezabezpieczona od strony klienta przed zanieczyszczeniem,
- przechowywanie środków spożywczych bezpośrednio na podłodze,
- częściowo zniszczony sprzęt, wyposażenie,
- brudne ściany, sufity w pomieszczeniach zakładu,
- ubytki w podłodze, powierzchnia trudna do utrzymania w czystości,
- sprzedaż przeterminowanych środków spożywczych

W obiektach obrotu żywnością pobrano ogółem **204 próbki**, w tym **200** próbek środków spożywczych oraz **4** próbki materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Przedmiotowe próbki zbadano w następujących kierunkach:

- zanieczyszczenia mikrobiologiczne – 110 próbek,
- metale szkodliwe dla zdrowia – 20 próbek,
- zanieczyszczenia biologiczne i fizyczne – 15 próbek,
- zawartość substancji dodatkowych – 13 próbek,
- pozostałości pestycydów – 12 próbek,
- ocena organoleptyczna – 8 próbek,
- wybrane parametry w suplementach diety oraz żywności dla specjalnych grup - 5 próbek,
- azotany – 4 próbki,
- mikotoksyny – 4 próbki,
- WWA – 3 próbki,
- pH, kwasowość – 2 próbki,
- gluten – 2 próbki,
- napromienianie – 1 próbka,
- karbaminian etylu – 1 próbka,
- migracja specyficzna, globalna, ocena organoleptyczna materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością – 4 próbki.

Spośród 204 pobranych próbek w obiektach obrotu żywnością oraz materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością zakwestionowano **13**, z czego przyczyną zakwestionowania **10** próbek były zanieczyszczenia mikrobiologiczne, **2** próbek przekroczenie najwyższych dopuszczalnych poziomów pestycydów oraz **1** próbki przekroczenie najwyższych dopuszczalnych poziomów metali.

W związku z powyższym podjęto działania zgodnie z kompetencją.

Zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego i otwartego

Na terenie Gliwic zlokalizowanych jest **713** zakładów żywienia zbiorowego typu otwartego i zamkniętego.

W 2024 r. w zakładach żywienia zbiorowego przeprowadzono **442** kontrole sanitarne w trakcie, których nałożono **37** mandatów karnych na kwotę **9650 zł** oraz wydano **67** decyzji administracyjnych represyjnych nakazujących wykonanie zarządzeń, **3** przedłużenia, **2** wygaśnięcia oraz **2** umorzenia.

W danej grupie obiektów stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- brak segregacji w urządzeniach chłodniczych, zamrażalniczych,
- brak higieny personelu przy przygotowaniu posiłków, brak odzieży roboczej,
- brak bieżącej czystości w zakładach,
- naczynia stołowe niezabezpieczone przed zanieczyszczeniem,
- brak bieżących zapisów wynikających z opracowanej dokumentacji HACCP,
- gotowe potrawy niezabezpieczone przed zanieczyszczeniem,
- przeterminowane środki spożywcze,
- nieprawidłowo przechowywane środki spożywcze bezpośrednio na podłodze,
- częściowo zniszczony sprzęt, wyposażenie,
- brudne ściany i sufity,
- uszkodzone umywalki, niedrożne zlewy,

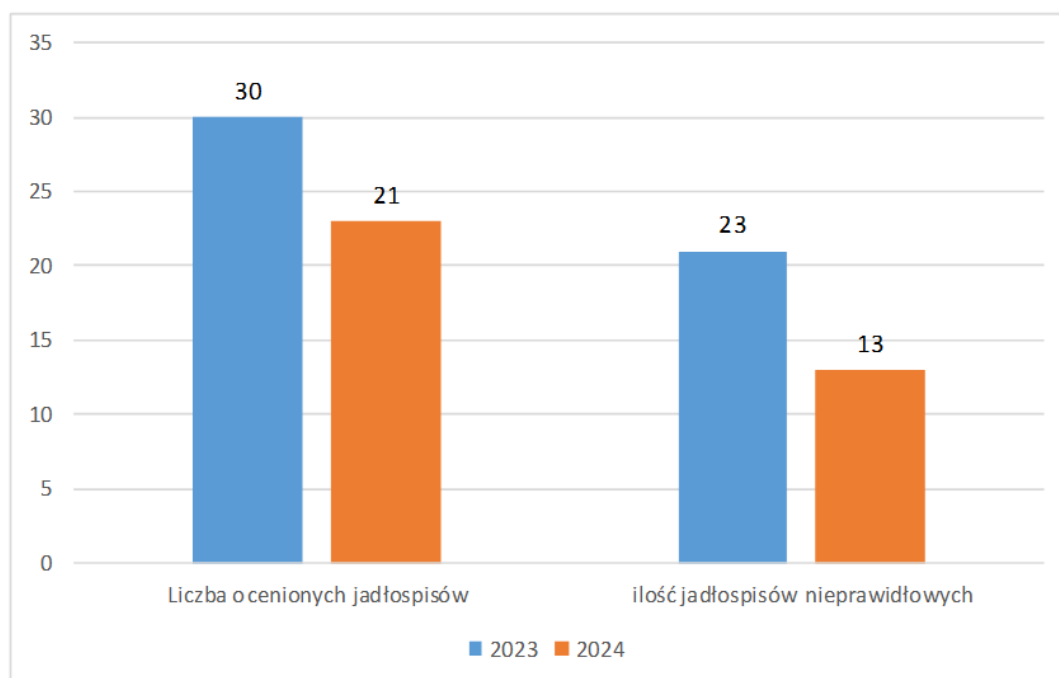
W 2024 roku w zakładach zbiorowych typu zamkniętego i otwartego pobrano ogółem **46** próbek, w tym 2 próbki posiłków obiadowych bezglutenowych w kierunku zawartości glutenu, 1 próbkę posiłku obiadowego w kierunku wartości kalorycznej, procentowego udziału energii z białka, tłuszczów, węglowodanów oraz zawartości soli, a także 43 próbki wymazów czystościowych z powierzchni roboczych, sprzętu oraz rąk pracowników w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych. Nie stwierdzono przypadku zdyskwalifikowania próbek w tego typu zakładach.

Ocena sposobu żywienia

W 2024 roku na terenie miasta Gliwice przeprowadzono łącznie 23 ocen jadłospisów w 13 placówkach oświatowych, 2 w szpitalach, 4 w żłobkach i wydawalniach, 1 w stołówce w domu pomocy społecznej, 1 stołówce w zakładzie specjalnym i wychowawczym, 1 zakładzie usług cateringowych, 1 innym zakładzie żywienia w systemie cateringowym.

W 2024 r. w ramach kontynuowanej akcji „Żywienie dzieci przebywających w żłobkach i klubach dziecięcych” dokonano oceny ilościowej i jakościowej jadłospisów.

W ramach bieżących kontroli przeprowadzono 4 oceny jadłospisów dekadowych w 1 stołówce w żłobku oraz w 3 wydawalniach posiłków w żłobku (w tym pobrano 1 próbkę posiłku obiadowego). W 3 ocenach jadłospisów stwierdzono nieprawidłowości:

ryc. 6 Ilość przeprowadzonych ocen jadłospisów – porównanie 2023 i 2024

- zbyt małą podaż energii,
- zbyt dużą ilość tłuszczu i węglowodanów,
- zbyt dużą ilość soli,
- zbyt małą ilość wapnia z powodu za małych porcji mleka i jego produktów.

W placówkach oświatowych na terenie miasta Gliwice jadłospisy sprawdzono pod kątem wytycznych Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach. Posiłki powinny zapewniać przebywającym w nim dzieciom wyżywienie zgodne z wymaganiami dla danej grupy wiekowej wynikającymi z aktualnych norm żywienia dla populacji polskiej wynikające z publikacji M. Jarosz - Normy żywienia dla populacji polskiej¹

Analizy jadłospisów przeprowadzono przy użyciu programu dietetycznego WIKT.

Spośród 13 przeprowadzonych analiz jadłospisów w placówkach oświatowych (w 2 stołówkach szkolnych i 10 przedszkolnych, 1 wydawalni szkolnej) w 10 jadłospisach stwierdzono nieprawidłowości, co stanowi 77% błędnych jadłospisów, natomiast w roku 2023 odsetek nieprawidłowych jadłospisów w tej grupie zakładów wynosił 68%, co świadczy o pogarszającym się sposobie żywienia dzieci i młodzieży.

Nieprawidłowości stwierdzone w jadłospisach dotyczyły:

- zbyt dużej/ zbyt małej ilości energii,
- braku 2 porcji mleka lub produktów mlecznych,
- zbyt dużej ilości soli,
- brak porcji ryby raz w tygodniu,
- niewystarczającej ilości warzyw i owoców w posiłkach.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami zobowiązano Strony odpowiedzialne za żywienie w jednostkach systemu oświaty do wyeliminowania powyższych błędów żywieniowych, udzielono pouczeń, zalecono przeszkolenie personelu oraz poinformowanie PPIS w Gliwicach o podjętych działaniach naprawczych.

Ponadto w 2024 roku dokonano oceny 2 jadłospisów dekadowych pobranych w 1 wydawalni w szpitalu oraz 1 stołówce w szpitalu prowadzących żywienie we własnym zakresie. W obydwu ocenach nie wykazano nieprawidłowości.

Porównując przeprowadzone analizy, co przedstawiono na ryc. 7 stwierdza się, że w 2023 r. na 30 pobranych jadłospisów w 21 (70%) wykazano błędy w jadłospisach, natomiast w 2024 r. na 23 ocenionych jadłospisów w 13 (57%) stwierdzono nieprawidłowości.

W jadłospisach z 2024 r. stwierdza się mniejszy odsetek błędów, niemniej jednak z uwagi na działania statusowe analiza jadłospisów nadal będzie kontynuowana w 2025 r.

Import

PPIS w Gliwicach na mocy ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia² w ramach granicznej kontroli sprawuje nadzór nad eksportem i importem środków spożywczych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością pochodzących z importu z krajów trzecich.

W wyznaczonych miejscach, na terenie Urzędu Celnego w Gliwicach oraz w magazynach importerów i eksporterów przeprowadzano przy współudziale funkcjonariuszy Urzędu Celnego, przedstawicieli agencji celnych, importerów lub eksporterów przeprowadzane są kontrole przywożonych z zagranicy (lub wywożonych za granicę) produktów spożywczych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

W związku z prowadzeniem granicznego nadzoru nad jakością zdrowotną żywności i przedmiotów przeznaczonych do kontaktu z żywnością w roku 2024 wykonano **345** kontroli (**w 2022 r. było 318, a w 2022 r. było 337**), w tym **72** kontroli na środkach transportu. Skontrolowano **280** partii środków spożywczych, **65** partii materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością. Wydano łącznie **345** świadectw spełnienia wymagań towarów przekraczających granicę. W ramach granicznych kontroli dokonano oceny **167** produktów przywiezionych z zagranicy (importu) i **178** produktów wywożonych za granicę (eksportu).

	Suma kontroli	Żywność	Materiały i wyroby do kontaktu z żywnością
Ilość kontroli granicznych	345	280	65

tab. 4 Ilość przeprowadzonych kontroli towarów importowanych z podziałem na kategorie artykułów.

¹ Publikacja Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego - Państwowy Zakład Higieny, Warszawa, 2020.

² Ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. (t.j. Dz.U. z 2023, poz. 1448)

Od 2017 r. na terenie działania PPIS w Gliwicach funkcjonuje również nowy, główny magazyn firmy cukierniczej z Raciborza. W roku 2024 przeprowadzono w tym magazynie aż **103** kontroli granicznych towarów eksportowanych do krajów trzecich.

Interwencje

PPIS w Gliwicach, w zakresie Higieny Żywności i Żywnienia w 2024 r. przyjął ogółem 244 interwencji, w tym **125 dotyczyło miasta Gliwice (w roku 2023 - 139)**.

Rozpatrzono 221 spraw, nie rozpatrzono 23 z uwagi na:

- 15 przypadków: brak obiektu we wskazanym miejscu, dotyczy głównie obiektów ruchomych i tymczasowych; w 1 przypadku strona nie wskazała szczegółowych informacji jakiego produktu oraz producenta dotyczą zarzuty; w 1 przypadku strona wycofała wniesioną interwencję.
- 8 przypadkach - przekazano błędnie skierowaną interwencję zgodnie z właściwością miejscową lub zgodnie z kompetencją.

W związku ze zgłoszonymi interwencjami przeprowadzono 235 kontroli interwencyjnych.

W wyniku przeprowadzonych kontroli za potwierdzone nieprawidłowości dotyczące stanu sanitarnego nałożono **74 mandaty karne na kwotę 17900 zł**. W ramach kontroli interwencyjnych wydano **22 decyzje administracyjne** w tym **20** nakazujące poprawę stanu technicznego 1 dotyczącą zakazu wprowadzania do obrotu środków spożywczych, 1 nakazującą przerwanie działalności.

W 2024 r. na 221 rozpatrywanych interwencji w tym: 104 dotyczyło miasta Gliwice:

- 70 uznano za uzasadnione, w tym 26 dotyczących miasta Gliwice (w 2023 - było 53 uzasadnionych dotyczących miasta Gliwice)
- 151 za nieuzasadnione, w tym 78 dotyczących miasta Gliwice (w 2023 - było 86 nieuzasadnionych dotyczących miasta Gliwice)

Interwencje dotyczyły głównie:

- niehigienicznej sprzedaży środków spożywczych,
- niewłaściwego stanu higieniczno - sanitarnego pomieszczeń zakładu,
- sprzedaży środków spożywczych niewłaściwej jakości w tym mięsa i wędlin o nieprawidłowych cechach organoleptycznych tj. nieświeży zapach oraz nietypowa konsystencja,
- wprowadzania do obrotu przeterminowanych środków spożywczych,
- nieprawidłowej gospodarki odpadami,
- obecności owadów i gryzoni w obiekcie,
- zatrudniania osób bez aktualnych orzeczeń lekarskich do celów sanitarno – epidemiologicznych.

W związku ze zgłoszonymi interwencjami na nieprawidłową jakość zdrowotną środków spożywczych w ramach urzędowej kontroli celowanej pobrano 11 próbek do badań laboratoryjnych tj. :

- chipsy ziemniaczane solone – 1 próbka- w kierunku zawartości substancji dodatkowych: barwników, substancji słodzących i konserwujących,
- frankfurterki – 1 próbka – w kierunku badań sensorycznych,
- Mąkę pszenną typ 450 – 1 próbka w kierunku zanieczyszczeń biologicznych,
- Mąkę pszenną typ 650 – 1 próbka w kierunku zanieczyszczeń biologicznych,
- Suplement diety VIT C 1000 z bioflawonoidami z gorzkiej pomarańczy – 1 próbka w kierunku oceny organoleptycznej,
- Nutramigen LGG Complete 1 dla niemowląt od urodzenia hipoalergiczny preparat mlekozastępczy – 1 próbka – w kierunku oceny organoleptycznej,
- Naturalną wodę mineralną „Nałęczowianka” niegazowana – 5 próbek – w kierunku mikrobiologicznym.

W zakresie badanych parametrów próbek **nie kwestionowano**.

Wnioski

Stan sanitarny nadzorowanych obiektów żywnościowych, jak wykazuje wynikowość (ilość nałożonych mandatów i decyzji w stosunku do ilości kontroli) uległ nieznacznie pogorszeniu, **co świadczy o braku poprawy stanu techniczno-sanitarnego zakładów żywnościowo żywnościowych.**

W zakresie bezpieczeństwa żywności w 2023 r. stwierdzono większy procent próbek kwestionowanych w stosunku do roku ubiegłego. **W 2023 r. procent kwestionowanych próbek stanowił 2,0 %, natomiast w 2024 r. 4,5 %.**

W stosunku do roku 2023 odnotowano większy odsetek nieprawidłowych jadłospisów w placówkach oświatowych. W związku z powyższym ocena jadłospisów nadal będzie kontynuowana w 2025 r.

Zaobserwowano również większą ilość zgłaszanych interwencji uznanych po rozpatrzeniu za bezzasadne.

Ocena sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych dla miasta Gliwice za rok 2024

Analizę sytuacji epidemiologicznej w zakresie chorób zakaźnych i pasożytniczych na terenie nadzorowanym przez PPIS w Gliwicach za rok 2024 przeprowadzono w oparciu o roczne sprawozdania o zachorowaniach na choroby zakaźne, zakażenia i zatrucia Mz-56.

W roku 2024 kontynuowano działalność w zakresie zapobiegania i zwalczania chorób zakaźnych. Systematyczna analiza zgłoszeń zachorowań na choroby zakaźne umożliwia wdrożenie działań przeciwepidemicznych i zwiększenie zdrowotnego bezpieczeństwa mieszkańców.

Podejmowano działania przeciwepidemiczne, edukacyjne, promocyjne prowadzące do zmniejszenia zakażeń na nadzorowanym terenie.

Monitorowano bieżącą sytuację epidemiologiczną przez prowadzenie nadzoru rutynowego oraz nadzoru alertowego poprzez udział w działaniach związanych z występowaniem zachorowań na choroby szczególnie niebezpieczne w tym poprzez przepływ informacji w Krajowym Systemie Wczesnego Ostrzegania i Reagowania dla Chorób Zakaźnych.

W 2024 r. na terenie objętym nadzorem PPIS w Gliwicach przeprowadzono łącznie 5249 wywiadów epidemiologicznych, natomiast w 2024 r. przeprowadzono ogółem 6155 wywiadów epidemiologicznych. Spadek liczby wywiadów w stosunku do roku ubiegłego jest związany zaprzestaniem przeprowadzania wywiadów epidemiologicznych w przypadku zachorowań na COVID-19.

Na terenie miasta Gliwice w roku 2024 odnotowano ogółem 7 ognisk epidemicznych, w tym 4 wywołane wirusem grypy typu A, 2 wywołane przez koronawirusa SARS-CoV-2 i 1 ognisko wywołane przez rotawirusy. W związku z powyższym przeprowadzono dochodzenia epidemiologiczne mające na celu ustalenie liczby osób narażonych na zakażenie oraz ustalenia trybu postępowania związanego z przecięciem dróg szerzenia się zakażenia.

Odnutowano:

- 4 ogniska wywołane przez wirusa grypy typu A. Ogniska wystąpiły w oddziałach o profilu onkologicznym. Zachorowało 21 pacjentów. Odnutowano 3 zgony związane z chorobą podstawową. Ogółem 101 osób objęto nadzorem epidemiologicznym.
- 2 ogniska epidemiczne wywołanych wirusem SARS-CoV-2. Ogniska wystąpiły na terenie 1 szpitala zlokalizowanego na terenie miasta Gliwice w oddziałach onkologicznych. Ogółem w wyniku zakażeń szpitalnych wyniki dodatnie w kierunku SARS-CoV-2 uzyskano od 12 osób w tym u 8 pacjentów i 4 osób z personelu medycznego. Nadzorem epidemiologicznym objęto 53 osoby. Jedna osoba zmarła, z przyczyn nie związanych z zakażeniem szpitalnym.
- 1 ognisko zakażenia szpitalnego wywołanego przez rotawirusy, zachorowały 2 osoby przebywające w oddziale hematologii. 20 pacjentów było narażonych na zakażenie. Nie odnotowano zachorowań wśród personelu.

W związku z wystąpieniem ognisk zakażeń epidemicznych w szpitalach Zespoły Kontroli Zakażeń Szpitalnych podjęły decyzję o zastosowaniu izolacji kontaktowej, pobraniu materiału do badań od osób z kontaktu oraz wzmożeniu reżimu sanitarnego w zakresie mycia i dezynfekcji rąk oraz powierzchni.

Tak jak w latach ubiegłych w 2024 r. był prowadzony aktywny nadzór nad ostrymi porażeniami wiotkimi, który obejmuje nadzór kliniczny, epidemiologiczny i wirusologiczny nad przypadkami ostrego porażenia wiotkiego z osłabieniem mięśni szkieletowych u dzieci w wieku < 15 r. ż. Nadzór polega na telefonicznym, cotygodniowym kontakcie z oddziałami neurologii ze szczególnym uwzględnieniem oddziałów dziecięcych, a w przypadku podejrzenia zachorowania pobieranie i przesyłanie materiału do badań laboratoryjnych do NIZP-PZH.

Stale monitorowane są podejrzenia i zachorowania na odrę i różyczkę w ramach realizacji programu eliminacji tych chorób.

PPIS w Gliwicach współpracuje z Inspekcją Weterynaryjną na szczeblu powiatowym w zakresie zwalczania chorób odzwierzęcych. Prowadzony jest nadzór nad osobami narażonymi na wirus wysoce zjadliwej grypy ptaków (HPAI) oraz w zakresie zwalczania ognisk. Ponadto prowadzony jest nadzór nad osobami w przypadku narażenia na wściekłą osobę pokąsanych przez zwierzęta domowe i dzikie. W relacji człowiek-zwierzę istotne jest zachowanie szczególnych środków ostrożności celem zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego.

Zgodnie z wytycznymi GIS prowadzony jest nadzór epidemiologiczny w przypadku wystąpienia inwazyjnej choroby zakaźnej wywołanej przez *Neisseria meningitidis*, *Streptococcus pneumoniae*, *Haemophilus influenzae* oraz innych bakteryjnych zakażeń ośrodkowego układu nerwowego.

W związku z zagrożeniem dla zdrowia publicznego związanym ze stosowaniem nowych narkotyków tzw. dopalaczy PPIS w Gliwicach sprawuje bieżący nadzór nad zatruciami środkami zastępczymi. Na podstawie informacji przekazywanych z placówek służby zdrowia sporządzane są raporty o zatruciach, hospitalizacjach oraz zgonach spowodowanych środkami zastępczymi, co pozwala na monitorowanie i możliwość szybkiego reagowania na wzrost liczby przypadków zatruc środkami zastępczymi. Przedmiotowe informacje są również wprowadzane do ogólnopolskiego Sytemu Monitorowania Informacji o Dopalcaczach. Na terenie miasta Gliwice w 2024 r. odnotowano 45 przypadków zatruc dopalaczami w tym 26 u kobiet oraz 19 u mężczyzn, ogółem 16 osób wymagało hospitalizacji. Najwięcej przypadków zatruc dopalaczami odnotowano w grupie wiekowej 20-40 lat. Na terenie miasta Gliwice w 2023 r. odnotowano 24 przypadki zatruc dopalaczami, 15 osób hospitalizowano.

W ramach prowadzonego nadzoru nad zgłaszalnością chorób zakaźnych odnotowano poprawę zgłaszalności, na którą ma wpływ porozumienie ramowe zawarte pomiędzy Śląskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym (dalej: ŚPWIS) i Narodowym Funduszem Zdrowia. PSSE w Gliwicach co kwartał otrzymuje informacje, dotyczące liczby chorób zakaźnych zgłaszanych przez zakłady opieki zdrowotnej do Narodowego Funduszu Zdrowia. Powyższe dane są wnikliwie analizowane

i porównywane z liczbą chorób zakaźnych zgłaszanych przez poszczególne zakłady opieki zdrowotnej do PSSE w Gliwicach. W związku z powyższym do kierowników poszczególnych zakładów opieki zdrowotnej, w których stwierdzono niezgodności w liczbie chorób zakaźnych zgłoszonych do Narodowego Funduszu Zdrowia i PSSE w Gliwicach wysyłane się pisma wnoszące o sprostowanie powstałych nieścisłości.

Podsumowując

Z grupy chorób zakaźnych objętych w Polsce zgłaszaniem należy przede wszystkim zwrócić uwagę na sytuację epidemiologiczną chorób podlegających szczepieniom ochronnym, w tym przeciwko COVID-19 a także chorób przenoszonych poprzez naruszenie ciągłości tkanek. Działania przeciwepidemiczne można prowadzić na poziomie eliminowania źródła,

na poziomie przecięcia dróg szerzenia się drobnoustroju lub na poziomie uodparniania populacji wrażliwej.

Ustabilizowanie sytuacji epidemiologicznej może być osiągnięte w przyszłości pod warunkiem:

- kontynuowania szczepień ochronnych, w tym przeciwko COVID-19 i grypie
- realizacji programu eradykacji poliomielitis oraz eliminacji odry i różyczki
- monitorowanie bieżącej sytuacji epidemiologicznej w zakresie chorób zakaźnych, w tym chorób szczególnie niebezpiecznych
- zwiększenia dostępu do badań diagnostycznych – określenie czynnika etiologicznego choroby, która ma wpływ nie tylko na postępowanie terapeutyczne, ale także na profilaktykę przeciwepidemiczną.

Dane epidemiologiczne dotyczące występowania wybranych chorób zakaźnych na terenie miasta Gliwice zostały przedstawione w formie tabelarycznej [tab. 5], [tab. 6]

Jednostka chorobowa	Liczba zachorowań w 2024r	Zapadalność na 100 000 ludności	Liczba zachorowań w 2023r	Zapadalność na 100 000 ludności	Wzrost/spadek zapadalności
Krztusiec	107	67,43	1	0,61	+ 66,82
Borelioza	176	110,91	101	62,53	+ 48,38
Wirusowe zakażenia jelitowe	154	97,05	109	67,48	+ 29,57
Biegunki i zapalenia żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu	126	79,40	96	59,40	+ 20,00
WZW C	21	13,23	17	10,52	+ 2,71
Bakteryjne zakażenia jelitowe	52	32,77	49	30,33	+ 2,44
Inwazyjna choroba wywołana przez <i>Streptococcus pneumoniae</i>	8	5,04	5	3,09	+ 1,95
Świnka	5	3,15	2	1,23	+ 1,92
WZW B	26	16,38	24	14,85	+ 1,53
Inwazyjna choroba wywołana przez <i>Neisseria meningitidis</i>	2	1,26	0	0	+ 1,26
Odra	1	0,63	0	0	+ 0,63
Listerioza	1	0,63	1	0,61	+ 0,02
Różyczka	1	0,63	1	0,61	+ 0,02
Zakażenia SARS-CoV-2	1086	684,39	1845	1142,34	- 457,95
Ospa wietrzna	587	369,92	876	542,38	- 172,46
Płonica	269	169,52	375	232,18	- 62,66

Gruźlica	35	22,05	42	26,00	- 3,95
Salmonellozy zatrucia pokarmowe i zakażenia pozajelitowe	26	16,38	30	18,57	- 2,19
WZW A	0	0,00	3	1,85	- 1,85
Dur brzuszny	0	0	1	0,61	- 0,61
Malaria	0	0	1	0,61	- 0,61
Gorączka denga	1	0,63	2	1,23	- 0,60
Inne Neuroinfekcje	7	4,41	8	4,95	- 0,54

tab. 5 Liczba zachorowań oraz zapadalność na choroby zakaźne podlegające zgłoszeniom w ramach nadzoru epidemiologicznego w 2024 r. i 2023 r. w Gliwicach

Jednostka chorobowa	Liczba zachorowań w 2024r	Liczba zachorowań w 2023r	Liczba zachorowań w 2022r	Liczba zachorowań w 2021r	Liczba zachorowań w 2020r
Ospa wietrzna	587	876	887	204	220
Wirusowe zakażenia jelitowe	154	109	184	95	34
Biegunki i zapalenia żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu	126	96	86	31	68
Płonica	269	375	80	15	28
Borelioza	176	101	68	35	16
Salmonellozy	26	30	74	43	8
WZW C	21	17	21	10	1
Gruźlica	35	42	30	28	35
Inwazyjna choroba wywołana przez <i>Streptococcus pneumoniae</i>	8	5	5	3	2
Świnka	5	2	3	1	2
Różyczka	1	1	2	0	0
Inne Neuroinfekcje	7	8	6	5	0
WZW B	26	24	12	11	2
Odra	1	0	0	0	0
Krztusiec	107	1	0	0	0
Inwazyjna choroba wywołana przez <i>Neisseria meningitidis</i>	2	0	0	1	0
WZW A	0	3	0	2	2
Bakteryjne zakażenia jelitowe	52	49	49	52	30

Sytuacja epidemiologiczna w zakresie poszczególnych chorób zakaźnych

ZATRUCIA POKARMOWE I ZAKAŻENIA JELITOWE

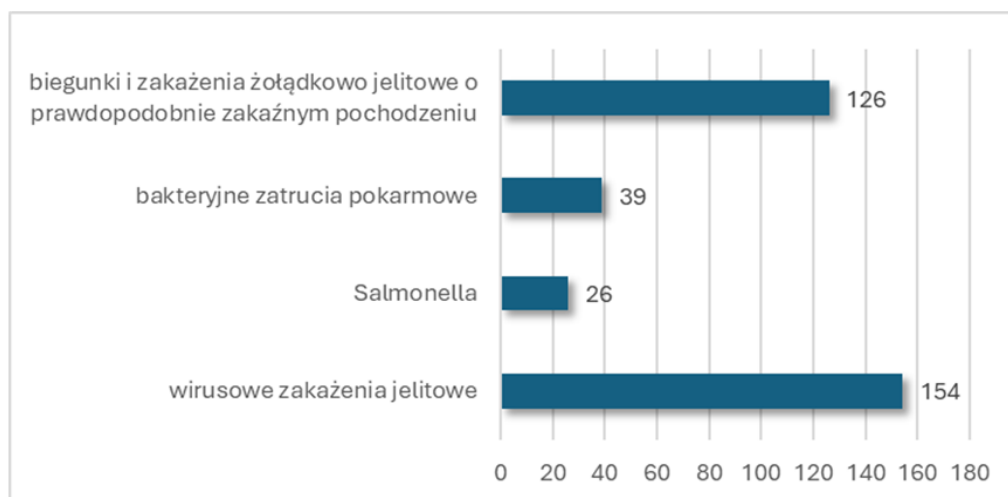
Zatrucia i zakażenia pokarmowe stanowią ważny wskaźnik stanu higieny żywności, zarówno jeśli chodzi o jej przygotowanie, transport i składowanie, jak i higienę przyrządzania i spożywania potraw. Mimo obserwowanej w tym zakresie poprawy w ostatnich latach nadal zatrucia i zakażenia pokarmowe stanowią poważny problem zdrowia publicznego.

Dominują przede wszystkim zatrucia pokarmowe i zakażenia żołądkowo – jelitowe, w tym wirusowe, bakteryjne i nieokreślone oraz biegunki o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu.

Główną przyczyną bakteryjnych zatruc pokarmowych w analizowanym czasie były zakażenia wywołane odzwierzęcymi pałeczkami *Salmonella*. Za przyczynę wywoływania większości zapaleń żołądka i jelit tej etiologii uznaje się drób i zakażone jajka.

Głównym problemem w zakresie zatruc i zakażeń pokarmowych jest niedodiagnozowanie. Laboratoryjne badania diagnostyczne są przeprowadzane głównie w sytuacji, gdy osoba chora jest hospitalizowana bądź leczona ambulatoryjnie a objawy pomimo wdrożonego leczenia nadal się utrzymują. Natomiast osoby z nieżytem żołądkowo-jelitowym leczone ambulatoryjnie o łagodnym przebiegu nie są kierowane na badania laboratoryjne kału.

W ok. 44,6% przypadków zatruc i zakażeń pokarmowych były spowodowane zakażeniami wirusowymi zwłaszcza norowirusami i rotawirusami.

ryc. 7 Liczba zachorowań na zatrucia i zakażenia pokarmowe w 2024 r.

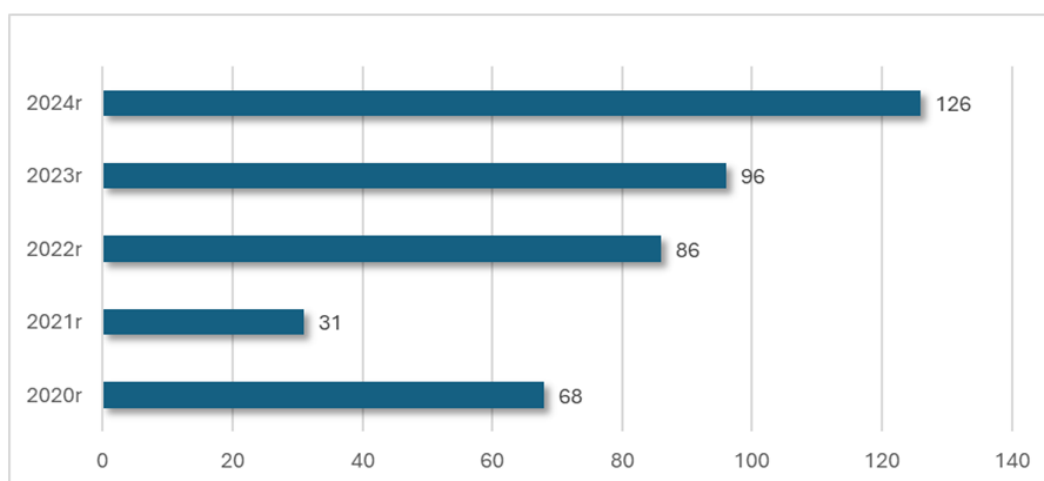
BIEGUNKI I ZAPALENIE ŻOŁĄDKOWO-JELITOWE O PRAWDOPODOBNIEM ZAKAŻNYM POCHODZENIU

Biegunka w szczególności u dzieci może powodować poważne konsekwencje zdrowotne - odwodnienie organizmu i zaburzenia metaboliczne. Biegunki i zapalenia żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu zwykle nie są potwierdzane badaniami bakteriologicznymi i stanowią one poważny problem nadzoru epidemiologicznego.

Na ogół zachorowania mają łagodny przebieg o czym świadczy niewielki odsetek hospitalizacji, w związku z tym chorzy leczeni są ambulatoryjnie, a badania diagnostyczne nie są wykonywane. W 2024 r. zarejestrowano 126 przypadków zachorowań, w tym 12 u dzieci do lat dwóch. Hospitalizowano 5 osób, w tym 1 dziecko do lat dwóch. W 2023 r. odnotowano 96 przypadków biegunek, w tym 8 u dzieci do lat dwóch. Hospitalizowano 2 dzieci do lat dwóch.

WIRUSOWE I INNE OKREŚLONE ZAKAŻENIA JELITOWE

Poważny problem epidemiologiczny i terapeutyczny stanowią wirusowe zakażenia jelitowe w okresie niemowlęcym i wczesnodziecięcym objawiające się najczęściej w postaci ostrej biegunki. Głównym czynnikiem etiologicznym wirusowych infekcji jelitowych są zakażenia rotawirusowe i norowirusowe, są one najczęstszą przyczyną ostrego nieżytu żołądkowo – jelitowego u dzieci.

ryc. 8 Liczba zachorowań na biegunkę i zapalenie żołądkowo jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu w latach 2020-2024

Zakażenia przenoszą się drogą fekalno-oralną przy kontakcie z małą ilością materiału zakaźnego. Źródłem zakażenia jest chory człowiek, ozdrowieniec nadal wydalający wirusa w kale lub osoba zakażona bezobjawowo. Po przedostaniu się drobnoustrojów do organizmu uszkadzają one nabłonek kosmków jelitowych, wywołując stan zapalny żołądka i jelit. Zachorowania cechują się nagłym wystąpieniem biegunki, wymiotami, gorączką oraz nudnościami i bólami brzucha.

Zakażenia występują głównie u dzieci przed 5 rokiem życia, nawet w krajach rozwiniętych, gdzie poziom higieny jest relatywnie wysoki. Infekcje te stanowią nie tylko poważny problem zdrowotny, ale również społeczno-ekonomiczny. Ze względu na wysoką zapadalność koszty leczenia są wysokie, a choroba dziecka to nie tylko koszty medyczne, ale również absencja rodzica w pracy. W skutecznym zapobieganiu zakażeniom rotawirusowym największą rolę odgrywają szczepienia ochronne. Od 2021 r. szczepienia przeciw rotawirusom zostały wprowadzone do szczepień obowiązkowych.

W 2024 r. odnotowano 154 przypadków wirusowych zakażeń jelitowych, w tym 67 u dzieci do lat dwóch. Hospitalizowano ogółem 139 osób, w tym 66 dzieci do lat dwóch.

W 2023 r. zarejestrowano 109 zachorowań na wirusowe zakażenie jelitowe, w tym 40 u dzieci do lat dwóch. Hospitalizowano ogółem 85 osób, w tym 40 dzieci do lat dwóch.

Ok. 42% wszystkich zachorowań stanowią zachorowania wywołane przez rotawirusy.

W 2024 r. odnotowano 65 zachorowań wywołanych przez rotawirusy, 52 wywołane przez norowirusy, 22 zachorowania wywołane przez adenowirusy, a 15 zachorowań sklasyfikowanych jako wirusowe zakażenia jelitowe inne i nieokreślone. Na wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez rotawirusy zachorowały dzieci, które nie były szczepione przeciwko rotawirusom.

W 2024 r. odnotowano 1 ognisko epidemiczne wywołane przez norowirusy. Zachorowali pensjonariusze i pracownicy domu pomocy społecznej. Objawy chorobowe w postaci biegunki, wymiotów oraz nudności, wystąpiły u 36 osób, w tym u 26 pensjonariuszy i u 10 pracowników ośrodka. Badania mikrobiologiczne kału wykonano u 8 osób, u 5 osób potwierdzono obecność norowirusów.

W toku postępowania pobrano wodę do badania - wyniki badań wody w normie. Ponadto przeprowadzono kontrolę bloku żywienia ośrodka, kontrola nie wykazała nieprawidłowości.

Salmonellozy

Najczęstszym źródłem zakażeń pałeczkami *Salmonella* są skażone jaja i produkty je zawierające, mięso drobiowe i wołowe. Głównym powodem występowania chorobotwórczych drobnoustrojów w spożywanej żywności jest nieodpowiednia obróbka termiczna, brak dbałości o higienę przygotowania potraw, niewłaściwe warunki przechowywania żywności, w tym nieprzestrzeganie warunków chłodzenia. Zakażona żywność zwykle wygląda i pachnie normalnie, dlatego ważne jest, aby wiedzieć, jak zapobiegać zakażeniom. Metody zapobiegawcze obejmują środki ostrożności, takie jak: higiena żywności, unikanie żywności i napojów o wysokim ryzyku zanieczyszczenia oraz częste mycie rąk, szczególnie po kontakcie ze zwierzętami lub ich odchodami oraz z osobami chorymi. Podstawą rozpoznania zachorowania jest wyhodowanie bakterii z materiału klinicznego. Niekiedy choroba może być powikłana pozajelitowymi ogniskami zakażenia, ropniami lub zapaleniem narządów jamy brzusznej. W przypadkach upośledzonej odporności posocznica charakteryzuje się bogatą manifestacją kliniczną, a objawy pojawiają się między innymi ze strony ośrodkowego układu nerwowego, płuc, serca, naczyń stawów i kości.

W 2024 r. odnotowano 26 zachorowań na zatrucia pokarmowe wywołane pałeczkami *Salmonella*, 12 osób wymagało hospitalizacji.

W 2023 r. zarejestrowano 30 przypadków zachorowań w tym 26 przypadków zatruc pokarmowych i 4 przypadki salmonellozy pozajelitowej, 22 osoby wymagały hospitalizacji.

Podobnie jak w latach ubiegłych najczęstszym czynnikiem etiologicznym była *Salmonella* z gr *D enteritidis*, która stanowiła ponad 99% wszystkich zachorowań. Największą zapadalność odnotowano w okresie od sierpnia do września.

W ramach działań przeciwepidemicznych nadzorem epidemiologicznym objęto 124 osoby ze styczności z chorymi, w wyniku czego wykryto 9 osób z bezobjawowym nosicielstwem pałeczek *Salmonella*.

Odnutowano 1 ognisko zbiorowego zatrucia pokarmowego wywołanego pałeczkami *Salmonella*. Zatrucie wystąpiło w jednym ze żłobków. Objawy ze strony układu pokarmowego wystąpiły u 14 osób (10 dzieci, 4 osoby z personelu), narażonych na zakażenie było 70 osób. U 5 dzieci, u których wystąpiły objawy chorobowe w przeprowadzonych badaniach mikrobiologicznych wykryto pałeczki *Salmonella enteritidis*. U pozostałych 9 osób nie potwierdzono obecności bakterii. Ponadto u 5 osób wykryto bezobjawowe nosicielstwo pałeczek *Salmonella*. Wyizolowane szczepy pałeczek *Salmonella* zostały przesłane do analizy pokrewieństwa genomowego. Przeprowadzone badania wykazały, że jeden ze szczepów nie wykazywał bliskiego pokrewieństwa z pozostałymi szczepami.

Kontrola sanitarna w placówce nie wykazała uchybień sanitarno -higienicznych. Nie ustalono źródła zakażenia.

Pozostałe zachorowania wystąpiły w środowiskach rodzinno – domowych. Przypuszczać można, że przyczynami tego stanu są zaniedbania higieny i błędy związane z niewłaściwym przechowywaniem gotowych potraw, błędy technologiczne w przygotowywaniu posiłków i niepoddawaniu żywności odpowiedniej obróbce termicznej, a także nieprzestrzeganie wymogów sanitarno- higienicznych.

Bakteryjne zakażenia jelitowe

W 2024 r. zarejestrowano 52 przypadki bakteryjnych zakażeń jelitowych, w tym 35 wywołanych przez *Clostridioides difficile* oraz 13 przypadków zachorowań na nieokreślone zakażenia jelitowe, 3 przypadki zakażeń jelitowych wywołanych przez *Campylobacter* i 1 przypadek jersiniozy. 6 przypadków zachorowań wystąpiło u dzieci do lat dwóch, 48 osób wymagało hospitalizacji.

Na kampylobakteriozę zachorowało 3 dzieci w wieku 0-4 lata. Dzieci z objawami silnej biegunki, gorączką, bólami brzucha były hospitalizowane w oddziałach pediatrycznych. Badania mikrobiologiczne oraz molekularne kału potwierdziły zakażenie wywołane przez *Campylobacter*.

Na jersiniozę zachorował 25-letni mężczyzna. U chorego wystąpiły objawy chorobowe w postaci biegunki, bólu brzucha, swędzenia skóry. Badania bakteriologiczne kału potwierdziły obecność pałeczek *Yersinia enterocolitica*. Chory nie podał co mogłoby być przyczyną zakażenia. Wykonano badania kontrolne kału, które potwierdziły wyzdrowienie.

W 2023 r. zarejestrowano 49 przypadków bakteryjnych zakażeń jelitowych, w tym 45 wywołanych przez *Clostridioides difficile* oraz 4 przypadki zachorowań na nieokreślone zakażenia jelitowe. Hospitalizowano 44 osoby.

Zachorowania wywołane przez *Clostridioides difficile* wystąpiły głównie u osób obciążonych innymi jednostkami chorobowymi oraz osób poddawanych długotrwałej antybiotykoterapii. W mieście Gliwice nie odnotowano zgonów z powodu zakażenia *Clostridioides difficile*. Zakażenia najczęściej występują u chorych leczonych przeciwbakteryjnie lub przeciwnowotworowo w ciągu 8 tygodni poprzedzających wystąpienie objawów.

Podeszły wiek chorego jest najważniejszym czynnikiem rozwoju objawowego zakażenia, a także ciężkiego i powikłanego przebiegu choroby. Ponadto istotnymi czynnikami są: czas trwania leczenia szpitalnego oraz kontakt z innymi osobami zakażonymi *Clostridioides difficile* w przebiegu hospitalizacji.

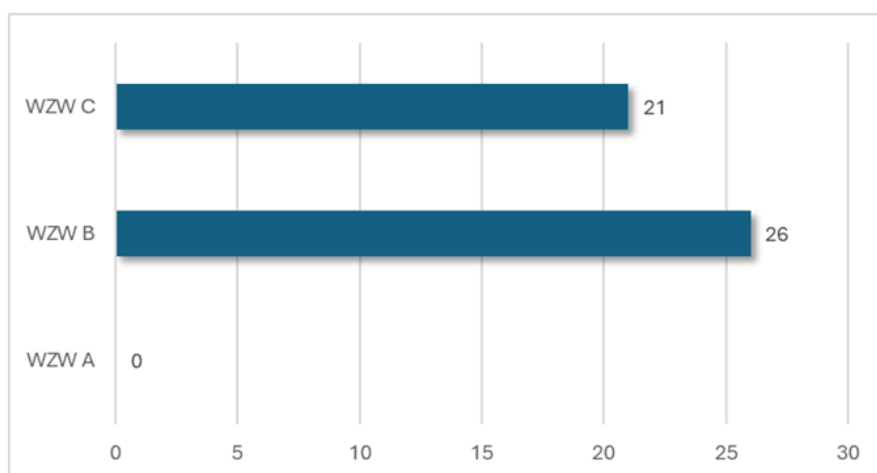
WIRUSOWE ZAPALENIE WĄTROBY

Ważny problem zdrowia publicznego stanowią wirusowe zapalenia wątroby. Ze względu na przewlekły charakter tych zakażeń liczba osób zakażonych wirusami zapalenia wątroby stanowi poważne zagrożenie dla zdrowia publicznego oraz narastający problem związany z leczeniem ciężkich powikłań. Zakażenie wirusami HBV i HCV mogą prowadzić do rozwoju przewlekłego zapalenia wątroby, wymagającej złożonej i kosztownej terapii. Pozostawienie przewlekłych zakażeń tymi wirusami bez leczenia może doprowadzać do rozwoju marskości i raka wątroby.

Jednakże spośród wirusowych zapaleń wątroby najpoważniejszy problem epidemiologiczny stanowi WZW typu C, przeciwko któremu nie ma skutecznej szczepionki.

Wirusowe zapalenie wątroby typu C

Przebieg WZW typu C jest bardziej skryty niż innych typów WZW. Najczęściej zachorowania mają charakter przewlekły. Bezobjawowy i przewlekły charakter tej choroby powoduje, że chorzy zbyt późno trafiają pod opiekę medyczną, co może być przyczyną groźnych dla zdrowia powikłań w postaci marskości wątroby i pierwotnego raka wątroby.

ryc. 9 Liczba zachorowań na WZW w 2024 r.

W 2024 r. zarejestrowano 21 zachorowań, w 2023 r. odnotowano 17 zachorowań, żadna z osób chorych nie wymagała hospitalizacji.

Zachorowania odnotowano u 12 mężczyzn i 9 kobiet.

Nadzorem epidemiologicznym objęto 24 osób z kontaktu z osobami zakażonymi wirusem HCV. Z przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych wynika, iż 16 osób chorych korzystało z usług medycznych związanych z naruszeniem ciągłości tkanek. Ponadto u 9 osób stwierdzono narażenie drogą niemedyczną np. wykonywanie tatuaży, zabiegów kosmetycznych z naruszeniem ciągłości skóry, akupunktura. Odnotowano 2 zachorowania wśród pracowników branży medycznej. Wszystkie przypadki zostały potwierdzone badaniami genetycznymi potwierdzającymi obecność kwasu nukleinowego wirusa HCV.

Z uwagi na brak metod zapobiegania zakażeniom HCV w drodze szczepień ochronnych, szerzeniu się zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu C można zapobiec jedynie w drodze działań nieswoistych polegających na wdrożeniu i utrzymaniu wysokich standardów higieniczno-sanitarnych wykonywania świadczeń zdrowotnych oraz zabiegów o charakterze niemedycznym przebiegających z naruszeniem ciągłości tkanek. Zakażenia HCV są możliwe przy wszelkich stanach naruszenia ciągłości skóry i błon śluzowych związanych nie tylko z zabiegami medycznymi, w tym stomatologicznymi, ale także przy wykonywaniu tatuaży czy kolczykowaniu.

WZW typu C pozostaje poważnym problemem zdrowia publicznego, dlatego konieczne jest dalsze usprawnianie działań profilaktycznych, edukacyjnych zmierzających do poprawy bezpieczeństwa procedur medycznych i równoległe do poprawy wykrywania wcześniej nabytych zakażeń.

Wirusowe zapalenie wątroby typu B

W 2024 r. odnotowano 26 przypadków przewlekłego WZW typu B, żadna z osób chorych nie wymagała leczenia szpitalnego. Zachorowało 16 mężczyzn oraz 10 kobiet. Ostre przypadki zachorowań nie zanotowano.

W 2023 r. odnotowano 24 przypadki przewlekłego WZW typu B, żadna z osób chorych nie wymagała leczenia szpitalnego.

Zachorowania wystąpiły tylko wśród osób dorosłych, 73% osób nie było zaszczepionych przeciwko WZW typu B.

Do zakażenia HBV może dojść na drodze parenteralnej (z naruszeniem ciągłości skóry), seksualnej oraz wertykalnej. Ryzyko zakażenia parenteralnego dotyczy wszystkich inwazyjnych zabiegów medycznych (diagnostyczne, stomatologiczne, operacyjne) oraz niemedycznych (tatuaze, kolczykowanie, dożylna/donosowa stosowanie środków odurzających).

Z przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych wynika, iż większość chorych korzystało z usług medycznych związanych z naruszeniem ciągłości tkanek.

44 osoby ze styczności z chorymi na WZW typu B zostało objętych nadzorem epidemiologicznym oraz skierowanych pod nadzór lekarski celem wykonania badań diagnostycznych oraz zaszczepienia przeciwko WZW typu B. Odnotowano 1 zachorowanie u pracownika służb porządkowych. Wpływ na zapadalność na WZW typu B ma przede wszystkim wprowadzenie do Programu Szczepień Ochronnych obowiązkowych szczepień przeciwko WZW typu B.

Wirusowe zapalenie wątroby typu A

W 2024 r. nie odnotowano przypadków zachorowań na WZW typu A.

W 2023 r. odnotowano 3 zachorowania na WZW typu A.

NEUROINFEKCJE i CHOROBY INWAZYJNE

Zakażenia ośrodkowego układu nerwowego stanowią istotny problem współczesnej medycyny. Zapalenia opon i mózgu, szczególnie bakteryjne są chorobami często zagrażającymi życiu i wiążą się z licznymi powikłaniami i następstwami pochorobowymi.

Wczesna diagnostyka i tym samym prawidłowe leczenie farmakologiczne ma kluczowe znaczenie dla dalszych losów chorego.

W 2024 r. odnotowano 7 przypadków zachorowań na neuroinfekcje w tym 6 zachorowań o etiologii wirusowej oraz 1 zachorowanie o etiologii bakteryjnej. Ponadto odnotowano 8 przypadków inwazyjnej choroby pneumokokowej oraz 2 zachorowania na inwazyjną chorobę meningokokową.

W 2023 r. odnotowano 8 przypadków zachorowań na neuroinfekcje w tym 5 zachorowań o etiologii wirusowej, w 3 przypadkach etiologii nie ustalono. Odnotowano również 5 przypadków inwazyjnej choroby pneumokokowej.

Zachorowania o etiologii wirusowej

W roku 2025 r. odnotowano 1 przypadek zachorowania na kleszczowe zapalenie mózgu, 2 opryszczkowe zapalenie mózgu, 1 enterowirusowe zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych, 2 inne określone i nieokreślone.

Kleszczowe zapalenie mózgu jest chorobą ośrodkowego układu nerwowego przenoszoną przez kleszcze. Do zakażenia człowieka dochodzi podczas ukłucia kleszcza. Wirus jest wprowadzany do skóry wraz ze śliną, która ma właściwości znieczulające. Możliwe jest również zakażenie wirusem KZM drogą pokarmową przez spożycie niepasteryzowanego mleka koziego lub krowiego od zwierzęcia będącego w fazie wiremii.

Na kleszczowe zapalenie mózgu zachorował 17-letni chłopiec, który z bólami głowy, podwójnym widzeniem, gorączką, nudnościami, wymiotami, sztywnością karku został hospitalizowany w oddziale pediatrii i neurologii wieku rozwojowego Szpitala Klinicznego w Katowicach.

Po 11-dniowej hospitalizacji został wypisany do domu z zaleceniem kontynuacji leczenia w warunkach ambulatoryjnych. W badaniu serologicznym płynu mózgowo-rdzeniowego stwierdzono przeciwciała p/kleszczowemu zapaleniu mózgu. Chory nie zaobserwował ukąszenia przez kleszcza. Ustalono, że chłopiec nie był zaszczepiony przeciwko KZM.

Na opryszczkowe zapalenie mózgu zachorowały dwie kobiety w wieku 42 i 46 lat. Kobiety z objawami bólu głowy, objawami oponowymi, afazją, splątaniem, gorączką zostały hospitalizowane w oddziale neurologii. Po kilkutygodniowej hospitalizacji chore zostały wypisane do domu z zaleceniami kontynuacji leczenia przeciwwirusowego.

Na enterowirusowe zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych zachorowała 36-letnia kobieta, która z objawami oponowymi, gorączką, bólem głowy, wymiotami została hospitalizowana w oddziale obserwacyjno-zakaźnym. W badaniu wirusologicznym płynu mózgowo-rdzeniowego potwierdzono obecność enterowirusów. Pacjentkę po 8-dniowej hospitalizacji wypisano do domu w stanie zdrowia dobrym.

Na zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych nieokreślone zachorowała 11-letnia dziewczynka i 12-letni chłopiec. Dzieci hospitalizowano w oddziałach pediatrycznych z objawami bólu głowy, wymiotami, gorączką, objawami oponowymi. Ponadto u dziewczynki obciążonej mózgowym porażeniem dziecięcym wystąpiły zaburzenia świadomości oraz niedowład prawostronny. Dzieci po ok. 20-dniowej hospitalizacji zostały wypisane w stanie dobrym do domu.

Zachorowania o etiologii bakteryjnej

Bakteryjne zakażenia ośrodkowego układu nerwowego stanowią nadal istotny problem współczesnej medycyny. Pomimo postępów farmakoterapii i intensywnej opieki medycznej, bakteryjne, ropne zapalenia opon i mózgu pozostają chorobami o niepewnym rokowaniu. W wielu przypadkach dochodzi do wystąpienia trwałych, neurologicznych następstw pochorobowych. Podstawowym badaniem w diagnostyce zakażeń bakteryjnych OUN jest posiew płynu mózgowo-rdzeniowego na podstawie, którego można określić rodzaj bakterii i wdrożyć odpowiednie, celowane leczenie.

Na bakteryjne zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych i mózgu nieokreślone, zachorował 13-letni chłopiec. Z objawami infekcji górnych dróg oddechowych, objawami oponowymi, splątaniem, gorączką, bólem głowy został hospitalizowany w oddziale pediatrycznym. Zastosowano antybiotykoterapię, po 10-dniowej hospitalizacji chłopiec został wypisany w stanie zdrowia dobrym do domu.

Inwazyjna choroba meningokokowa

Neisseria meningitidis (dwoinka zapalenia opon mózgowo – rdzeniowych) wywołuje ciężkie zakażenia inwazyjne, takie jak zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych i posocznice. Dwoinka *Neisseria meningitidis* jest przenoszona przez bezpośredni kontakt z wydzielinami z dróg oddechowych.

Na meningokokowe zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych zachorowała 29-letnia kobieta oraz 68-letni mężczyzna.

Kobieta z objawami grypopodobnymi, bólami głowy, wysoką gorączką z utratą przytomności została hospitalizowana w oddziale intensywnej opieki medycznej. W badaniu mikrobiologicznym płynu mózgowo – rdzeniowego stwierdzono obecność dwoinek *Neisseria meningitidis* gr B. Nadzorem epidemiologicznym objęto 40 osób, w tym 39 osób z miejsca pracy tj. ośrodka dla dzieci uzależnionych i 1 osobę ze środowiska domowego, wszystkim osobom wdrożono chemioprophylaktykę. Po 17-dniowej hospitalizacji chorą wypisano do domu.

Na meningokokowe zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych zachorował 68-letni mężczyzna obciążony ZZA. Chorego w stanie zdrowia ciężkim z wymiotami, w stanie zamroczenia hospitalizowano w oddziale intensywnej opieki medycznej oraz oddziale neurologii. W badaniu mikrobiologicznym płynu mózgowo – rdzeniowego stwierdzono obecność *Neisseria meningitidis* gr C. Mężczyznę po 4-tygodniowej hospitalizacji wypisano do domu z następstwami pochorobowymi o podłożu neurologicznym.

Inwazyjna choroba pneumokokowa

Do najczęstszych chorób inwazyjnych wywoływanych przez *Streptococcus pneumoniae* należą: zapalenie płuc, sepsa i zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych.

W 2024 r. na inwazyjną chorobę pneumokokową zachorowało 8 osób, w tym u jednej osoby stwierdzono dwie postaci choroby. W 2023 r. zachorowało 5 osób.

	2024	2023
Zapalenie Opon mózgowych/mózgu	0	1
Posocznica	5	2
Zapalenie płuc	4	2

tab. 7 Występowanie postaci inwazyjnej choroby pneumokokowej w latach 2023/2024

- Na posocznicę pneumokokową zachorowało 5 osób, w tym 4 osoby dorosłe i 1 roczne dziecko. Wszystkie osoby z kaszlem, dusznością, gorączką, bólem głowy, osłabieniem, wysokimi parametrami zapalnymi zostały hospitalizowane w oddziałach chorób wewnętrznych/ pediatrycznym. Z posiewu krwi wyhodowano *Streptococcus pneumoniae*. Pacjenci po wdrożonej antybiotykoterapii zostali wypisani do domu w stanie dobrym. Dziecko było zaszczepione przeciwko pneumokokom dwoma dawkami szczepionki zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych (dalej: PSO). Pozostałe osoby nie były szczepione przeciwko pneumokokom.
- Zapalenie płuc wywołane przez *Streptococcus pneumoniae* rozpoznano u 3 osób dorosłych w wieku powyżej 50 r.ż. oraz u 10-miesięcznego dziecka. Dziecko było zaszczepione przeciwko pneumokokom dwoma dawkami szczepionki zgodnie z PSO, osoby dorosłe nie były szczepione. Osoby z objawami ze strony układu oddechowego, trzeszczeniami w polach płucnych, dusznością, gorączką były hospitalizowane. Po wdrożonej antybiotykoterapii, nastąpiła poprawa stanu zdrowia, chorych wypisano do domu.

CHOROBA Z LYME

Borelioza stała się chorobą ogólnopolską i jest najczęstszą chorobą odkleszczową, wywoływaną przez krętki z rodzaju *Borrelia burgdorferi*. Choroba ta jest przenoszona przez kleszcze. Obszar całej Polski uznawany jest za terytorium endemiczne dla tej choroby.

W 2024 r. odnotowano 176 przypadków boreliozy w tym 1 przypadek neuroboreliozy. Hospitalizowano 9 osób. Zachorowały 103 kobiety i 73 mężczyzn. Odnotowano 10 zachorowań u dzieci do 14 roku życia.

W 2023 r. odnotowano 101 przypadków boreliozy, 3 osoby wymagały hospitalizacji.

Najczęstszą postacią boreliozy jest rumień wędrujący oraz zapalenie stawów. Rumień wędrujący jest charakterystycznym objawem wczesnego, zlokalizowanego zakażenia. Najczęściej lokalizuje

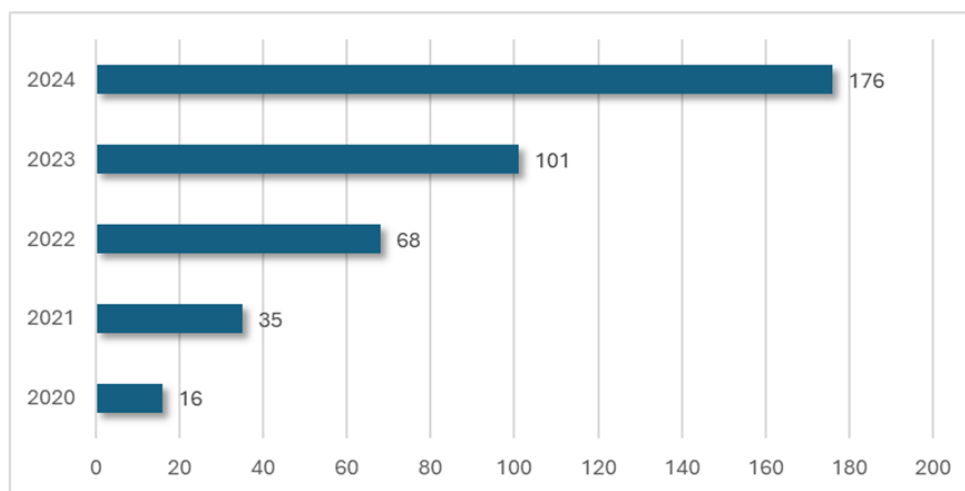
się na kończynach i tułowi. Dolegliwości ze strony narządu ruchu najczęściej dotyczą dużych stawów. Mogą także objawiać się przewlekłymi, wędrującymi bólami mięśni, przyczepów i pochewek ścięgnistych oraz z osłabieniem siły mięśniowej.

Neuroborelioza jest postacią rozsianego zakażenia, obejmuje zarówno ośrodkowy jak i obwodowy układ nerwowy.

W 2024 r. w mieście Gliwice odnotowano 1 przypadek neuroboreliozy. Zachorowała 54-letnia kobieta, która z objawami w postaci bólu głowy i uszkodzeniem nerwu czaszkowego VI została przyjęta do oddziału neurologii. Badania serologiczne płynu mózgowo-rdzeniowego potwierdziły obecność swoistych przeciwciał. Wdrożono antybiotykoterapię i po 2-tygodniowej hospitalizacji chorą wypisano do domu.

Z przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych wynika, iż częstym terenem ekspozycji są ogródki przydomowe, parki miejskie, alejki spacerowe, lasy. Najwięcej zachorowań odnotowano wśród rencistów i emerytów, co jest związane z częstszym przebywaniem na terenach zielonych.

Do ukąszeń przez kleszcze dochodzi najczęściej w miesiącach wiosennych i letnich, najczęściej zachorowań odnotowano od maja do lipca. Wszystkie osoby chore poddane były antybiotykoterapii. Przyczyny zachorowań należy upatrywać m.in. w stale zmieniającym się zasięgu geograficznym bytowania kleszczy, wydłużaniu okresu ich żerowania, zmianach klimatu, zmianach ekonomicznych i społecznych w otoczeniu ludzi. Istotną rolę odgrywają także migrujące zwierzęta przenoszące zakażone kleszcze. Duża wilgotność występująca w miesiącach wiosennych i wysokie temperatury zimą niedostatecznie przetrzebiają populację zakażonych kleszczy, co również może przyczynić się do wzrostu liczby zachorowań na boreliozę. Groźne dla ludzi są również niezauważalne gołym okiem nimfy, które również przenoszą krętki wywołujące boreliozę. Wobec braku dostępnej szczepionki przeciwko boreliozie podstawą jej profilaktyki jest stałe upowszechnianie wiedzy na temat tej choroby oraz edukacja społeczeństwa w zakresie stosowania środków ochronnych oraz właściwego postępowania w przypadku ukłucia kleszcza.

ryc. 10 Liczba zachorowań na boreliozę w latach 2020-2024

GRUŻLICA

Gruźlica jest chorobą zakaźną, wielonarządową atakującą wszystkie narządy i tkanki ze szczególną predyspozycją do układu oddechowego, stanowi ona poważny problem dla zdrowia publicznego.

Źródłem zakażenia jest chory człowiek, który podczas mówienia, kichania czy kaszlu wydała prątki. Do zakażenia najczęściej dochodzi drogą inhalacyjną i kropelkową. Prątki gruźlicy mogą wnikać do układu oddechowego, nie powodując zakażenia. Podatność na zakażenie i rozwój choroby zależą min. od liczby prątków, które wniknęły do płuc, ich zjadliwości oraz sprawności układu odpornościowego.

Czynnikami ryzyka szerzenia się gruźlicy oraz pojawiania się groźnego dla zdrowia zjawiska lekooporności są przede wszystkim:

- przerywanie leczenia gruźlicy;
- prowadzenie leczenia gruźlicy bez mikrobiologicznej weryfikacji lekooporności prątków gruźliczych;
- stosowanie leczenia przeciwprątkowego niezgodnie z zaleceniami.

Pomimo obserwowanej wysokiej zapadalności osób starszych o niskim statusie społecznym i niedostatecznych warunkach bytowych odnotowuje się również zachorowania wśród osób młodych pracujących zawodowo. Osoby te często lekceważą swój stan zdrowia, nie korzystają z porad lekarskich i zwolnienia lekarskiego w obawie przed utratą pracy.

Pomimo obowiązywania przepisów prawnych nakładających na osoby chore na gruźlicę obowiązek leczenia oraz obowiązek leczenia szpitalnego osób chorych na gruźlicę prątkującą istnieje poważny problem, jakim jest przerwanie przez chorego kontynuacji leczenia ambulatoryjnego po leczeniu szpitalnym. Osoby, które przerwały leczenie stanowią poważne zagrożenie dla otoczenia, co tym samym prowadzi to do lekooporności.

Natomiast lekooporność jest przyczyną utrudnionego leczenia, co może być przyczyną przedwczesnego zgonu.

W latach 2020- 2024 zarejestrowano następującą liczbę chorych na gruźlicę:

- w roku 2020 – 35 osób
- w roku 2021 – 28 osób
- w roku 2022 – 30 osób
- w roku 2023 – 42 osoby
- w roku 2024 – 35 osób.

Odnotowano 1 gruźlicę pozapłucną tj. gruźlicę jamy macicy, pozostałe zachorowania stanowiła gruźlica układu oddechowego.

Mężczyźni chorują 2-krotnie częściej niż kobiety. Zachorowało 23 mężczyzn i 12 kobiet. Najwięcej zachorowań wystąpiło u osób po 40 r.ż. Nie odnotowano zachorowań wśród dzieci. Zapadalność na gruźlicę wzrasta z wiekiem. Większa zapadalność na gruźlicę u mężczyzn może wynikać z częstszego występowania u nich czynników ryzyka reaktywacji gruźlicy. Takim czynnikiem jest m.in. palenie papierosów, alkohol, niehigieniczny tryb życia. Ponadto zarejestrowano 2 zachorowania u osób bezdomnych.

2 osoby pozostawały w leczeniu ambulatoryjnym, pozostali chorzy wymagali leczenia szpitalnego.

Osoby z kontaktu z chorym obejmowane są nadzorem epidemiologicznym i kierowane pod nadzór lekarski celem wykonania profilaktycznych badań. W 2024 r. 37 osób objęto nadzorem epidemiologicznym oraz wydano skierowania do lekarza podstawowej opieki zdrowotnej celem wykonania profilaktycznych badań.

W 2024 r. odnotowano 9 przypadków wznowy choroby. Odnotowano 2 zgony z powodu gruźlicy. Zgon jest najczęstszą przyczyną zbyt późnego wykrycia choroby lub przerwania leczenia przez chorego, nie przyjmowania środków farmakologicznych oraz braku współpracy chorego z lekarzem.

CHOROBY WENERYCZNE

W 2024 r. odnotowano 19 zachorowań na kiłę i 2 zachorowania na rzeżączkę. Na choroby przenoszone drogą płciową zachorowało 12 mężczyzn i 9 kobiet.

W 2023 r. odnotowano 8 przypadków zachorowań na kiłę i 2 zachorowania na rzeżączkę.

Czynnikiem etiologicznym kiły jest krętek błądy - *Treponema pallidum*. Zakażenie następuje przez mikrourazy w skórze i błonach śluzowych, najczęściej w czasie kontaktów seksualnych. Obraz kliniczny kiły zależy od czasu jaki upłynął od zakażenia (kiła wczesna, kiła późna).

Zachorowania występują głównie u młodych osób, chorzy często przynależą do różnych populacji kluczowych np. MSM czy SW. Liczba zachorowań może nie być adekwatna do rzeczywistej liczby osób chorych. Problemem nadzoru nad chorobami przenoszonymi drogą płciową jest fakt niedopełniania przez lekarzy ustawowego obowiązku zgłaszania tych zachorowań, co powoduje, że dane epidemiologiczne są niepełne.

Problemem w prowadzeniu skutecznych działań profilaktycznych chorób wenerycznych jest fakt, iż chorzy nie ujawniają personaliów swoich partnerów seksualnych i często nie informują ich o konieczności zgłoszenia się do lekarza. Ze względu na wstydlivy charakter tych chorób chorzy często korzystają z prywatnych porad lekarskich. Niekorzystny wpływ na sytuację epidemiologiczną jest brak środków na prowadzenie badań profilaktycznych i działań edukacyjnych, niski poziom świadomości zdrowotnej oraz łatwy dostęp do usług seksualnych.

CHOROBY WIEKU DZIECIĘCEGO

Do najczęściej rejestrowanych chorób wieku dziecięcego należą ospa wietrzna i płonica.

Najwięcej zachorowań odnotowano na ospę wietrzną, która stanowiła największy odsetek wśród wszystkich zarejestrowanych chorób wieku dziecięcego.

Ospa wietrzna

Ospa wietrzna jest ostrą chorobą zakaźną o bardzo wysokiej zaraźliwości.

Z tego względu najbardziej podatną na zachorowanie populacją są dzieci zwłaszcza przebywające w zbiorowiskach np. przedszkolach i szkołach. Od 2002r obowiązują zalecenia stosowania szczepień przeciw ospie wietrznej.

Szczepienia te nie są finansowane z budżetu państwa, a dość wysoki koszt szczepionki powoduje, że rodzice nie decydują się na szczepienie z wyjątkiem dzieci z grup ryzyka oraz dzieci uczęszczających do żłobków. W mieście Gliwice w ramach obowiązkowego szczepienia przeciwko ospie wietrznej zaszczepiono 447 dzieci.

W 2024 r. odnotowano 587 zachorowań na ospę wietrzną, żadna z osób chorych nie wymagała leczenia szpitalnego.

W 2023 r. zarejestrowano 876 przypadków zachorowania na ospę wietrzną, 3 osoby hospitalizowano.

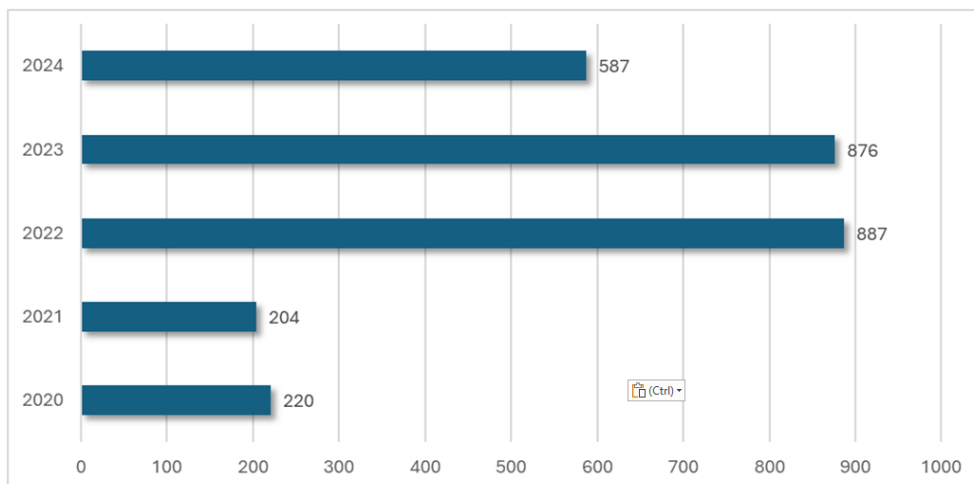
Zapadalność jest porównywalna u mężczyzn i u kobiet. Największą zapadalność odnotowano u dzieci w wieku od 4 do 6 lat. Najwięcej zachorowań odnotowuje się w miesiącach jesienno-zimowych. Zachorowania przebiegały łagodnie, nie odnotowano powikłań pochorobowych. Zachorowania wystąpiły u dzieci niezaszczepionych przeciwko ospie wietrznej.

Płonica

Płonica jest chorobą bakteryjną, przeciwko której nie ma szczepionki.

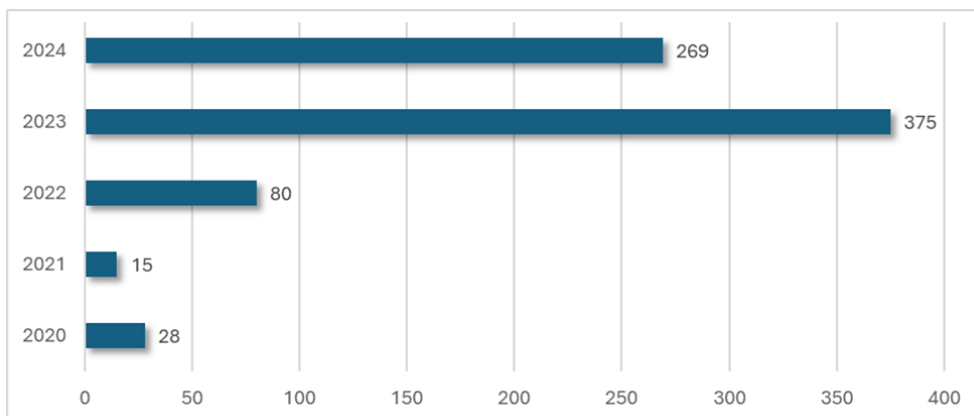
W 2024 r. odnotowano 269 zachorowań, 1 osoba wymagała hospitalizacji.

W 2023 r. zarejestrowano 375 przypadków zachorowań. Zachorowania na płonicę charakteryzują się występowaniem cyklicznych epidemii wyrównawczych.

ryc. 11 Liczba zachorowań na ospę wietrzną w latach 2020-2024

Zachorowania mają charakter łagodny, nie odnotowano przypadków wymagających hospitalizacji. Najwięcej zachorowań wystąpiło u dzieci przebywających w zbiorowiskach społecznych tj. przedszkola, szkoły, głównie w przedziale wiekowym 2-14 lat. Zapadalność na płonicę jest porównywalna u mężczyzn i kobiet. Największą liczbę zachorowań odnotowano w I kwartale 2024 roku.

ryc. 12 Liczba zachorowań na płonicę w latach 2020-2024

Świnka, odra, różyczka

Sytuacja epidemiologiczna odry, świnki i różyczki jest uwarunkowana poprzez prowadzone obowiązkowe szczepienia ochronne przeciw ww. chorobom.

Odra i różyczka zostały objęte przez WHO programem eliminacyjnym.

Wprowadzenie od 1975 r. szczepienia przeciw odrze, od 1988 r. szczepienia dziewczynek w 13 roku życia przeciw różyczce, od 2004 r. szczepienia szczepionką skojarzoną MMRII przeciw odrze, śwince i różyczce oraz od 2006 r. dawki przypominającej wraz z wysokim odsetkiem zaszczepienia dzieci spowodowało znaczny spadek zapadalności dzieci na w/w choroby.

Odra

Zakażenie wirusem odry przenosi się drogą kropelkową i kontaktową. Odra jest chorobą bardzo zaraźliwą. Sprzyja temu wysoka zakaźność w okresie mało charakterystycznych objawów kataralnych.

W 2024 r. odnotowano 1 przypadek zachorowania na odrę. Zachorowała 23-letnia kobieta. Chora została przyjęta do oddziału obserwacyjno - zakaźnego z grubopłamistą zlewną wysypką, kaszlem oraz gorączką. Badania serologiczne potwierdziły obecność przeciwciał przeciwko odrze. Ustalono, że chora była zaszczepiona przeciwko odrze zgodnie z PSO.

Po 5 dniach hospitalizacji chora została wypisana do domu w stanie dobrym bez powikłań. Nie ustalono źródła zakażenia, nie wyjeżdżała za granicę.

W 2023 r. nie zarejestrowano przypadków zachorowań na odrę.

Świnka

Świnka jest chorobą zakaźną przebiegającą z charakterystycznym obrzękiem gruczołów ślinowych, najczęściej przyusznic. Źródłem zakażenia jest chory człowiek. Do zakażenia dochodzi drogą kropelkową i kontaktową.

Zapadalność na świnkę w ostatnich 5-latach utrzymuje się na relatywnie niskim poziomie.

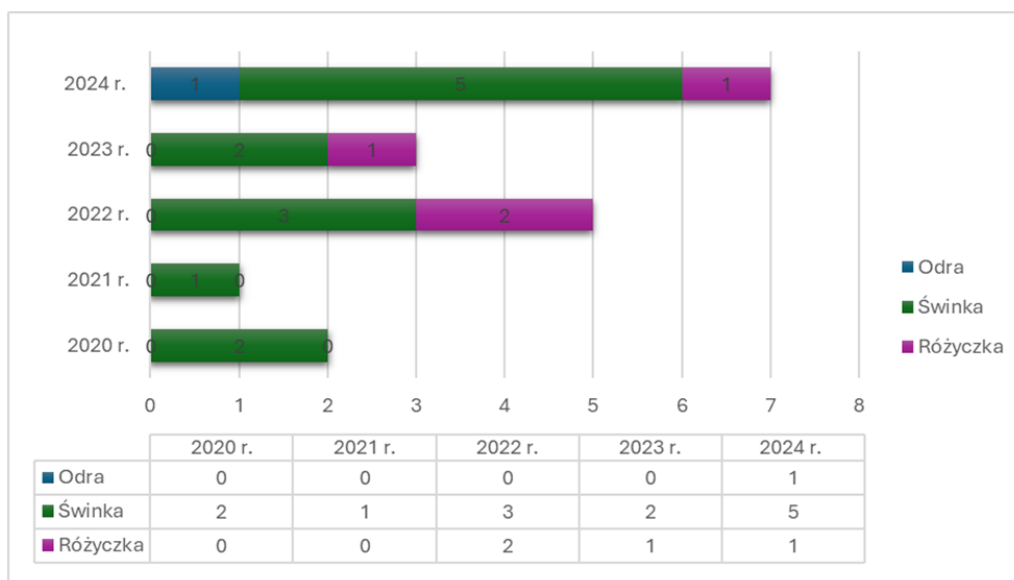
W 2024 r. odnotowano 5 zachorowań na świnkę. Zachorowało 3 chłopców w wieku 3-14 lat i 1 dorosły mężczyzna oraz 1 12-letnia dziewczynka. Mężczyzna nie był zaszczepiony przeciwko śwince, u pozostałych osób nie jest znana historia szczepień.

W 2023r zarejestrowano 2 przypadki zachorowania na świnkę.

Różyczka

W 2024 r. odnotowano 1 zachorowanie. Zachorował 6-letni chłopiec.

W 2023 r. zarejestrowano 1 zachorowanie na różyczkę.

ryc. 13 Liczba zachorowań na odrę, świnkę różyczkę w latach 2020-2024

Błonica, Tęžec i Krztusiec

Sytuację epidemiologiczną błonicy, tężca i krztuśca określają systematycznie od lat prowadzone szczepienia ochronne, których wykonawstwo na terenie Gliwic ocenia się jako dobre.

Podanie wszystkich dawek szczepionki przeciwko błonicy, tężcowi i krztuścowi, zgodnie z obowiązującym kalendarzem szczepień i utrzymanie wysokiego odsetka zaszczepienia przyczynia się do skutecznego zwalczania tych chorób.

W ostatnich 5 latach nie odnotowuje się zachorowań na błonicę i tężec.

Krztusiec

Krztusiec jest bakteryjną chorobą zakaźną wywoływaną przez pałeczkę krztuśca *Bordetella pertusis*. Choroba przenosi się drogą oddechową i jest bardzo zaraźliwa w szczególności dla osób nieuodpornionych. Chory na krztusiec jest najbardziej zakaźny w początkowym, nieżytowym okresie choroby, zakaźność utrzymuje się nawet do 3 tygodni napadowego kaszlu.

W przypadku krztuśca niezwykle istotnym zjawiskiem jest stopniowa utrata odporności u osób, które wcześniej ją już nabyły. Przechorowanie krztuśca, a także szczepienie nie daje trwałej odporności.

Sytuacja epidemiologiczna krztuśca na przestrzeni ostatniego roku uległa istotnym zmianom. W 2024 r. odnotowano 107 przypadków zachorowań na krztusiec. W 2023 r. odnotowano 1 zachorowanie. Zachorowania występowały porównywalnie u kobiet jak i u mężczyzn. Najwięcej zachorowań odnotowano w grupie wiekowej 5-14 lat. Wzrost zachorowań obserwowano od drugiej połowy roku.

Rok	Liczba zachorowań na krztusiec
2020	0
2021	0
2022	0
2023	1
2024	107

tab. 8 Wzrost liczby zachorowań na krztusiec w latach 2020 - 2024

Wirusowe zakażenia górnych dróg oddechowych

W zakresie wirusowych zakażeń dróg oddechowych w 2024 r. obserwowano kontynuację trendu z 2023 r. tzn. dominowały zachorowania na COVID-19 i grypę. W wrześniu 2024 r. obserwowano szczyt zachorowań na COVID -19, natomiast w grudniu 2024 r. nastąpił wzrost zachorowań na grypę.

Grypa i jej powikłania w układzie krążenia i oddychania powodują duże straty ekonomiczne, związane z absencją chorobową. Walka z grypą nie jest łatwa z uwagi na rozsianie źródeł zakażenia, występowanie postaci poronnych choroby oraz wysokiej zjadliwości wirusa.

Upowszechnienie szczepień przeciwko grypie umożliwia zmniejszenie szerzenia się zakażeń wirusem grypy, wpływając na obniżenie poziomu kosztów, jakie państwo ponosi w związku z leczeniem grypy, jej powikłań oraz na wynik absencji chorobowej pracowników w sezonie zwiększonej liczby zachorowań. Szczepienia przeciwko grypie nie tylko zmniejszają koszty ponoszone na jej leczenie, ale także korzystnie wpływają na zdrowie całej populacji. Szczepienie to najskuteczniejsza i najtańsza metoda zapobiegania grypie.

W związku ze zmianą przepisów prawnych obowiązek raportowania zachorowań na infekcje górnych dróg oddechowych potwierdzonych testem antygenowym nałożono w lipcu 2023 r.

W 2024 r. odnotowano 769 przypadków zachorowań na grypę, w tym 26 zachorowań potwierdzonych badaniem molekularnym i 743 zachorowań rozpoznanych na podstawie testu antygenowego, 57 osób wymagało leczenia szpitalnego.

W 2023 r. zarejestrowano 57 przypadków zachorowań na grypę.

RSV (respiratory syncytial virus) to wirus powodujący sezonowe zakażenia dróg oddechowych, szczególnie groźne dla niemowląt i dzieci poniżej 2 r.ż. Nasilenie się dolegliwości, szczególnie u najmłodszych dzieci, może wymagać leczenia szpitalnego.

W 2024 r. zarejestrowano 70 zakażeń wywołanych wirusem RSV, w tym 40 u dzieci do lat dwóch, 27 osób wymagało hospitalizacji.

W 2023 r. odnotowano 25 zakażeń wirusem RSV, w tym 18 przypadków zakażeń stanowiły zakażenia u dzieci do lat dwóch, z czego 14 dzieci wymagało leczenia szpitalnego.

W 2024 r. zarejestrowano 1086 zakażeń wirusem SARS-CoV-2 w tym 4 osoby wymagały hospitalizacji. W 2023 r. w mieście Gliwice odnotowano 1845 zakażeń wirusem SARS-CoV-2. Odnotowano spadek liczby zachorowań, powodem takiego stanu mogą być powszechnie stosowane szczepienia p/COVID-19.

Gorączka denga

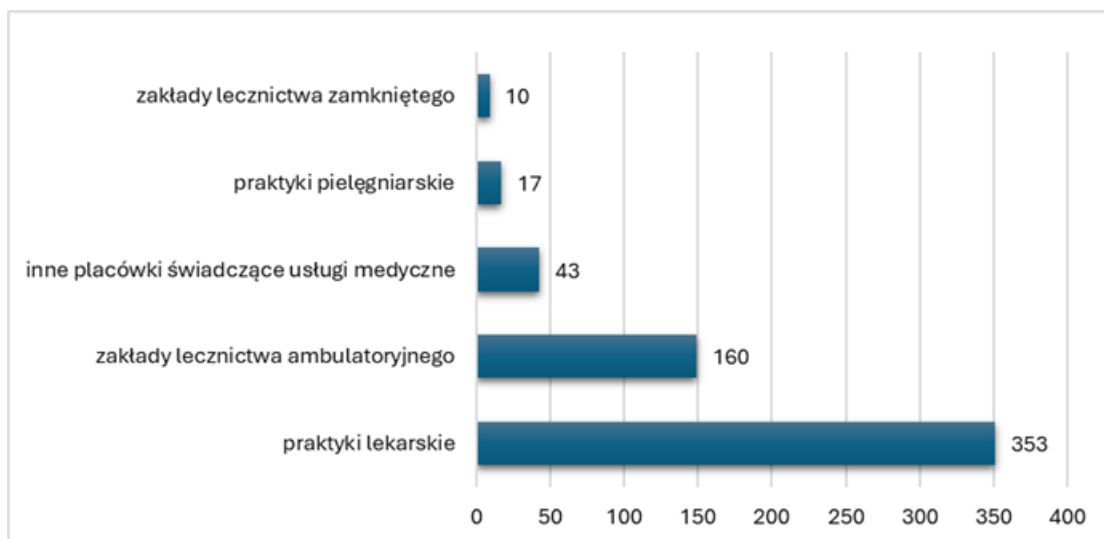
Gorączka denga jest najczęściej występującą gorączką krwotoczną na świecie. Rezerwuarem wirusa są małpy, ale może być nim też człowiek. Wirus przenoszony jest przez komary.

W 2024 r. odnotowano 1 zachorowanie na gorączkę denga. Zachorował 61-letni mężczyzna. Mężczyzna zachorował po powrocie z wyjazdu turystycznego do Egiptu. W pierwszym dniu po powrocie wystąpiła biegunka, nudności, następnie gorączka do 39⁰C.

Po ustąpieniu gorączki na ciele pojawiła się wysypka grudkowo-wybroczynowa. Ponadto w trakcie pobytu w szpitalu w oddziale wewnętrznym stwierdzono leukopenię, małopłytkowość, podwyższony poziom aminotransferaz. Badania serologiczne krwi potwierdziły obecność swoistych przeciwciał p/wirusowi denga. Ustalono, że mężczyzna podczas pobytu w Egipcie obserwował ukąszenia przez komary, nie stosował żadnych repelentów. Po kilku dniach hospitalizacji został wypisany do domu w stanie zdrowia dobrym. W 2023 r. odnotowano 2 zachorowania na gorączkę denga.

Ocena nadzoru sanitarnego nad placówkami ochrony zdrowia

W roku 2024 na terenie miasta Gliwice sprawowano nadzór sanitarny nad warunkami higieniczno-sanitarnymi jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia w których są udzielane świadczenia zdrowotne.

ryc. 14 Placówki ochrony zdrowia działające na terenie miasta Gliwice

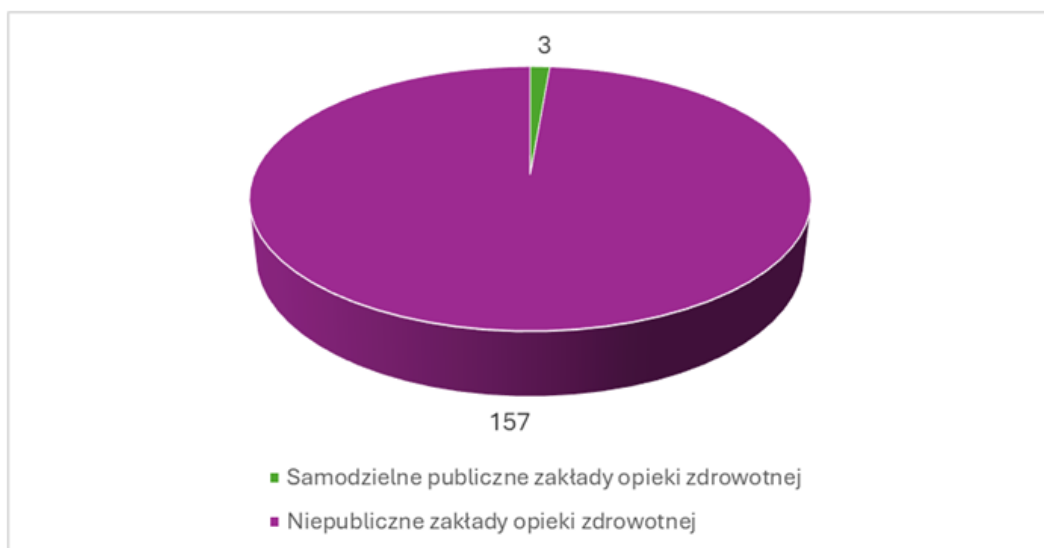
- 10 zakładami leczenia zamkniętego w tym 4 szpitalami z 1 obiektem i 2 szpitalami jednego dnia, 1 zakładem opiekuńczo-leczniczym z dwoma obiektami, 2 ośrodkami leczenia uzależnień z 1 obiektem i 1 hospicjum,
- 160 zakładami leczenia ambulatoryjnego z 88 obiektami w tym 145 przychodniami, 2 laboratoriami z 7 obiektami, 13 zakładami rehabilitacji z 2 obiektami, 31 filiami których dyrekcja mieści się poza terenem działalności PSSE Gliwice (ryc. 18),
- 353 praktykami lekarskimi, w tym 94 indywidualnymi praktykami lekarskimi, 254 indywidualnymi specjalistycznymi praktykami lekarskimi, 5 grupowymi praktykami lekarskimi,
- 17 praktykami pielęgniarскими, w tym 12 indywidualnymi praktykami pielęgniarскими oraz 5 grupowymi praktykami pielęgniarскими,
- 43 innymi placówkami świadczącymi świadczenia zdrowotne,

W placówkach leczenia zamkniętego przeprowadzono ogółem 22 kontrole, w tym skontrolowano 5 szpitali, zakład opiekuńczo-leczniczy oraz hospicjum.

W ramach prowadzonego nadzoru bieżącego stwierdzono nieprawidłowości.

Wszczęto postępowanie administracyjne w 2 zakładach leczenia zamkniętego wydano 4 decyzje administracyjne, które nakazywały między innymi:

- Dostosować pomieszczenia bloków operacyjnych do aktualnych wymagań m.in.: utworzyć w bloku operacyjnym szluz szatniowy, przez które przechodzi personel, szluz materiałowy, pomieszczenie przygotowania pacjenta, magazyn do krótkotrwałego przechowywania brudnej bielizny, magazyn sprzętu i aparatury, magazyn czystej bielizny, pomieszczenie porządkowe

ryc. 15 Zakłady leczenia ambulatoryjnego miasta Gliwice

- zapewnić rezerwowe źródło zaopatrzenia w wodę zapewniając co najmniej jej 12 godzinny zapas,
- zapewnić, w salach chorych dostępność łóżek z trzech stron, w tym z dwóch dłuższych, zapewnić szerokość drzwi w pomieszczeniach, przez które odbywają się ruch pacjentów, umożliwiających ten ruch, zapewnić bezpośrednie połączenie pokoju przygotowawczego pielęgniarskiego z punktem pielęgniarskim,
- odmalować sale chorych, naprawić powierzchnię wykładziny podłogowej, naprawić uszkodzone powierzchnie ścienne w salach chorych, naprawić uszkodzoną stolarkę drzwiową.

Wszczęte postępowania administracyjne w toku realizacji do czerwca i grudnia 2025 oraz do końca czerwca 2026.

W ramach interwencji zgłoszono nieprawidłowości w zakładach opieki zdrowotnej – 2 interwencje. Dotyczyły one:

- niewłaściwego postępowania z brudną bielizną pościelową,
- złych warunków opieki nad pacjentem, braku uprawnień opiekunek do sprawowania opieki nad pacjentem, karmieniem pacjentów” na siłę”.

W pozostałych skontrolowanych podmiotach leczniczych stwierdzono prawidłowe postępowanie z narzędziami i materiałami sterylnymi, bielizną czystą i brudną oraz z odpadami medycznymi zgodnie z wdrożonymi i obowiązującymi w zakładzie procedurami. Dokumentacja z prowadzonych wewnętrznych kontroli procesów sterylizacji prowadzona jest prawidłowo i na bieżąco. Zaopatrzenie w sprzęt jednorazowego użycia, indywidualne środki ochrony osobistej, preparaty dezynfekcyjne w ilości i asortymencie pokrywającym bieżące potrzeby zakładu.

W jednym ze szpitali nastąpiły zmiany organizacyjne, utworzono nowe oddziały tj. oddział udarowy oraz oddział neurologiczny.

W ramach prowadzonego nadzoru nad działalnością zespołów i komitetów ds. zakażeń szpitalnych stwierdzono, że prowadzone jest aktywne monitorowanie i rejestracja zakażeń zakładowych oraz drobnoustrojów alarmowych. Personel medyczny wchodzący w skład zespołu podnosi swoje kwalifikacje w ramach specjalistycznych kursów i szkoleń zewnętrznych, prowadzi szkolenia

wewnętrzne dla pracowników poszczególnych komórek organizacyjnych zakładu w zakresie zasad, praktyk i metod kontroli zakażeń zakładowych oraz nadzoruje przestrzeganie opracowanych i wdrożonych procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami.

W 4 szpitalach oraz przeprowadzono kontrole celowane pomieszczeń bloków operacyjnych. Sprawdzono m.in. zaopatrzenie bloków operacyjnych w materiały i sprzęt sterylne, ilość środków dezynfekcyjnych, dostępność środków ochrony osobistej, postępowanie personelu medycznego z obowiązującymi i wdrożonymi procedurami oraz dostosowanie pomieszczeń i urządzeń do obowiązujących wymagań.

Kontrole wykazały nieprawidłowości m.in. związane z brakiem spełnienia wymagań jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia bloków operacyjnych.

W dwóch szpitalach funkcjonują centralne sterylizatornie, które posiadają certyfikat systemu zarządzania jakością zgodny z normą ISO 9001:2015 w zakresie: świadczeń dezynfekcji i sterylizacji wyrobów medycznych. Dwa szpitale mają podpisaną umowę na sterylizację z zakładem posiadającym system zarządzania jakością ISO. Natomiast jeden szpital oraz szpital jednego dnia sterylizuje we własnym zakresie oraz zlecają sterylizację jako usługę zewnętrzną.

W placówkach leczenia zamkniętego prowadzone są prace remontowo-modernizacyjne związane z poprawą stanu sanitarno – technicznego pomieszczeń podmiotu.

Lecznictwo otwarte

W podmiotach leczniczych przeprowadzono 79 kontroli, w tym 16 kontroli w praktykach zawodowych.

W ramach prowadzonego nadzoru w 1 podmiocie leczenia ambulatoryjnego stwierdzono naruszenie wymagań higieniczno – sanitarnych.

Wszczęto postępowania administracyjne, wydano decyzję administracyjną.

Nieprawidłowość ujęta w decyzji została wykonana, postępowanie zakończono.

Przeprowadzono kontrole w pozostałych podmiotach leczenia otwartego nie stwierdzono naruszenia wymagań higieniczno – sanitarnych.

W skontrolowanych podmiotach leczenia otwartego stwierdzono prawidłowe postępowanie z narzędziami i materiałami sterylnymi, bielizną czystą i brudną oraz odpadami medycznymi zgodne z wdrożonymi i obowiązującymi w zakładzie procedurami.

Dokumentacja z prowadzonych wewnętrznych kontroli procesów sterylizacji prowadzona jest prawidłowo i na bieżąco. Zaopatrzenie w sprzęt jednorazowego użycia, indywidualne środki ochrony osobistej, preparaty dezynfekcyjne w ilości i asortymencie pokrywającym bieżące potrzeby zakładu.

Rozpatrzone dwie interwencje.

Pierwsza interwencja dotyczyła niezmienniania rękawiczek jednorazowego użycia oraz nieprzeprowadzania dezynfekcji rąk przez osobę pobierającą krew do badania. Na tę okoliczność została przeprowadzona kontrola, sporządzono protokół. Kontrola wykazała niezasadność wniesionej interwencji, natomiast w trakcie kontroli stwierdzono nieprawidłowości dotyczące postępowania z odpadami medycznymi m.in. sposobu oznakowania pojemników na odpady oraz braku kart przekazania odpadów o kodzie 18 01 04. Wydano zalecenia doraźne, które zostały wykonane w wyznaczonym terminie.

Druga interwencja dotyczyła zakresu posiadania dokumentacji w ramach prowadzenia praktyki lekarskiej. Przeprowadzona kontrola wykazała niezasadność wniesionej interwencji, co zostało ujęte w protokole kontroli.

Skontrolowano gabinety profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej dla dzieci funkcjonujące w szkołach podstawowych w zakresie oceny zorganizowania punktu szczepień bezpośrednio w placówce edukacyjnej. Kontrole przeprowadzono w 15 gabinetach będących w strukturze organizacyjnej niepublicznego zakładu opieki zdrowotnej oraz w 1 gabinecie prowadzonym przez indywidualną praktykę pielęgniarską, w której wykonywane są badania uczniów szkoły w zakresie profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej.

W 128 podmiotach, w tym 52 praktykach zawodowych sterylizacja prowadzona jest wyłącznie we własnym zakresie. 73 podmioty, w tym 46 praktyk zawodowych posiada podpisaną umowę z jednostką świadczącą usługi w zakresie sterylizacji, natomiast w pozostałych zakładach używany jest sprzęt jednorazowego użycia.

PPIS w Gliwicach ocenia stan bezpieczeństwa sanitarnego na terenie miasta Gliwic w roku 2024 jako zadowalający – nie stwierdzono sytuacji, które powodowałyby zagrożenie epidemiczne.

Analizując stan sanitarno-higieniczny w nadzorowanych zakładach leczniczych na terenie Gliwic w 2024 roku obserwowano systematyczną poprawę stanu sanitarno-technicznego w placówkach leczenia otwartego jak i zamkniętego m.in. dokonano przebudowy i modernizacji części oddziałów i innych pomieszczeń. Ponadto w placówkach leczenia zamkniętego dzięki wydanym decyzjom administracyjnym utrzymuje się zadowalający stan sanitarny.

Nadzór sanitarny wymaga nadal wzmożonych działań w obrębie obowiązujących przepisów prawa, celem zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańcom powiatu gliwickiego.

Ocena w zakresie szczepień ochronnych

W 2024 roku PPIS w Gliwicach na terenie miasta Gliwice prowadził bieżący nadzór w 53 punktach szczepień, realizował zadania w zakresie przechowywania i dystrybucji szczepionek służących do przeprowadzania szczepień obowiązkowych, sporządzał ilościowe zapotrzebowania na preparaty szczepionkowe wraz z harmonogramem dostaw oraz realizował sprawozdawczość z rodzajów, liczby posiadanych szczepionek, numerów seryjnych oraz terminów ważności.

W zakresie realizacji szczepień ochronnych przeprowadzono 30 kontroli sanitarnych oraz 1 kontrolę sprawdzającą wykonanie zarządzeń decyzji wydanej w 2023 r.

W zakładach opieki zdrowotnej kontrole sanitarne nie wykazały nieprawidłowości w przedmiocie kontroli.

Szczepienia wykonywane są przez pielęgniarki posiadające kurs kwalifikacyjny w zakresie szczepień ochronnych. Przed szczepieniem badanie przeprowadza lekarz w punkcie szczepień i odnotowuje ten fakt w stosownej dokumentacji pacjenta tj. karcie uodpornienia, książeczce szczepień, historii choroby. Dokumentacja z realizacji szczepień prowadzona prawidłowo. Szczepienia wykonywane są sprzętem jednorazowego użytku, który przechowywany jest w sposób prawidłowy i pokrywa bieżące zapotrzebowanie zakładu opieki zdrowotnej. Po zużyciu sprzęt jest zabezpieczany i przekazywany do utylizacji firmie, z którą zakład opieki zdrowotnej zawarł stosowną umowę.

Placówki przestrzegają wymagań dotyczących zachowania warunków łańcucha chłodniczego. Transport szczepionek ze stacji sanitarno-epidemiologicznej odbywa się w termotorbach z wkładami chłodzącymi. Wyposażenie punktu szczepień jest zgodne z obowiązującymi przepisami w tym zakresie, punkty posiadają urządzenie chłodnicze służące do przechowywania preparatów szczepionkowych z termometrem do pomiaru temperatury. Większość punktów szczepień posiada całodobowy elektroniczny monitoring temperatury. Kształt i powierzchnia dostosowana jest do zainstalowanej aparatury i sprzętu stanowiącego jego niezbędne wyposażenie.

W punktach szczepień wykonuje się również szczepienia zalecane, niefinansowane z budżetu państwa. Koszty zakupu ponosi osoba poddająca się szczepieniom. W takim wypadku osoba wykonująca szczepienie przed podaniem preparatu upewnia się, czy szczepionka była transportowana z zachowaniem łańcucha chłodniczego. Fakt ten odnotowuje się w dokumentacji pacjenta. Osoby przeprowadzające zalecane szczepienia ochronne prowadzą dokumentację z ich wykonania.

W placówkach wykonujących szczepienia ochronne opracowane są i stosowane procedury w zakresie zapobiegania zakażeniom i chorobom zakaźnym związane z udzielaniem świadczeń zdrowotnych.

W ramach przestrzegania dobrej praktyki dystrybucyjnej od 2012 r. funkcjonuje Elektroniczny System Nadzoru nad Dystrybucją Szczepionek, który został w 2013 r. zmodyfikowany w celu zapewnienia jednolitego obiegu dokumentacji dotyczącej realizacji szczepień ochronnych, usprawnienia obrotu szczepionkami zakupionymi do realizacji Programu Szczepień Ochronnych w Polsce.

Punkty szczepień sporządzają elektronicznie sprawozdania kwartalne:

- z ilości zużytych szczepionek finansowanych z budżetu państwa, dystrybuowanych przez inspekcję sanitarną;
- z ilości przypadków niewykonania obowiązkowych szczepień ochronnych.

Raz w roku przedkładają roczne sprawozdanie ze szczepień ochronnych na druku MZ – 54. Analiza roczna MZ – 54 uwzględnia stan zaszczepienia przeciwko: chorobom zakaźnym dzieci i młodzieży w poszczególnych rocznikach, obowiązkowe szczepienia osób narażonych w sposób szczególny oraz szczepienia poekspozycyjne.

W 2024 r. został rozszerzony powszechny program szczepień przeciw HPV realizujący założenia i cele Narodowej Strategii Onkologicznej na lata 2020 – 2030 o kolejne grupy wiekowe oraz możliwość realizacji we wszystkich POZ oraz szkołach, które wyraziły chęć udziału w ww. programie. PSSE w Gliwicach prowadzi dystrybucję preparatów szczepionkowych do punktów szczepień w POZ, które biorą udział w realizacji powyższego programu.

Od 15.10.2024 r. wprowadzono bezpłatne szczepienia przeciw krztuścowi dla kobiet w ciąży, realizowane w przychodniach podstawowej opieki zdrowotnej.

Zgodnie z PSO na 2024 r. PSSE w Gliwicach udostępnia preparaty szczepionkowe do realizacji bezpłatnych obowiązkowych szczepień u pacjentów (bez względu na wiek) przed lub po przeszczepieniu macierzystych komórek krwiotwórczych (HSCT), narządów mięsaszowych oraz anatomiczną lub czynnościową asplenią.

Od roku 2021 wykonywane są szczepienia przeciwko zakażeniom wywołanym przez rotawirusy u dzieci urodzonych od 01.01.2021 r.

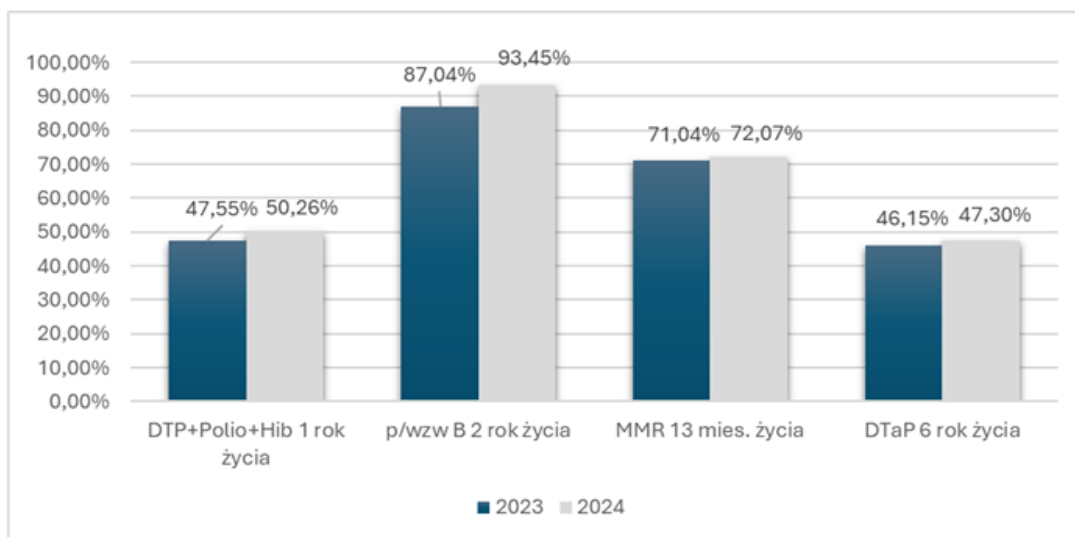
Uodporniono 58,43 % dzieci z rocznika 2024, natomiast z rocznika 2023 szczepienia wykonano w 91,70 %.

W 2024 roku kontynuowano dawkę przypominającą szczepionki skojarzonej przeciw odrze, śwince i różyczce w 6 roku życia w celu zapewnienia ochrony dzieci przed rozpoczęciem nauki. Przeniesienie dawki przypominającej z 10 r.ż. na 6 r.ż. uzasadnia się sytuacją epidemiologiczną odry w Europie.

Wykonawstwo szczepień u dzieci do 2 roku życia objętych opieką poradni dziecięcych na terenie miasta Gliwice wzrosło w stosunku do roku poprzedniego.

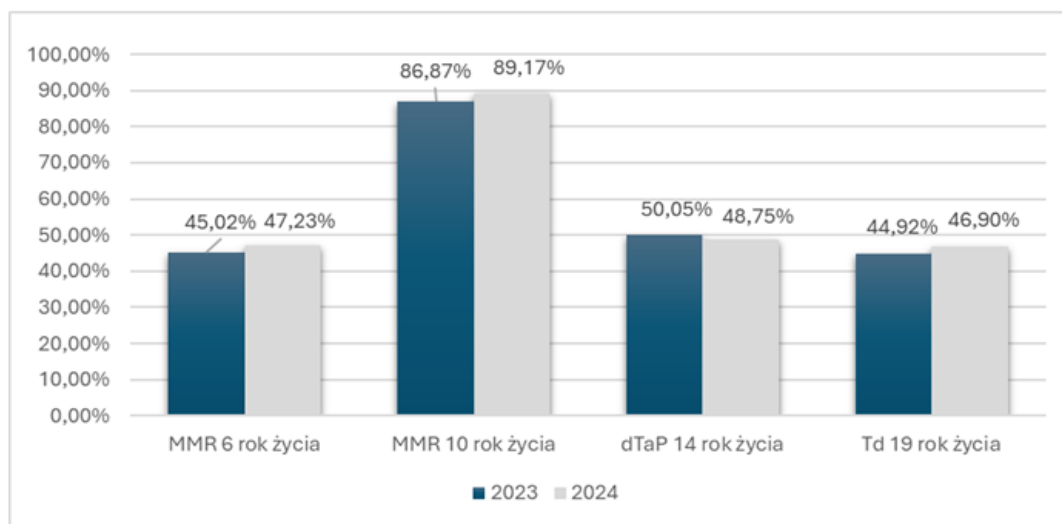
Szczepienie dzieci w 6 roku życia przeciwko błonicy, tężcowi i krztuścowi wykonano w 47,31% tj. o 1,15 % więcej w porównaniu do roku ubiegłego [ryc.19].

W 2024 roku ilość rodziców kwestionujących zasadność stosowania szczepień ochronnych u dzieci była podobna w stosunku do roku ubiegłego. Zauważalny jest wpływ dużej aktywności ruchów antyszczepionkowych. Część z rodziców wyraża obawy odnośnie do przeprowadzania dużej ilości szczepień obowiązkowych u dzieci do 2 roku życia. Wśród przyczyn uchylania się od szczepień wymienia się lęk związany z wystąpieniem w przeszłości u osób z rodziny niepożądanego odczynu poszczepiennego (dalej: NOP).

ryc. 16 Wykonawstwo szczepień u dzieci do 7 roku życia w 2023 r. i 2024 r.

Szczepienie dzieci w 6 roku życia przeciwko odrze, śwince i różyczce wykonano w 47,23% tj. o 2,21 % więcej w porównaniu do roku ubiegłego. Natomiast w 10 roku życia szczepienie przeciwko odrze, śwince i różyczce wzrosło o 2,30%. Szczepienie skojarzone p/błonicy, tężcowi i krztuścowi w 14 roku życia wykonano w 48,75%, co stanowi niewielki spadek w stosunku do roku ubiegłego o 1,30%. W 2024 roku szczepienie p/błonicy i tężcowi w 19 roku nieznacznie wzrosło w stosunku do roku ubiegłego – 1,98 % [ryc.17].

ryc. 17 Wykonawstwo szczepień u dzieci i młodzieży do 19 roku życia w 2023 r. i 2024 r.

W 2024 roku uodporniono p/gruźlicy 96,23 % noworodków.

Kontynuowano szczepienia p /wzw B pracowników służby zdrowia, osób z otoczenia nosicieli HBV, osób z przewlekłym zakażeniem HCV, osób dializowanych.

Oprócz szczepień obowiązkowych przeprowadzano szczepienia profilaktyczne o charakterze zalecanym, co w przyczyniło się do zwiększenia odporności populacji.

Na terenie miasta Gliwice w Poradni Chorób Zakaźnych prowadzone są szczepienia p/wścieklźnie osób po ekspozycji. W 2024 roku uodporniono po narażeniu 142 osoby.

Poekspozycyjnie podano szczepionkę p/tężcowi 3524 osobom.

PPIS w Gliwicach prowadzi powiatowy rejestr zgłoszeń NOP, które zgłaszane są poprzez systemy elektroniczne.

W 2024 roku do PPIS w Gliwicach z terenu miasta Gliwice zgłoszono ogółem 15 przypadków NOP, w tym 13 o charakterze łagodnym, 2 o charakterze poważnym. Wśród zgłoszonych odczynów 1 osoba była hospitalizowana w związku z wystąpieniem odczynu poszczepiennego.

Żaden NOP nie nastąpił w wyniku nieprawidłowego przechowywania lub błędnego podania szczepionki. W porównaniu do roku ubiegłego ilość zgłoszonych NOP uległa zwiększeniu.

**OCENA STANU SANITARNO-HIGIENICZNEGO
W ZAKŁADACH PRACY NA TERENIE miasta GLIWICE
za 2024 rok**

Na przestrzeni całego życia człowiek poddawany jest ciągłemu działaniu czynników szkodliwych o różnym charakterze i pochodzeniu. Zachwianie równowagi poszczególnych elementów występujących w środowisku człowieka może powodować poważne zakłócenia i prowadzić do zaburzeń w funkcjonowaniu organizmu. Świadomość występowania w środowisku pracy czynników szkodliwych dla zdrowia jak również szeroko rozumiana prewencja stanowią fundament ochrony personelu przed narażeniem determinowanym poprzez charakter pracy i wykonywanych czynności.

Podstawowym zadaniem Sekcji Higieny Pracy i Nadzoru Nad Chemikaliami (dalej: HP) jest rozpoznawanie zagrożeń zdrowotnych w środowisku pracy. Sekcja HP sprawuje nadzór nad bezpieczeństwem i higieną pracy na stanowiskach pracy w nadzorowanych zakładach, wprowadzaniem do obrotu substancji chemicznych i ich mieszanin w tym produktów biobójczych, detergentów, prekursorów narkotyków kategorii 2 i 3, a także produktów kosmetycznych i środków zastępczych.

Na terenie miasta Gliwice nadzorem sanitarnym objętych jest 477 zakładów pracy różnych branż, w których zatrudnionych jest 45978 pracowników.

W 2024 r. w trakcie 250 kontroli dokonano oceny warunków pracy lub nadzorowano wprowadzanie do obrotu w 161 podmiotach, zatrudniających 16844 pracowników. Prowadzono równocześnie szeroko zakrojoną profilaktykę zdrowotną poprzez udzielanie porad i przekazywanie informacji w zakresie zapobiegania i eliminowania wpływu czynników fizycznych, chemicznych, biologicznych, o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym na zdrowie pracownika.

Przeprowadzono kontrole m.in. w zakresie:

L.p.	Zakres kontroli	Liczba kontroli	Decyzje
1.	Kontrole w zakresie oceny warunków bezpieczeństwa i higieny pracy na stanowiskach pracy	84	58
2.	Kontrole w zakresie substancji chemicznych i ich mieszanin.	104	17
3.	Kontrole w zakresie szkodliwych czynników biologicznych	17	2
4.	Kontrole w zakresie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o	18	5

	działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym w środowisku pracy		
5.	Kontrole w zakresie realizacji wymogów w zakresie stosowania leków cytostatycznych	1	0
6.	Kontrole, dot. prekursorów narkotyków (substancji sklasyfikowanych) kategorii 2 i 3 w zakresie handlu z państwami trzecimi	12	15 (decyzji zezwalających na wywóz prekursorów narkotyków do krajów trzecich)
7.	Kontrole w związku z prośbą o interwencje	8	3
9.	Kontrole w zakresie realizacji wymogów w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy pracach związanych z narażeniem na hałas i drgania mechaniczne.	16	4
10.	Kontrole w ramach realizacji wymogów w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy związanej z występowaniem w miejscu pracy czynników chemicznych	27	6

tab. 9 Zestawienie przeprowadzonych kontroli

W 2024 r. przeprowadzono 86 kontroli w zakresie oceny warunków bezpieczeństwa i higieny na stanowiskach pracy, na które wydano 51 decyzji administracyjnych.

Udział procentowy najczęściej stwierdzanych nieprawidłowości obrazuje ryc. 18 (30% niewłaściwy stan pomieszczeń higieniczno- sanitarnych, 16 % niewłaściwy stan pomieszczeń pracy, 16 % brak lub nieprawidłowa ocena ryzyka zawodowego, 17 % brak aktualnych pomiarów środowiskowych, 5 % przekroczenie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych, 16% nieprawidłowości w zakresie substancji chemicznych).

W celu eliminacji stwierdzonych uchybień wydano 114 decyzji administracyjnych, strony obciążono kosztami prowadzonych czynności wydając 71 decyzji płatniczych.

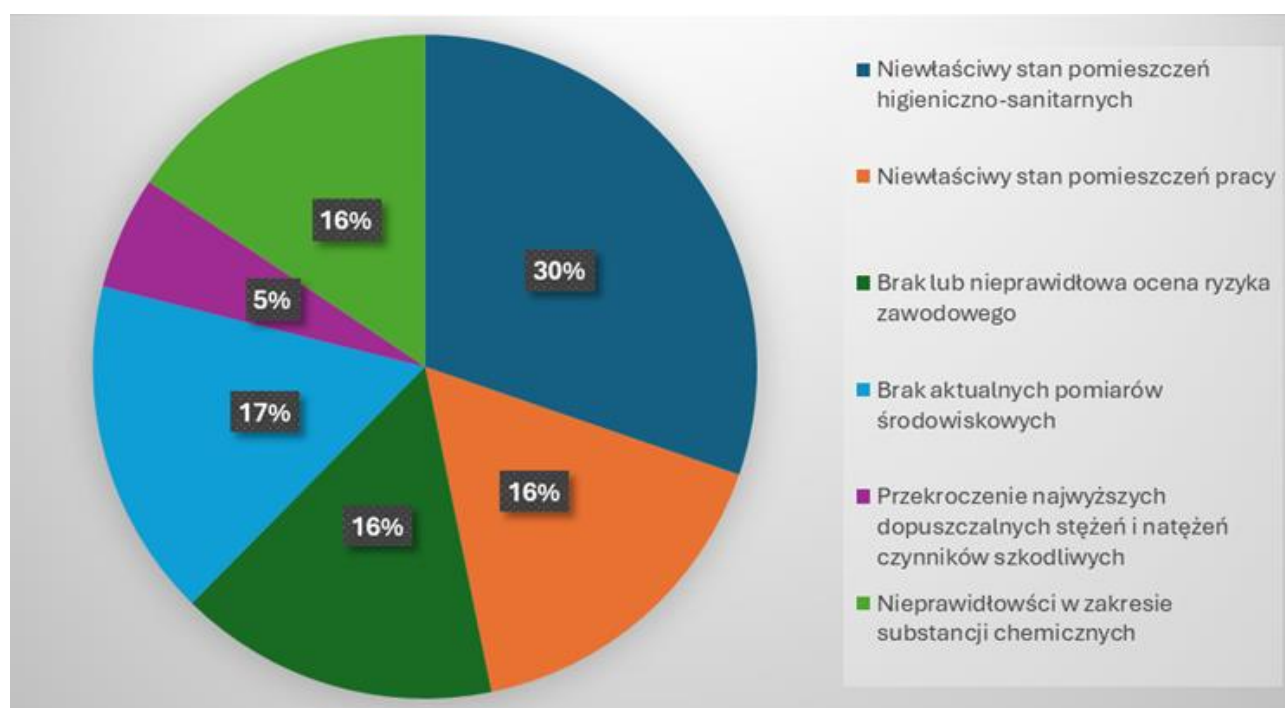
Substancje chemiczne i ich mieszaniny

Sekcja HP prowadzi nadzór nad udostępnianiem na rynku substancji chemicznych i ich mieszanin, w tym produktów biobójczych oraz detergentów.

Udostępnianie na rynku substancji chemicznych i ich mieszanin jest ściśle regulowane przepisami krajowymi oraz przepisami obowiązującymi w całej Unii Europejskiej.

Każda substancja chemiczna lub mieszanina, która została sklasyfikowana jako stwarzająca zagrożenie dla zdrowia lub środowiska naturalnego, musi zostać odpowiednio opisana i oznakowana, tak aby odbiorca miał świadomość istniejącego zagrożenia.

Na terenie miasta Gliwice pod nadzorem PPIS w Gliwicach znajduje się 81 obiektów, w których do obrotu wprowadzane są substancje chemiczne i ich mieszaniny, sklasyfikowane jako stwarzające zagrożenie, 22 producentów mieszanin niebezpiecznych oraz 301 zakładów pracy, w których zagrażające zdrowiu produkty są stosowane w działalności zawodowej.

ryc. 18 Nieprawidłowości w zakresie oceny warunków bezpieczeństwa i higieny pracy

W ramach podejmowanych działań, pracownicy Sekcji HP przeprowadzili na terenie Gliwic 25 kontroli u dystrybutorów substancji chemicznych i ich mieszanin, podczas których weryfikacji poddano etykiety udostępnianych na rynku artykułów oraz ich karty charakterystyki – dokumenty opisujące m.in. warunki bezpiecznego stosowania produktu w działalności zawodowej.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydano 4 decyzje administracyjne, nakazujące sporządzenie kart charakterystyki, zgodnych z obowiązującymi przepisami, a także zapewnienie właściwego oznakowania udostępnianych na rynku artykułów.

Pracownicy PPIS w Gliwicach brali również udział w wielu działaniach koordynowanych na poziomie kraju oraz Unii Europejskiej, takich projekt Europejskiej Agencji Chemikaliów w Helsinkach REACH-EN-FORCE-12 (REF-12), który ukierunkowany był na egzekwowanie przepisów rozporządzenia (WE) nr 1907/2006 (REACH) w związku z importem substancji, mieszanin i wyrobów spoza Europejskiego Obszaru Gospodarczego (obejmującego państwa członkowskie Unii Europejskiej oraz dodatkowo Islandię, Liechtenstein i Norwegię).

Podczas kontroli, przeprowadzonej w ramach projektu, nie stwierdzono nieprawidłowości.

Jednym z rozpatrywanych w ramach posiadanych kompetencji tematów był też problem, udostępniania na rynku niewłaściwie oznakowanych mieszanin chemicznych w sklepach z odzieżą używaną. W związku brakiem etykiet w języku polskim została wydana decyzja administracyjna, nakazująca w terminie natychmiastowym wycofanie z obrotu kwestionowanych produktów.

Produkty biobójcze

Kolejnym ważnym zagadnieniem, istotnie wpływającym na zdrowie i życie ludzi, a które podlega nadzorowi pracowników PPIS, jest wprowadzanie do obrotu oraz stosowanie w działalności zawodowej produktów biobójczych.

Produkt biobójczy oznacza substancję lub mieszaninę, składającą się z jednej lub kilku substancji czynnych, której przeznaczeniem jest niszczenie, odstraszanie, unieszkodliwianie organizmów szkodliwych, zapobieganie ich działaniu lub zwalczanie ich w jakikolwiek sposób inny niż działanie czysto fizyczne lub mechaniczne. Za produkt biobójczy uznaje się też poddany działaniu produktów biobójczych wyrób (artykuł, o którego roli decyduje kształt, a nie skład chemiczny), o podstawowej funkcji biobójczej.

Obrót produktami biobójczymi podlega ścisłym restrykcjom, a na rynku krajowym mogą być udostępniane jedynie środki, na których obrót zostało wydane specjalne pozwolenie.

Kontrole w powyższym zakresie prowadzone są zarówno u dystrybutorów produktów biobójczych jak i w podmiotach stosujących przedmiotowe artykuły. Pracownicy Inspekcji sprawdzają czy na udostępnianie danego produktu biobójczego zostało wydane stosowne pozwolenie, czy jest on stosowany zgodnie z warunkami obowiązującego pozwolenia, a także czy oznakowanie tego środka spełnia określone przepisami wymogi.

Na terenie Gliwic znajdują się 54 obiekty objęte nadzorem PPIS w Gliwicach, w których do obrotu wprowadzane są produkty biobójcze, w tym 3 podmioty zobowiązane do uzyskania stosownego pozwolenia na obrót wytwarzanymi produktami biobójczymi.

W ramach nadzoru, w powyższym zakresie na terenie Gliwic przeprowadzono 18 kontroli u dystrybutorów produktów biobójczych. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami (udostępnianie na rynku produktów, na których obrót nie wydano stosownego pozwolenia) wydano 4 decyzje administracyjne, nakazujące w terminie natychmiastowym wycofanie z obrotu kwestionowanych środków.

W roku 2024 jednym z tematów przewodnich było udostępnianie na rynku rodentycydów i insektycydów (produktów biobójczych, stosowanych do deratyzacji i dezynsekcji pomieszczeń i zabudowań). Kontrole objęły również podmioty stosujące tego rodzaju środka w działalności zawodowej.

W ramach podejmowanych czynności w powyższym zakresie przeprowadzono kontrole u 5 dystrybutorów oraz w 1 podmiocie, stosującym rodentycydy i insektycydy w działalności zawodowej. Sprawdzono, czy oceniane produkty są właściwie oznakowane oraz czy na ich wprowadzanie do obrotu zostało wydane stosowne pozwolenie.

Kontrole nie wykazały nieprawidłowości.

W związku z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego (dalej: GIS) na 2024 r. skontrolowano 6 dystrybutorów środków stosowanych do dezynfekcji i zabezpieczania basenów kąpielowych tzw. dezynfektantów i algicydów.

1 kontrola wykazała nieprawidłowości - udostępnianie na rynku produktów, na których obrót nie wydano stosownego pozwolenia. W związku z powyższym wydano decyzję administracyjną, nakazującą w terminie natychmiastowym wycofanie z obrotu kwestionowanych środków.

Dodatkowe czynności w ramach nadzoru nad udostępnianiem na rynku produktów biobójczych podjęto w związku z doniesieniami medialnymi, dot. przypadków śmiertelnych zatruc produktami, uwalniającymi w trakcie stosowania fosfinę (silnie toksyczny gaz).

Śmiertelne zatrucia dzieci nastąpiły co prawda w wyniku niewłaściwego zastosowania środków ochrony roślin (obróć i stosowanie środków ochrony roślin nie jest nadzorowane przez organy PIS), jednak GIS zalecił przeprowadzenie kontroli w zakresie udostępniania na rynku produktów biobójczych, zawierających w swoim składzie te same substancje czynne – Fosforek glinu lub Fosforek magnezu.

Aktualnie w Wykazie Produktów Biobójczych figurują trzy produkty biobójcze, zawierające w składzie substancję czynną – Fosforek glinu (CAS: 20859-73-8) lub Fosforek magnezu (CAS: 12057-74-8):

- DEGESCH PLATES/STRIPS 56E – nr pozwolenia na obrót produktem biobójczym: PL/2014/0165/MR z dnia 29.10.2014 r.,
- Detia WM lub Arvalin®PHOS - nr pozwolenia na obrót produktem biobójczym: PL/2014/0124/MR z dnia 05.03.2014 r.,
- ARVALIN PHOS PT20 - nr pozwolenia na obrót produktem biobójczym: PL/2019/0416/MR z dnia 10.10.2019 r.

Ww. mieszaniny stosuje się do zwalczania szkodników przez użytkownika profesjonalnego, przeszkolonego i posiadającego uprawnienia do przeprowadzania fumigacji produktami zawierającymi fosforek glinu uwalniający fosfinę.

Należy podkreślić, że produkty biobójcze z zawartością fosforu glinu lub fosforu magnezu, są produktami, przeznaczonymi do stosowania wyłącznie przez użytkowników profesjonalnych i nie mogą być dostępne dla ogółu społeczeństwa.

W trakcie monitoringu stron internetowych nie stwierdzono ofert sprzedaży ww. środków przez podmioty, mające siedzibę na terenie nadzorowanym przez PPIS w Gliwicach. Przeprowadzono też 2 kontrole w sklepach stacjonarnych - nie stwierdzono dostępnych w ofercie produktów biobójczych, w których zastosowano jako substancję czynną Fosforek glinu lub Fosforek magnezu. Podczas kontroli pouczono sprzedawców, aby zwracali uwagę, które artykuły o działaniu biobójczym przeznaczone są do użytku profesjonalnego, a które mogą być udostępniane dla ogółu społeczeństwa.

Detergenty

Sekcja HP monitoruje udostępnianie na rynku produktów, określanych jako detergenty.

Zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 648/2004 w sprawie detergentów, "*detergent*" oznacza jakąkolwiek substancję lub mieszaninę zawierający mydło i/lub inne substancje powierzchniowo czynne przeznaczoną do procesów prania, mycia i czyszczenia. *Detergenty* mogą mieć różną postać (płyn, proszek, pasta, kostka, wypraska, kształtka itp.) i wprowadzane są do obrotu w celu używania ich w gospodarstwie domowym, obiektach użyteczności publicznej lub do celów przemysłowych.

Kontrola w powyższym zakresie obejmuje m.in. takie zagadnienia, jak:

- prawidłowy zakres informacji umieszczanych na etykiecie,

- dostępność arkusza danych składników, który powinien być sporządzony do wglądu dla personelu medycznego,
- dostępność na stronie internetowej wykazu składników produktów, dla których nie sporządzono arkuszy danych technicznych lub kart charakterystyki.

W ramach oceny spełnienia wymogów rozporządzenia (WE) nr 648/2004 przeprowadzono 6 kontroli.

Jednym z rozpatrywanych w ramach posiadanych kompetencji tematów był problem, udostępniania na rynku niewłaściwie oznakowanych detergentów w sklepach z odzieżą używaną.

W związku brakiem etykiety w języku polskim została wydana decyzja administracyjna, nakazująca w terminie natychmiastowym wycofanie z obrotu 160 sztuk kwestionowanych środków.

Prekursory

Pracownicy Sekcji HP prowadzą też monitoring obrotu określonymi substancjami chemicznymi, które mogą być wykorzystane do nielegalnego wytwarzania środków odurzających i substancji psychotropowych.

Prowadzone kontrole dotyczą handlu pomiędzy Wspólnotą a państwami trzecimi. Przedstawiciele PPIS w Gliwicach kontrolują też, czy krajowy obrót prekursorami narkotyków odbywa się w ramach legalnego zastosowania (takiego jak np. wytwarzanie tworzyw sztucznych, produktów farmaceutycznych, kosmetyków, perfum, detergentów lub środków aromatyzujących).

W 2024 roku wydano 15 zezwoleń na wywóz substancji, sklasyfikowanych w kategoriach 2 i 3, do określonych krajów spoza Unii Europejskiej (tzw. krajów trzecich): Turcji, Jordanii, Arabii Saudyjskiej oraz Malezji.

9 kontroli przeprowadzono w zakresie obrotu wewnątrzwspólnotowego prekursorami narkotyków kategorii 2 i 3. Podczas kontroli tych nie stwierdzono nieprawidłowości.

Co roku, podmioty stosujące w działalności substancje chemiczne, zaklasyfikowane jako prekursory narkotyków oraz zakłady handlujące nimi przesyłają do Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Gliwicach w wersji elektronicznej sprawozdanie, dot. ilości tych substancji, sprzedanych w danym roku w ramach obrotu wewnątrzwspólnotowego, eksportu, a także ilości surowców, zużytych w ramach prowadzonej działalności.

W związku z pismami Biura do spraw Substancji Chemicznych, dot. toczących się postępowań w sprawie udzielenia zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie wprowadzenia do obrotu nowych substancji psychoaktywnych, pracownicy Sekcji HP przeprowadzili 2 kontrole, mające na celu weryfikację informacji, przedłożonych przez przedsiębiorców do Biura.

Produkty kosmetyczne

Udostępnianie na rynku produktów kosmetycznych regulowane jest przepisami krajowymi oraz unijnymi.

Nadzór Inspekcji Sanitarnej w zakresie produktów kosmetycznych polega na kontroli producentów i dystrybutorów produktów kosmetycznych.

Zakres kontroli w powyższym temacie różni się w zależności od roli podmiotu w łańcuchu dostaw. W roku 2024 na terenie Gliwic przeprowadzono 21 kontroli (9 kontroli u osób odpowiedzialnych za wprowadzanie do obrotu produktów kosmetycznych, 12 kontroli u dystrybutorów), w wyniku których wydano 7 decyzji, nakazujących w terminie natychmiastowym wycofanie z obrotu kwestionowanych produktów.

Stwierdzone podczas podejmowanych działań nieprawidłowości, dotyczyły niewłaściwego oznakowania udostępnianych na rynku kosmetyków, sprzedaży produktów po upływie terminu ich ważności, uchybień w zakresie posiadanej dokumentacji produktów, a także zawartości w artykułach substancji zakazanych.

W trakcie kontroli w sklepie z odzieżą używaną, w którym obok tekstyliów sprzedawane były kosmetyki, stwierdzono dostępne w ofercie produkty kosmetyczne bez etykiet w języku polskim, których termin przydatności upłynął, a także kosmetyki zawierające substancje zakazane.

Na podstawie sporządzonego protokołu została wydana decyzja administracyjna, nakazująca w terminie natychmiastowym wycofanie z obrotu kwestionowanych produktów.

Podczas kontroli sprawdzającej wykonanie obowiązków decyzji, nie stwierdzono sprzedaży produktów, które były przedmiotem decyzji, natomiast na sali sprzedaży udostępniane były inne produkty kosmetyczne, których oznakowanie nie spełniało wymagań rozporządzenia nr 1223/2009.

Łącznie w sklepie w Gliwicach zakwestionowano i wycofano z obrotu 530 szt. kosmetyków.

Kontrolowany sklep z używaną odzieżą w Gliwicach nie był jedyną lokalizacją, w której działalność handlową prowadzili jego właściciele – zarządzali oni innymi analogicznymi punktami sprzedaży.

W oparciu o informacje, przekazane przez Dolnośląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego, ze względu na udostępnianie produktów kosmetycznych, zawierających zakazane substancje, kosmetyków po terminie ich przydatności do użycia oraz niewłaściwie oznakowanych, na współwłaścicieli sklepów zostały wydane liczne decyzje, nakazujące wycofanie niezgodnych z przepisami kosmetyków. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Legnicy nałożył też na współwłaściciela sklepu karę pieniężną (10 000 zł) - ze względu na niespełnianie wymogów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1223/2009, dotyczącego produktów kosmetycznych.

Kolejne kontrole, przeprowadzone w obiektach, zarządzanych przez Strony, już po nałożeniu kary pieniężnej, podczas których stwierdzono nieprawidłowości, dowiodły, że nałożona kara pieniężna wysokości 10 000 zł nie odniosła wymaganego efektu, dlatego PPIS w Gliwicach nałożył na właścicieli kontrolowanej spółki kolejną karę pieniężną w łącznej wysokości 20 000 zł:

- 7000 zł (słownie: siedem tysięcy złotych) – za udostępnianie produktów kosmetycznych, zawierających w swoim składzie substancje zakazane,
- 6000 zł (słownie: sześć tysięcy złotych) – za udostępnianie produktów kosmetycznych po upływie daty minimalnej trwałości,
- 7000 zł (słownie: siedem tysięcy złotych) – za udostępnianie produktów kosmetycznych z niewłaściwym oznakowaniem.

Przeprowadzone w gliwickim sklepie kolejne kontrole sprawdzające nie wykazały nieprawidłowości.

Zgodnie z planem poboru prób kosmetyków na 2024 r., ustalonym przez ŚPWIS, pobrano 2 próbki produktów kosmetycznych (Płyn do demakijażu) w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych. Próbki zostały przekazane do badania do Laboratorium PSSE w Częstochowie.

Wyniki badań w zakresie mezofilnych bakterii tlenowych jednego z płynów do demakijażu wykazały niezgodność z wymaganiami normy PN-EN ISO 17516:2014-11 Kosmetyki – Mikrobiologia – Limity mikrobiologiczne.

Ze względu na niespełnienie wymagań czystości mikrobiologicznej, kwestionowany płyn micelarny decyzją PPIS w Gliwicach w terminie natychmiastowym został wycofany z obrotu.

Środki zastępcze

Na wniosek GIS, dotyczącą objęcia nadzorem produktów, zawierających substancje – kwas ibotenowy i muscymol – w postaci grzyba muchomora czerwonego (*Amanita muscaria*) lub innych produktów zawierających te substancje, przeprowadzono monitoring stron internetowych, na których mogły być udostępniane na rynku tego typu artykuły.

Żaden z podmiotów, prowadzących sprzedaż artykułów na bazie *Amanita muscaria* nie miał siedziby na terenie nadzorowanym przez PPIS w Gliwicach.

Działania podjęto w związku z licznymi informacjami temat sprzedaży oraz konsumpcji muchomora czerwonego i produktów na jego bazie.

Spożywanie ww. grzyba lub produktów zawierających kwas ibotenowy i muscymol w postaci np. żelków z muscymolem, waporyzatorów z muscymolem, pre-rollsów zmieszanych z kwiatem konopii i muscymolem oraz galaretek z muscymolem może stwarzać istotne zagrożenie zdrowotne, związane z toksycznym działaniem ww. substancji.

Czynniki biologiczne

Szkodliwe czynniki biologiczne są to mikro- i makroorganizmy które oddziałują negatywnie na organizm człowieka w procesie pracy i mogą być przyczyną chorób zawodowych lub parazawodowych. Grupy zawodowe o największym ryzyku narażenia na szkodliwe czynniki biologiczne w środowisku pracy to:

- pracownicy służby zdrowia i laboratoriów,
- weterynarze,
- pracownicy rolnictwa i leśnictwa,
- pracownicy zatrudnieni przy zbieraniu i przetwarzaniu odpadów i oczyszczaniu ścieków,
- pracownicy przemysłu biotechnologicznego,
- pracownicy w zakładach produkujących żywność,
- pracownicy zatrudnieni przy pracach, w których dochodzi do kontaktu ze zwierzętami lub produktami pochodzenia zwierzęcego,
- inne grupy zawodowe, np. niektóre działy przemysłu włókienniczego, metalurgicznego, górnictwa, bibliotekarze itp.

Przepisy nie nakładają na pracodawcę obowiązku prowadzenia pomiarów środowiska pracy pod kątem występowania szkodliwych czynników biologicznych. Obowiązkiem pracodawcy jest natomiast uwzględnienie występowania szkodliwych czynników biologicznych w ocenie ryzyka

zawodowego. Dokonanie oceny ryzyka zawodowego pozwala na zastosowanie odpowiednich środków zapobiegawczych.

Ocena ryzyka powinna być aktualizowana w szczególności w przypadku:

- zmiany warunków pracy, które mogą prowadzić do zwiększonego zagrożenia dla zatrudnionych pracowników,
- skażenia środowiska pracy w wyniku awarii z udziałem czynnika biologicznego,
- wystąpienia infekcji lub choroby u pracowników, która może mieć związek z czynnościami wykonywanymi w warunkach występowania czynników biologicznych.

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 22 kwietnia 2005 r. w sprawie szkodliwych czynników biologicznych nakłada na pracodawców szereg obowiązków, m.in.:

- prowadzenia rejestru prac narażających pracowników na działanie szkodliwego czynnika biologicznego zakwalifikowanego do grupy 3 lub 4 zagrożenia, w formie elektronicznej lub księgi rejestrowej,
- prowadzenia rejestru pracowników narażonych na działanie szkodliwych czynników biologicznych zakwalifikowanych do grupy 3 lub 4 zagrożenia, w formie elektronicznej lub księgi rejestrowej,
- zapewnienia pracownikom systematycznych szkoleń,
- stosowania procedur bezpiecznego postępowania ze szkodliwymi czynnikami biologicznymi,
- ograniczenia liczby pracowników narażonych lub potencjalnie narażonych na działanie szkodliwego czynnika biologicznego,
- zapewnienia warunków bezpiecznego zbierania, przechowywania oraz usuwania odpadów przez pracowników, z zastosowaniem bezpiecznych i oznakowanych pojemników,
- zapewnienia pracownikom środków ochrony zbiorowej lub w przypadku, gdy w inny sposób nie można uniknąć narażenia, środki ochrony indywidualnej, odpowiednie do rodzaju i poziomu narażenia,
- sporządzenia planu postępowania na wypadek awarii z udziałem szkodliwego czynnika biologicznego zakwalifikowanego do grupy 3 lub 4 zagrożenia,
- informowania właściwego terenowo państwowego inspektora sanitarnego o użyciu szkodliwego czynnika biologicznego zakwalifikowanego do 2-4 grupy zagrożenia w celach naukowo-badawczych, diagnostycznych lub przemysłowych.

W 2024 r. pracownicy Sekcji Higieny Pracy przeprowadzili 17 kontroli w zakresie szkodliwych czynników biologicznych. Kontroli poddano m.in. cukiernie, piekarnie, zakłady świadczące usługi w zakresie utrzymania czystości, jednostki Państwowej Straży Pożarnej oraz firmy produkcyjne i świadczące usługi dla klientów zewnętrznych.

W 3 skontrolowanych zakładach stwierdzono nieprawidłowości. Nieprawidłowości te dotyczyły oceny ryzyka zawodowego w związku ze szkodliwymi czynnikami biologicznymi oraz braku odpowiednich szkoleń pracowników mających kontakt ze szkodliwym czynnikiem biologicznym.

Na stwierdzone uchybienia zostały wydane 2 decyzje administracyjne. Dodatkowo w związku z odpowiednim czasookresem wydania korespondencji w 2025 r. została wydana na jeden z zakładów skontrolowanych w 2024 r. z czego jedna dotyczyła zakładu skontrolowanego w 2022 r.

Czynniki rakotwórcze

Czynniki rakotwórcze (kancerogeny) są to liczne, rozpowszechnione w środowisku czynniki fizyczne i chemiczne, powodujące wzrost zapadalności i umieralności na choroby nowotworowe u osób narażonych na te czynniki. Temat czynników rakotwórczych ze względu na charakter skutków zdrowotnych jest realizowany przez Inspekcję Sanitarną w sposób ciągły w ramach sprawowanego nadzoru nad warunkami pracy. Szczególny nacisk kładzie się na czynniki o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym występujące w środowisku pracy.

Pracodawca zatrudniający pracowników w warunkach narażenia na działanie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym obowiązany jest m.in. do:

- prowadzenia badań i pomiarów, zgodnie z częstotliwością określoną w rozporządzeniu Ministra Zdrowia w sprawie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy³,
- prowadzenia rejestru prac, których wykonywanie powoduje konieczność pozostawania w kontakcie z substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym,
- prowadzenia rejestru pracowników narażonych na działanie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym - przechowywania rejestru pracowników przez okres 40 lat po ustaniu narażenia, a w przypadku likwidacji zakładu pracy – przekazanie właściwemu państwowemu wojewódzkiemu inspektorowi sanitarnemu,
- informowania pracowników o opakowaniu, zbiorniku i instalacji zawierającej substancję chemiczną, mieszaninę lub czynnik o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym a także o wymaganiach dotyczących oznakowania i znakach ostrzegawczych,
- zapewnienia udziału pracowników lub ich przedstawicieli w projektowaniu i realizacji działań zapobiegających narażeniu na działanie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym ograniczających poziom tego narażenia,
- przeprowadzaniu okresowych szkoleń pracowników,
- przekazywaniu właściwemu państwowemu wojewódzkiemu inspektorowi sanitarnemu niezwłocznie po rozpoczęciu działalności oraz corocznie do dnia 15 stycznia informacji o substancjach chemicznych, ich mieszaninach, czynnikach lub procesach technologicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym,
- informowaniu na bieżąco pracowników i ich przedstawicieli o narażeniu na działanie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym, a w przypadkach narażenia powstałego w wyniku awarii i innych zakłóceń procesu technologicznego lub w wyniku podejmowanych prac remontowych, konserwacyjnych i w innych okolicznościach – o przyczynach powstałego narażenia oraz o środkach zapobiegawczych, jakie już zostały lub będą podjęte w celu poprawy sytuacji.

W 2024 r. pracownicy Sekcji HP przeprowadzili 18 kontroli w zakresie czynników rakotwórczych, w wyniku stwierdzonych podczas kontroli nieprawidłowości wydano 5 decyzji administracyjnych z podanym terminem realizacji.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły:

- braku przekazania ŚPWIS informacji o narażeniu pracowników na substancje chemiczne, ich

³ Ustawa z dnia 02.02.2011 r. (Dz. U. z 2023 r. poz. 419),

mieszaniny, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotokstycznym,

- braku rejestru prac, których wykonywanie powoduje konieczność pozostawiania w kontakcie z substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym,
- braku rejestru pracowników narażonych na działanie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym,
- braku szkoleń pracowników w zakresie ryzyka dla zdrowia, wynikającego z narażenia na procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub neurotoksycznymi dodatkowego ryzyka wynikającego z palenia tytoniu oraz środków ostrożności, które powinny być podejmowane w celu ograniczenia narażenia.

Radon i produkty jego rozpadu przez Międzynarodową Agencję Badań nad Rakiem jest uznawany za czynnik rakotwórczy klasy 1.

Radon jest gazem promieniotwórczym powszechnie występującym w naturalnym środowisku: w podłożu gruntowym, wodzie i powietrzu. Powstaje w wyniku promieniotwórczego rozpadu radu, który tworzy się w wyniku rozpadu uranu. Jako gaz może łatwo się przemieszczać.

W zamkniętych źle wietrzonych pomieszczeniach, do których przedostaje się z podłoża gruntowego, jego poziom rośnie, co może prowadzić do negatywnych skutków zdrowotnych. Ryzyko narażenia na radon może wystąpić m.in. w miejscu zamieszkania, miejscu pracy.

Radon dostaje się do organizmu człowieka głównie wraz z wdychanym powietrzem atmosferycznym. Wdychana dawka tego pierwiastka zależy między innymi od jego stężenia w powietrzu, częstości oddechów, wentylacji płuc, głębokości wniknięcia do płuc promieniotwórczych cząstek.

Stężenie radonu mierzy się jako ilość promieniotwórczego radonu na każdy metr sześcienny powietrza (w bekerelach na metr sześcienny Bq/m³). Zgodnie z międzynarodowymi wytycznymi poziom radonu powinien zostać obniżony, jeśli przekracza 100-300 Bq/m³.

Prawo atomowe zobowiązuje kierowników jednostek wykonujących działalność, w której występują miejsca pracy:

- zlokalizowane wewnątrz pomieszczeń na poziomie parteru lub piwnicy na terenach, na których średnioroczne stężenie promieniotwórcze radonu w powietrzu w znacznej liczbie budynków może przekroczyć poziom odniesienia,
- pod ziemią,
- związane z uzdatnianiem wód podziemnych na terenach, na których średnioroczne stężenie promieniotwórcze radonu w powietrzu w znacznej liczbie budynków może przekroczyć poziom odniesienia,

do zlecenia w tych miejscach pracy pomiarów stężenia radonu lub stężenia energii potencjalnej alfa krótkożyciowych produktów rozpadu radonu.

Na terenie nadzorowanym przez PSSE w Gliwicach znajduje się 1 podmiot, w którym występują miejsca pracy pod ziemią.

W celu określenia stanu zagrożenia radiacyjnego naturalnymi substancjami promieniotwórczymi w wyrobiskach i pomieszczeniach dołu kopalni wykonywane są pomiary:

- stężenia energii potencjalnej alfa krótkożyciowych produktów rozpadu radonu,
- ekspozycji na zewnętrzne promieniowanie gamma,

– sumarycznego stężenia izotopów radu Ra-226 i Ra-228 w wodach kopalnianych.

Podczas przeprowadzanych kontroli sanitarnych w zakładach informowano o trwającej kampanii mającej na celu zwiększenie wiedzy pracodawców na temat ryzyka związanego z występowaniem radonu w naszym otoczeniu.

Interwencje

W 2024 roku, PPIS w Gliwicach, w zakresie Higieny Pracy przyjął 8 wniosków o podjęcie interwencji, z czego 6 dotyczyło nieprawidłowych warunków higieniczno-sanitarnymi w zakładach pracy, 1 dotyczyła udostępniania na rynku produktów kosmetycznych nie spełniających wymogów produktów kosmetycznych, 1 dotyczyła negatywnych konsekwencji dla personelu w związku z prowadzoną akcją zbierania ubrań przez sieć sklepów Carrefour Polska Sp. z o.o.

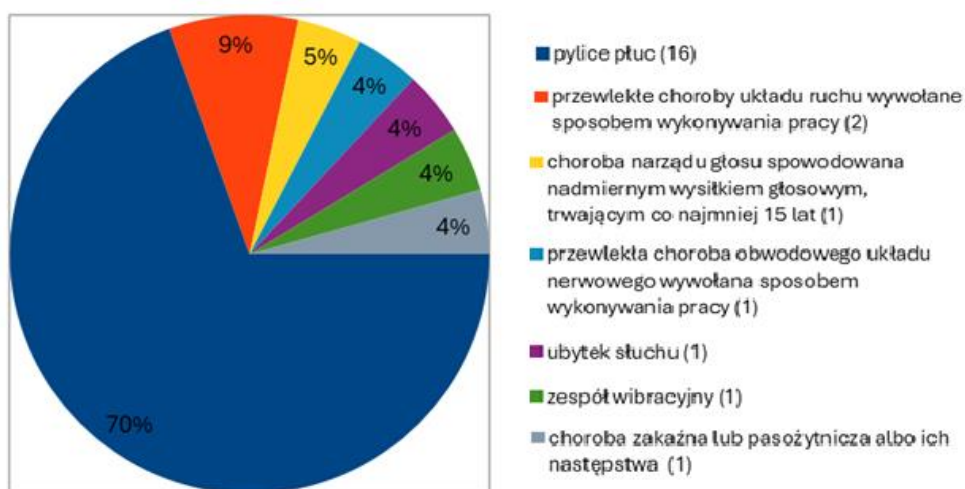
W 5 przypadkach interwencje nie znalazły odzwierciedlenia w stanie faktycznym stwierdzonym podczas kontroli, w 3 przypadkach interwencje były zasadne i na stwierdzone podczas kontroli nieprawidłowości zostały wydane decyzje administracyjne z podanym terminem realizacji.

Dzięki kontrolom w zakładach różnych branż, poprzez wydanie decyzji administracyjnych, wyegzekwowano przeprowadzenie pomiarów środowiskowych na stanowiskach pracy, założenie rejestrów czynników szkodliwych, zapewnienie pracownikom właściwego stanu sanitarno – higienicznego pomieszczeń sanitarnych i pomieszczeń pracy, a także poprawienie warunków pracy poprzez obniżenie stężeń lub natężeń czynników szkodliwych na stanowiskach pracy do granic obowiązujących norm.

Choroby zawodowe

Sekcja HP prowadziła także postępowania, dotyczące podejrzenia wystąpienia chorób zawodowych.

Stwierdzono 23 choroby zawodowe w 13 zakładach pracy mających siedzibę w mieście GLIWICE:

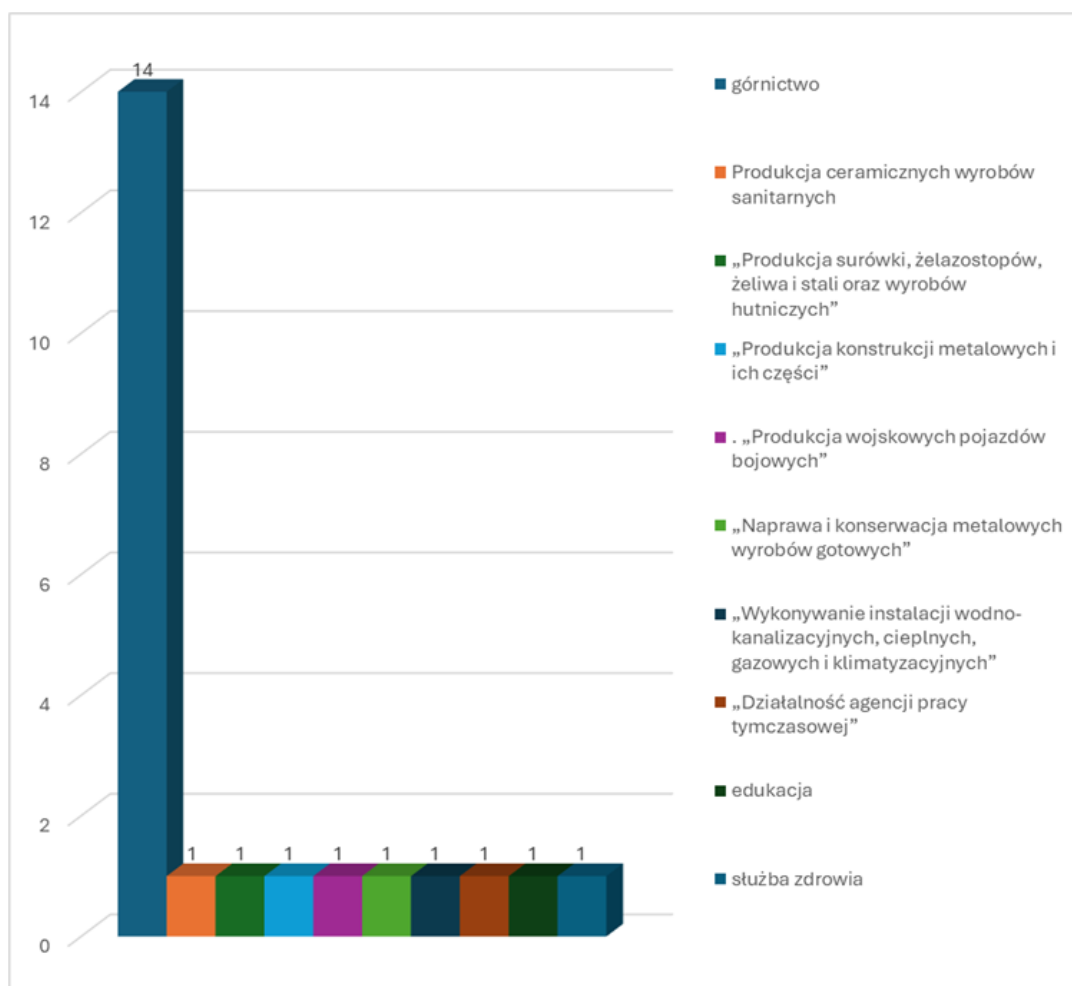
ryc. 19 Choroby zawodowe stwierdzone w 2024 roku w zakładach na terenie miasta Gliwice

Jednostką chorobową najczęściej stwierdzaną u pracowników zatrudnionych w zakładach pracy mających siedzibę w mieście Gliwice w 2024 roku była pylica płuc: 16 przypadków tj. 70 % ogółu stwierdzonych chorób zawodowych, w tym 12 przypadków dotyczyło pylic górników kopalń węgla 3 przypadki to pylice krzemowe oraz jeden przypadek pylicy spawaczy.

Stwierdzono również 2 przypadki przewlekłej choroby układu ruchu wywołanej sposobem wykonywania pracy: przewlekłego uszkodzenia łokotki u osób wykonujących pracę w pozycji klęczącej lub kucznej

Pozostałe choroby zawodowe to stwierdzone po jednym przypadku:

- postać kostno – stawowa zespołu wibracyjnego,
- obustronny trwały odbiorczy ubytek słuchu typu ślimakowego lub czuciowo – nerwowego spowodowany hałasem
- przewlekła choroba obwodowego układu nerwowego wywołana sposobem wykonywania pracy: zespół cieśni w obrębie nadgarstka u pracownika produkcyjnego
- choroba narządu głosu spowodowana nadmiernym wysiłkiem głosowym, trwającym co najmniej 15 lat: wtórne zmiany przerostowe fałdów głosowych
- zakażenie wirusem SARS–CoV–2 pochodzenia zawodowego.

ryc. 20 Choroby zawodowe stwierdzone w zakładach na terenie miasta Gliwice w 2024 r. podziałem na branże

Biorąc pod uwagę profile działalności najwięcej chorób zawodowych – 14 przypadków tj. 61 % ogółu stwierdzonych chorób zawodowych dotyczy pracowników zatrudnionych w przemyśle górniczym, tj. u pracowników kopalni węgla kamiennego PKD 05.10.Z i pracowników zakładów zewnętrznych świadczących usługi na terenie kopalni węgla kamiennego PKD 09.90.Z, PKD 43.99.Z. Były to pylice górników kopalń węgla: 12 przypadków oraz po jednym przypadku przewlekłego uszkodzenia łokotki i zespołu wibracyjnego.

Wydobycie węgla kamiennego jest zdecydowanie dominującym profilem działalności w liczbie stwierdzanych chorób zawodowych.

W pozostałych branżach w 2024 roku stwierdzono pojedyncze przypadki zawodowych.

Po jednym przypadku pylicy krzemowej w branżach o klasyfikacji działalności:

- „Produkcja ceramicznych wyrobów sanitarnych”
- „Naprawa i konserwacja metalowych wyrobów gotowych”
- „Wykonywanie instalacji wodno-kanalizacyjnych, ciepłych, gazowych i klimatyzacyjnych” oraz jeden przypadek pylicy spawaczy w zakładzie o profilu „Produkcja wojskowych pojazdów bojowych”
- obustronny trwały odbiorczy ubytek słuchu typu ślimakowego lub czuciowo – nerwowego spowodowany hałasem u pracownika produkcji wyrobów hutniczych
- przewlekłe uszkodzenie łąkotki u osób wykonujących pracę w pozycji klęczącej lub kucznej u pracownika produkcji konstrukcji metalowych.
- zespół cieśni w obrębie nadgarstka u pracownika produkcyjnego zatrudnionego przez agencję pracy tymczasowej”
- choroba narządu głosu spowodowana nadmiernym wysiłkiem głosowym, trwającym co najmniej 15 lat: wtórne zmiany przerostowe fałdów głosowych u pracownika placówki edukacyjnej
- zakażenie wirusem SARS-CoV-2 pochodzenia zawodowego u pracownika szpitala.

Zdrowie pracujących stało się w ostatnich latach bardzo ważnym elementem polityki zdrowotnej, z tego też powodu rola Higieny Pracy w zapobieganiu negatywnym skutkom zagrożeń zawodowych jest niezbędna w obecnej rzeczywistości.

OCENA STANU SANITARNEGO MIASTA GLIWICE W ZAKRESIE HIGIENY KOMUNALNEJ ZA ROK 2024

Poniższa ocena obrazuje stan sanitarny obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, nieruchomości, a także pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi oraz jakości wody przeznaczonej do spożycia i kąpieli w Mieście Gliwice.

Rodzaj obiektu	Liczba obiektów wg ewidencji (stan na 31.12.2024 r.)	Liczba obiektów skontrolowanych	Liczba wykonanych kontroli	Liczba wydanych decyzji administracyjnych		Mandaty nałożone w trakcie kontroli
				nakazujących usunięcie uchybień	prolongujących termin wykonania decyzji	
<i>ustępy – ogółem</i>	22	20	20	0	0	0 / 0 zł
<i>plywalnie – ogółem</i>	10	10	15	1	0	1 / 200 zł
<i>domy pomocy społecznej, placówki zapewniające całodobową opiekę, domy dla bezdomnych oraz noclegownie</i>	10	8	14	0	0	0 / 0 zł
<i>hotele skategoryzowane i inne obiekty, w których świadczone są usługi noclegowe</i>	30	18	22	2	0	0 / 0 zł
<i>zakłady fryzjerskie kosmetyczne, gabinety odnowy biologicznej i tatuażu</i>	434	133	152	7	0	10 / 3000 zł
<i>obiekty służące obsłudze podróżnych</i>	4	4	5	0	0	0 / 0 zł
<i>tereny rekreacyjne</i>	17	4	4	0	0	0 / 0 zł
<i>domy przedpogrzebowe i zakłady pogrzebowe</i>	9	4	5	0	0	0 / 0 zł
<i>cmentarze</i>	13	5	6	0	0	0 / 0 zł
<i>inne obiekty użytku publicznego</i>	141	37	38	1	0	0 / 0 zł
RAZEM	690	243	281	11	0	11 / 3200 zł

tab. 10 Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej na terenie Miasta Gliwice w 2024 r.

Łącznie w ramach nadzoru sanitarnego skontrolowano **243 obiekty** użyteczności publicznej i przeprowadzono w nich **281 kontroli**. Wydano **11** decyzji nakazujących stronom usunięcie nieprawidłowości, **2** decyzje przedłużające termin wykonania nakazów oraz **4** decyzje umarzające postępowanie administracyjne. W związku ze stwierdzonymi uchybieniami higieniczno-sanitarnymi nałożono **11** mandatów karnych na łączną kwotę 3 200 zł.

USTĘPY PUBLICZNE I OGÓLNODOSTĘPNE

Skontrolowane obiekty są wyposażone w oddzielne kabiny dla mężczyzn i kobiet oraz dla osób niepełnosprawnych, podłączone są do sieci wodno-kanalizacyjnej. Punkty wodne zapewniają bieżący dopływ zimnej i ciepłej wody. Przy umywalkach zamontowane są dozowniki z mydłem, podajniki z ręcznikami jednorazowego użytku i/lub suszarki nadmuchowe do rąk. Zapewnione są środki higieniczno-czystościowe i dezynfekcyjne.

Odpady komunalne gromadzone są w pojemnikach, które opróżniane są na bieżąco. Właściciele i zarządcy mają podpisane umowy na odbiór odpadów z firmami specjalistycznymi. Stan sanitarny skontrolowanych obiektów nie budził zastrzeżeń.

PLYWALNIE KRYTE I ODKRYTE

PPIS w Gliwicach prowadzi stały nadzór sanitarny wraz z monitoringiem jakości wody nad 10 pływalniami (3 baseny szkolne, 6 basenów całorocznych, 1 basen sezonowy) na terenie Miasta Gliwice. W 2024 r. przeprowadzono 15 kontroli, w tym 10 kontroli planowanych, 4 kontrole sprawdzające usunięcie nieprawidłowości, 1 kontrolę w związku z wniesioną interwencją.

Wydano 10 decyzji dotyczących zbiorczej rocznej oceny jakości wody na pływalni za 2023 r. (2 z uchybieniami), 1 decyzję terminową nakazującą usunięcie uchybień, 3 decyzje umarzające postępowanie administracyjne oraz nałożono 1 mandat.

Wszystkie pływalnie ustaliły harmonogram pobierania próbek wody do badań z częstotliwością nie mniejszą niż określona w załączniku nr 3 oraz w zakresie obejmującym parametry ujęte w załącznikach nr 1 i 2 do rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach⁴.

Ogółem do badań mikrobiologicznych i fizykochemicznych w ramach kontroli wewnętrznej i urzędowej pobrano 780 próbek wody z pływalni (102 z pływalni szkolnych, 636 z pływalni krytych, 42 z pływalni sezonowej). Badania laboratoryjne wykazały w 104 próbach wody przekroczenia normatywów ustalonych dla parametrów fizykochemicznych lub mikrobiologicznych. Nieprawidłowości w zakresie ubocznych produktów dezynfekcji dotyczyły głównie pływalni sezonowej. Znaczna część przekroczeń obejmowała parametry badane „w miejscu” (chlor wolny, chlor związany, redox, pH), które są pomocne w ocenie funkcjonowania systemu uzdatniania wody basenowej oraz zależą w dużej mierze od obciążenia pływalni, a ich wartość zmieniają się wielokrotnie w ciągu doby. W jednym obiekcie kilkakrotnie stwierdzano podwyższone stężenie azotanów w wodzie. Wdrożone działania korygujące wraz z akcją edukacyjną dot. przestrzegania zasad higieny podczas wizyty na pływalni przyczyniły się do poprawy jakości wody.

W nieckach basenowych trzech obiektów stwierdzono przekroczenia mikrobiologiczne (*Pseudomonas aeruginosa*; *Escherichia coli*, ogólna liczba mikroorganizmów w 36°C, gronkowce koagulazododatnie). Zarządcy informowali o wyłączeniu niecek z użytkowania do czasu uzyskania wyników badań zgodnych z normatywem.

Analiza próbek wody ciepłej pobranej z natrysków w 4 obiektach wykazała przekroczenie parametru mikrobiologicznego *Legionella* sp. w ilości świadczącej o skażeniu średnim lub wysokim. Podjęte czynności polegające na dezynfekcji instalacji c.w.u. skutkowały poprawą jakości wody, co zostało potwierdzone powtórnymi badaniami wody.

W kontrolowanych obiektach podejmowano działania informacyjne i edukacyjne w zakresie właściwej eksploatacji wewnętrznej sieci wodociągowej mające na celu zmniejszenie ryzyka występowania bakterii z rodzaju *Legionella*. W przypadku 2 pływalni stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stanu higieniczno-sanitarnego i technicznego.

⁴ Ustawa z dnia 09.11.2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2022 r., poz. 1230).

W związku z powyższym wydano decyzję terminową, zalecenia doraźne oraz nałożono na stronę mandat.

Kontrole sprawdzające wykazały usunięcie nieprawidłowości.

W 2024 r. wniesiono 2 interwencje dotyczące złego stanu higieniczno-sanitarnego węzłów sanitarnych oraz zanieczyszczenia niecki basenowej na terenie pływalni sezonowej. Podczas przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono uchybień w powyższym zakresie. Zgłoszenia uznano za niezasadne.

		Liczba niecek/ cyrkulacji	Liczba pobranych próbek (niecka + cyrkulacja) (natryski)	Przekroczone parametry (ilość przekroczeń)
PLYWALNIE SZKOLNE	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 9 w Gliwicach ul. Wrzosowa 14, Gliwice	1 / 1	26 (5)	CYRKULACJA: chlor związany (1) NATRYSKI: <i>Legionella</i> sp. (2)
	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 14 w Gliwicach ul. Strzody 4, Gliwice	1 / 1	32 (6)	CYRKULACJA: chlor związany (2) azotany (1) NATRYSKI: <i>Legionella</i> sp. (2)
	Zespół Szkół Ogólnokształcących Specjalnych nr 7 ul. Gierymskiego 7, Gliwice	1 / 1	31 (2)	NIECKA: <i>Pseudomonas aeruginosa</i> (4) <i>Escherichia coli</i> (2) ogólna liczba mikroorganizmów w 36°C (1) CYRKULACJA: <i>Pseudomonas aeruginosa</i> (2) <i>Escherichia coli</i> (1) ogólna liczba mikroorganizmów w 36°C (2)
PLYWALNIE KRYTE	DELFIN ul. Warszawska 35, Gliwice	5 / 2	136 (5)	NIECKI: Gronkowce koagulazododatnie (2) chlor wolny (15) chlor związany (1) CYRKULACJA: Chlor związany (6)
	MEWA ul. Mewy 36, Gliwice	2 / 2	74 (4)	NIECKA: chlor wolny (1)
	OLIMPIJCZYK ul. Oriona 120, Gliwice	1 / 1	34 (9)	NATRYSKI: <i>Legionella</i> sp. (3)
	NEPTUN ul. Dzionkarzy 29, Gliwice	5 / 3	182 (19)	NIECKI: azotany (10) CYRKULACJE: chlor związany(3), azotany (5) NATRYSKI: <i>Legionella</i> sp. (8)
	Pływalnia JASNA. Sport i Rekreacja ul. Jasna 31, Gliwice	1 / 1	66 (2)	NIECKA: chloroform (2) chlor wolny (5)

				CYRKULACJA: chloroform (2)
	Strefa Wellness JASNA. Sport i Rekreacja ul. Jasna 31, Gliwice	3 / 2	101 (4)	NIECKA: redox (1) CYRKULACJA: chlor związany (2)
PLYWALNIA SEZONOWA	Kąpielisko Leśne ul. Toszecka 137, Gliwice	4 / 4	42 (0)	NIECKI: <i>Escherichia coli</i> (1); chlor wolny (4); chloroform (6); pH (2) CYRKULACJE: <i>Escherichia coli</i> (1); chloroform (10), ΣTHM (1); pH (2)

tab. 11 Pływalnie na terenie Miasta Gliwice

DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ, NOCLEGOWNIE I DOMY DLA BEZDOMNYCH ORAZ INNE JEDNOSTKI POMOCY SPOŁECZNEJ

Domy pomocy społecznej oferują szeroki wachlarz usług oferują, tj. opiekuńcze, socjalne, terapeutyczne, rehabilitacyjne czy edukacyjne. W większości obiektów mieszkańcy korzystają z rehabilitacji, a usługi pielęgnacyjne i zdrowotne zapewnione są całodobowo.

Domy pomocy dysponują pokojami wyposażonymi w łazienki dostosowanymi dla osób niepełnosprawnych lub z możliwością skorzystania z łazienek ogólnodostępnych zlokalizowanych w korytarzach. Pokoje są umeblowane i w większości domów urządzone zgodnie z gustami pensjonariuszy. Wszystkie obiekty posiadają podpisane umowy na odbiór odpadów komunalnych, a te które posiadają gabinety lekarskie również ze specjalistycznymi firmami na odbiór i utylizację odpadów niebezpiecznych. Domy posiadają własne pralnie lub podpisane umowy z firmą zewnętrzną na usługi pralnicze.

W 2024 r. wniesiono interwencje dotyczące 4 obiektów z ww. grupy. Pierwsza wniesiona interwencja dotyczyła niezachowania należytej czystości oraz występowania przypadków owsicy wśród mieszkańców jednego z obiektów. Podczas kontroli stwierdzono nieprawidłowości tj. zagrazone miejsce prowadzące do łazienek mieszkańców oraz zagrazone pomieszczenie kuchni podręcznej, brak pojemników do przechowywania brudnej bielizny oraz odzieży mieszkańców obiektu, a także zniszczone, brudne powierzchnie powłok malarskich pomieszczeń bawialni. W związku z powyższym wydano zalecenia doraźne oraz wszczęto postępowanie administracyjne w sprawie wydania decyzji administracyjnej. Usunięcie wszystkich nieprawidłowości potwierdziła kontrola sprawdzająca, co skutkowało **umorzeniem** postępowania w sprawie wydania decyzji administracyjnej.

Kolejne interwencje dotyczące występowania insektów oraz braku utrzymania należytych warunków sanitarnych w obiektach, co skutkowało przeprowadzeniem kontroli sanitarnych. Pomieszczenia obiektu oraz ich wyposażenie utrzymane były w dobrym stanie higieniczno-sanitarnym i technicznym, a na terenie obiektów nie stwierdzono obecności insektów. W związku z powyższym interwencje uznano za niezasadne.

HOTELE I INNE OBIEKTY, W KTÓRYCH ŚWIADCZONE SĄ USŁUGI HOTELARSKIE

Obiekty hotelarskie są zróżnicowane pod względem wyposażenia i stanu sanitarno-technicznego oraz charakteru świadczonych usług. W tej grupie wyższy standard zapewniają hotele skategoryzowane. Stan sanitarny większości skontrolowanych obiektów nie budził zastrzeżeń. Hotele charakteryzują się wysokim standardem wyposażenia i poziomem świadczonych usług. Obiekty te przystosowane są dla potrzeb osób niepełnosprawnych.

Pokoje posiadają pełne węzły sanitarne. Budynki są zadbane, a ich otoczenie uporządkowane i zagospodarowane. Gospodarka odpadami komunalnymi oraz postępowanie z bielizną prowadzone są prawidłowo.

Interwencje, które wpłynęły w 2024 r. dotyczyły 2 obiektów świadczących usługi noclegowe. Pierwsza wniesiona interwencja dotyczyła niewłaściwego stanu higieniczno-sanitarnego pokoi mieszkalnych, brudnej pościeli oraz występowania problemów skórnych u mieszkańców jednego z obiektów. Przeprowadzona kontrola sanitarna wykazała szereg nieprawidłowości, w związku z czym wydano decyzję administracyjną nakazującą m.in.: wymienić zniszczoną, z ubytkami wykładzinę dywanową w korytarzu komunikacji wewnętrznej, a także zlikwidować zawilgocenia i odnowić powierzchnie powłok malarskich ścian i sufitów w części pomieszczeń obiektu (w tym magazynie bielizny czystej).

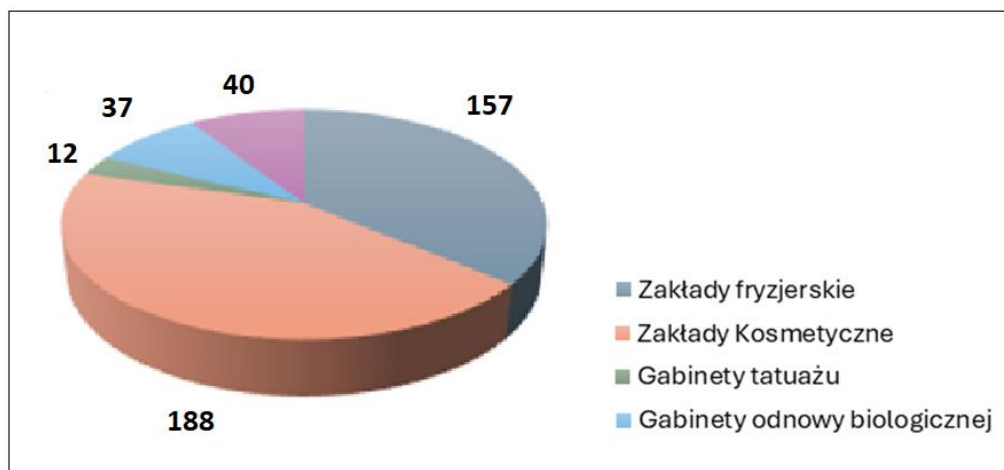
Kolejna wniesiona interwencja również dotyczyła występowania pluskiew w obiekcie. Interweniowano u właściciela obiektu, który podjął stosowne działania w przedmiotowej sprawie – pokój wyłączono z użytkowania, a specjalistyczna firma DDD dokonała przeglądu części pomieszczeń obiektu oraz przeprowadziła zabiegi dezynsekcyjne. Skuteczność powyższych działań potwierdziła przeprowadzona kontrola sanitarna.

ZAKŁADY FRYZJERSKIE, KOSMETYCZNE, ZAKŁADU ODNOWY BIOLOGICZNEJ, TATUAŻU I SOLARIA ORAZ ZAKŁADY W KTÓRYCH ŚWIADCZONE SĄ ŁĄCZNIE WIĘCEJ NIŻ JEDNA Z WW. USŁUG

Spośród ujętych w ewidencji 434 obiektów, **skontrolowano 133 obiekty** i przeprowadzono w nich **152 kontrole** sanitarne. Wydano 7 decyzji nakazujących usunięcie nieprawidłowości oraz nałożono 10 mandatów karnych na łączną kwotę 3 000 zł.

Branża beauty jako dziedzina zajmująca się urodą i szeroko rozumianą pielęgnacją oraz poprawą kondycji fizycznej obejmuje najliczniejszą i najbardziej rozbudowaną grupę obiektów usługowych. W tej grupie obiektów oferowane usługi to m.in. fryzjerstwo damsko-męskie, zabiegi kosmetyczne na twarz, szyję i ciało, manicure, pedicure, piercing, tatuaż czy masaż. W obiektach tych zapewnione są pomieszczenia świadczenia usług, pomieszczenia lub miejsca dla pracowników do spożywania posiłków i napojów, szatnie lub wydzielone miejsca do oddzielnego przechowywania odzieży własnej i ochronnej/roboczej oraz pomieszczenia higieniczno-sanitarne dla klientów i pracowników świadczących usługi.

W niektórych zakładach usługi są świadczone przez więcej niż jeden podmiot, na podstawie zawartych pomiędzy tymi podmiotami umów podnajmu części pomieszczeń lub stanowiska w danym lokalu.

ryc. 21 Podział obiektów sektora „beauty” będących w ewidencji PPIS w Gliwicach

W związku ze stwierdzonymi podczas kontroli nieprawidłowościami higieniczno-sanitarnymi nakładano mandaty karne i wydawano zalecenia doraźne, a na nieprawidłowości sanitarno-techniczne wydawane były decyzje administracyjne nakazujące stronom ich usunięcie.

Najczęstsze powody nakładania mandatów:

- niezachowanie należytej czystości narzędzi, pomieszczeń i urządzeń;
- przechowywanie materiałów oraz narzędzi stosowanych do zabiegów w warunkach niezabezpieczających ich przed zanieczyszczeniem lub uszkodzeniem;
- brak lub niewłaściwe warunki przechowywania zapasu czystej bielizny lub odzieży ochronnej/roboczej (bielizna przechowywana luzem w miejscach przypadkowych w warunkach niezabezpieczających jej przed zanieczyszczeniem);
- nieprawidłowo przeprowadzane zabiegi dekontaminacji (mycia, dezynfekcji i sterylizacji) narzędzi wielokrotnego użycia, m.in. zawilgocone i mokre wewnątrz pakiety z narzędziami po procesie sterylizacji oraz nieprzestrzeganie zaleceń producenta dot. przygotowania i stosowania preparatu;
- brak lub stosowanie przeterminowanych preparatów do dezynfekcji;
- stosowanie do zabiegów z naruszeniem ciągłości tkanek narzędzi niesterylnych;
- brak wdrożonych i stosowanych procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi.

Na stwierdzone powyżej nieprawidłowości higieniczno-sanitarne wydawano zalecenia doraźne, których wykonanie potwierdzano kontrolami sprawdzającymi. Ponadto wydawano zalecenia doraźne z krótkim terminem ich wykonania na nieprawidłowości dotyczące m.in. braku podajników na ręczniki jednorazowego użytku, braku lub niezaktualizowanych procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi, braku pojemników zapewniających prawidłowe przechowywanie odpadów komunalnych.

Stwierdzane podczas kontroli nieprawidłowości sanitarno-techniczne dotyczyły:

- zniszczonych oraz z licznymi ubytkami powierzchni mebli i wyposażenia, w tym m. in. foteli na stanowiskach pracy, szaf, stołów, regałów;
- braku wydzielonych lub prawidłowo zorganizowanych stanowisk z podziałem na strefy (brudną, czystą i sterylną) do przeprowadzania zabiegów mycia, dezynfekcji i sterylizacji narzędzi wielokrotnego użycia;

- brudnych powierzchni ścian i sufitów w pomieszczeniach obiektów;
- braku umywarek do mycia rąk z dostępem do bieżącej zimnej i ciepłej wody w pomieszczeniu toalety lub w pomieszczeniach wykonywania usług.

OBIEKTY SŁUŻĄCE OBSŁUDZE PODRÓŻNYCH

Skontrolowane obiekty utrzymane były w należytym stanie higieniczno-sanitarnym i technicznym. Decyzji nie wydawano, mandatów nie nakładano.

DWORZEC KOLEJOWY

Dworzec przystosowany jest dla osób niepełnosprawnych (schody ruchome, winda). Wejścia na perony prowadzą przez dwa tunele. W tunelu głównym wejście na perony prowadzi przez schody oraz schody ruchome, natomiast korytarz boczny wyposażony jest w windę i schody. Wszystkie perony posiadają zadaszenie z zabezpieczeniem przed ptactwem, wyposażone są w ławki, kosze na odpady oraz punkty czerpania wody. Na terenie dworca wydzielona jest toaleta ogólnodostępna.

PRZYSTANKI KOLEJOWE

Na peronach umieszczone są tablice informacyjne z rozkładem jazdy pociągów. Wszystkie obiekty zaopatrzone są w informacje o zakazie palenia. Przystanki wyposażone są w betonowe kosze na odpady komunalne z wkładami metalowymi, wyłożonymi workami foliowymi. Perony i międzytorza sprzątane są systematycznie. Stan higieniczno-sanitarny monitorowany jest na bieżąco przez firmę sprzątającą.

CENTRUM PRZESIADKOWE

Centrum przesiadkowe funkcjonuje od 2022 r. W skład obiektu wchodzi budynek główny dworca, budynek pomocniczy, budynek wieży ciśnień, przystanki autobusowe, tunel (łączy z dworcem kolejowym) oraz parkingi, miejsca postojowe, boksy rowerowe, wiaty rowerowe, stacje naprawy rowerów oraz stanowiska Metrorowerów. Na parterze trzykondygnacyjnego budynku głównego dworca wydzielono hol główny z kasami, Punktem Obsługi Mieszkańców, Centrum Informacji Kulturalnej i Turystycznej Miasta Gliwice i poczekalnią, zespół toalet damskich i męskich, toaletę dostosowaną dla osób z niepełnosprawnościami, pomieszczenia administracyjne i porządkowe oraz strefę gastronomiczną. Na I piętrze zapewniono pomieszczenia usługowe oraz pomieszczenia obsługi. Natomiast w pomieszczeniach na poziomie -1 mieszczą się pomieszczenia techniczne i gospodarcze. Wszystkie budynki wyposażone są w instalację wodociągowo-kanalizacyjną, grzewczą, elektryczną, odgromową i teletechniczną oraz w wentylację mechaniczną. Kontrola sanitarna przeprowadzona w 2024 roku nie wykazała nieprawidłowości.

TERENY REKREACYJNE

KĄPIELISKA

W roku 2024 sprawowano nadzór nad Kąpieliskiem „Czechowice” w Gliwicach. Organizator dopełnił wszelkich niezbędnych formalności zawartych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia

w sprawie nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpieli⁵, a kąpielisko zostało oznakowane odpowiednią tablicą zgodnie z wymaganiami zawartymi w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 21 grudnia 2018 r. w sprawie ewidencji oraz sposobu oznakowania kąpielisk i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli⁶.

Przeprowadzona kontrola kompleksowa w zakresie oceny stanu higieniczno-sanitarnego i technicznego obiektu nie wykazana uchybień.

W trakcie trwania sezonu nie stwierdzono pogorszenia jakości wody w kąpielisku oraz nie zarejestrowano zanieczyszczeń w wodzie, mogących mieć wpływ na jej jakość i zdrowie osób kąpiących się. W sezonie kąpielowym 2024 r. ze zbiornika pobrano 5 próbek wody do badań laboratoryjnych mikrobiologicznych, dla których wydano bieżące oceny jakości wody w kąpielisku stwierdzające przydatność wody do kąpieli. Przy każdym poborze dokonywano również oceny wizualnej wody w kąpielisku.

Dane dotyczące jakości wody w kąpieliskach aktualizowane były na bieżąco w ogólnopolskim serwisie kąpieliskowym prowadzonym przez GIS.

W sezonach kąpielowych 2021 – 2024 r. ogółem pobrano 20 próbek wody do badań laboratoryjnych. Analizując oceny sezonowe, wyniki badań z ww. okresu oraz wartości percentyla dla wyliczenia mikrobiologicznego PPIS w Gliwicach zaklasyfikował jakość wody w kąpielisku jako doskonałą w ocenie czteroletniej.

WODNE PLACE ZABAW

W okresie sprawozdawczym przeprowadzono kontrolę planowaną w zakresie oceny stanu higieniczno-sanitarnego i technicznego ***Wodnego Placu Zabaw w parku Chopina w Gliwicach.*** Przeprowadzona kontrola sanitarna nie wykazała żadnych uchybień. Zarządca obiektu w celu zapobiegania zakażeniom i chorobom zakaźnym prowadził systematyczny nadzór nad jakością wody w obiekcie.

OBIEKTY MAŁEJ INFRASTRUKTURY REKREACYJNO-SPORTOWEJ

Pracownicy Sekcji Higieny Komunalnej w ramach sprawowania nadzoru sanitarnego (przeprowadzono **2 kontrole**) skontrolowali obiekty małej infrastruktury rekreacyjno-sportowej tj. place zabaw, siłownie plenerowe, skatepark, tyrolki, siłownie zewnętrzne, boiska do gier zespołowych, piaskownice. Nie wydano decyzji administracyjnych, mandatów nie nakładano.

Większość skontrolowanych obiektów ogrodzona była siatką lub płotem metalowym. W pobliżu wejść znajdowały się tablice informacyjne, określające zasady bezpiecznego użytkowania urządzeń i sprzętu. W widocznym miejscu znajdowały się również informacje o zakazie wprowadzania zwierząt na ich teren oraz palenia wyrobów tytoniowych i papierosów elektronicznych.

⁵ § 4 ust. 2, (Dz. U. z 2019 r., poz. 255)

⁶ § 3, (Dz. U. z 2018 r., poz. 2476)

Tereny skontrolowanych obiektów małej infrastruktury rekreacyjno-sportowej utrzymane były w należyтым porządku i wyposażone w sprawny sprzęt, który był na bieżąco kontrolowany pod kątem technicznym. Podczas kontroli nie stwierdzono zanieczyszczeń piasku – okazywano do wglądu atesty higieniczne piasku, a także umowy na jego dostawę oraz wymianę.

Ze względu na brak przepisów prawnych nakazujących administratorom zabezpieczać piasek przed zanieczyszczeniami – piaskownice ogólnodostępne nie posiadają osłon (np. pokryw, czy plandek).

W związku z powyższym prowadzono działania edukacyjne mające na celu zwiększenie bezpieczeństwa osób korzystających z ww. grupy obiektów. Informowano administratorów obiektów o konieczności szybkiej interwencji w razie zanieczyszczenia piasku odchodami psów, kotów lub dziko żyjących ptaków i gryzoni oraz usuwaniu odpadów, zwłaszcza tych które mogące przyciągać okoliczne zwierzęta (resztki żywności).

DOMY PRZEDPOGRZEBOWE I ZAKŁADY POGRZEBOWE

Domy przedpogrzebowe wykonują usługi w zakresie przechowywania oraz przygotowywania zwłok do pochówku. Wyposażone są m.in. w pomieszczenia do przygotowywania zwłok osób zmarłych do pochówku, chłodnie stacjonarne, pomieszczenia gospodarcze oraz magazyny.

Podczas kontroli przeprowadzano kontrole 7 samochodów do przewozu zwłok i szczątków ludzkich, które to pojazdy należą do zakładów pogrzebowych. Wszystkie skontrolowane środki do transportu zwłok spełniają wymogi higieniczno-sanitarne i techniczne. Kabiny kierowców są odizolowane od przestrzeni przeznaczonej do umieszczenia zwłok. Samochody posiadają zabezpieczenie przed przesuwaniem się trumny podczas przewozu. Podłogi w części przeznaczonej do przewozu trumny wyłożone są materiałami łatwo zmywalnymi i odpornymi na działanie środków dezynfekcyjnych. Pojazdy oznakowane są w sposób trwały wskazujący na jego przeznaczenie.

CMENTARZE

Cmentarze znajdują się pod nadzorem zarządu parafii wyznaniowych oraz zarządców komunalnych. Zlokalizowane są przy parafiach oraz na wydzielonych terenach.

Skontrolowane cmentarze wyposażone są m.in. w: punkty czerpania wody, miejsca gromadzenia odpadów komunalnych, regulaminy określające zasady korzystania z urządzeń oraz wyposażenia cmentarzy.

Kontrolę *Cmentarza parafialnego w Gliwicach przy ul. św. Wojciecha* przeprowadzono w związku ze zgłoszeniem w sprawie nieprawidłowego sposobu gromadzenia odpadów oraz stanu sanitarnego i technicznego punktów czerpania wody. Przeprowadzona kontrola wykazała nieprawidłowości we wskazanym zakresie, co skutkowało wydaniem zaleceń doraźnych. W kwestii sposobu postępowania z odpadami na terenie ww. cmentarza parafialnego sprawa przekazana została również do Prezydenta Miasta Gliwice, celem rozpatrzenia zgodnie z posiadanymi kompetencjami. Przeprowadzona kontrola sprawdzająca potwierdziła usunięcie nieprawidłowości. Obiekt oceniono jako dobry.

INNE OBIEKTY UŻYTKU PUBLICZNEGO

Ogółem w ewidencji figuruje 141 obiektów. Skontrolowano **37 obiektów**, w których przeprowadzono **38 kontrole**. Skontrolowano m.in.: apteki sklepy zielarsko-medyczne, obiekty sportowe, targowiska. Pomieszczenia wraz z przyległą infrastrukturą większości obiektów utrzymane były w należytym stanie higieniczno-sanitarnym. Obiekty podłączono do sieci wodno-kanalizacyjnej, przy punktach wodnych zapewniony był dopływ bieżącej ciepłej i zimnej wody oraz środki higieny. Prowadzono prawidłową gospodarkę odpadami komunalnymi, właściciele, najemcy obiektów posiadali podpisane umowy na wywóz odpadów komunalnych.

Kontrola kompleksowa jednego z boisk sportowych wykazała brak wydzielonego miejsca do przechowywania zapasu preparatów i sprzętu do utrzymania czystości oraz brak punktu do higienicznego mycia rąk po skorzystaniu z toalety przenośnej. W związku z tym wydano zalecenia pokontrolne, dotyczące usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości, których wykonanie potwierdziła kontrola sprawdzająca.

Ponadto jedna z wniesionych interwencji dotyczyła zalegania dużej ilości odpadów i występowania szczurów na terenie targowiska. Przeprowadzono niezwłocznie oględziny terenu, które wykazały duże ilości odpadów zalegających na stanowiskach śmietnikowych.

W związku z powyższym niezwłocznie interweniowano u zarządcy targowiska. Przeprowadzona kontrola wykazała wywiezienie zalegających odpadów, natomiast zarządca terenu dodatkowo zlecił firmie specjalistycznej przeprowadzenie zabiegów DDD.

STAN SANITARNY ŚRODKÓW TRANSPORTU

ŚRODKI KOMUNIKACJI PUBLICZNEJ

Skontrolowano łącznie **38 autobusów** komunikacji publicznej podczas **3 kontroli**. Decyzji nie wydawano, mandatów nie nakładano.

Stan sanitarno-porządkowy wszystkich autobusów był zadowalający – podłogi zamiecione, szyby w oknach, poręcze i siedziska czyste. Autobusy utrzymane były w dobrym stanie sanitarno-technicznym. Wszystkie pojazdy posiadają informację o zakazie palenia wyrobów tytoniowych i papierosów elektronicznych.

W okresie sprawozdawczym skontrolowano **13 wagonów tramwajowych** należących do firmy *Tramwaje Śląskie S.A.* Tramwaje utrzymane były w czystości na bieżąco.

Dwa razy w miesiącu przeprowadzane jest gruntowne sprzątanie całego wagonu oraz mycie i dezynfekcja tapicerki.

W okresie sprawozdawczym wpłynęły 2 interwencje dotyczące występowania insektów oraz złego stanu higieniczno-sanitarnego autobusów komunikacji miejskiej. Kontrole interwencyjne nie potwierdziły słuszności wniesionych zarzutów.

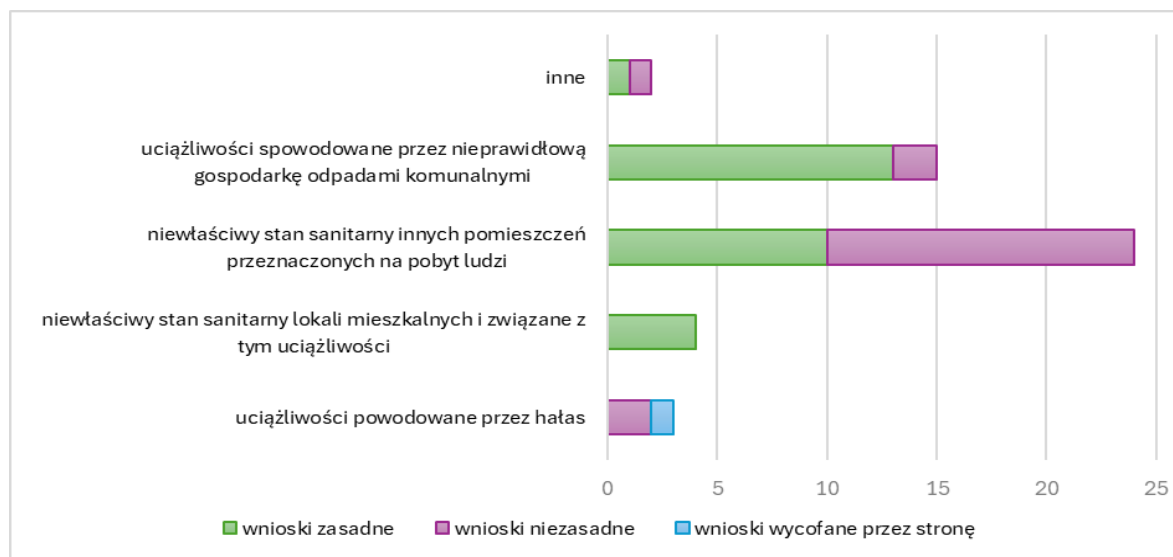
POCIĄGI PODMIEJSKIE

W ramach kontroli transportu kolejowego skontrolowano **4 pociągi**. Utrzymanie bieżącej czystości odbywa się w ciągu dnia na bocznicach i obejmuje opróżnianie śmietniczek, mycie i dezynfekcja pomieszczenia WC, uzupełnienie środków higienicznych, zmiatanie podłóg, a w przypadku dłuższego postoju mycie podłóg. W porze nocnej odbywa się czyszczenie dobowe obejmujące

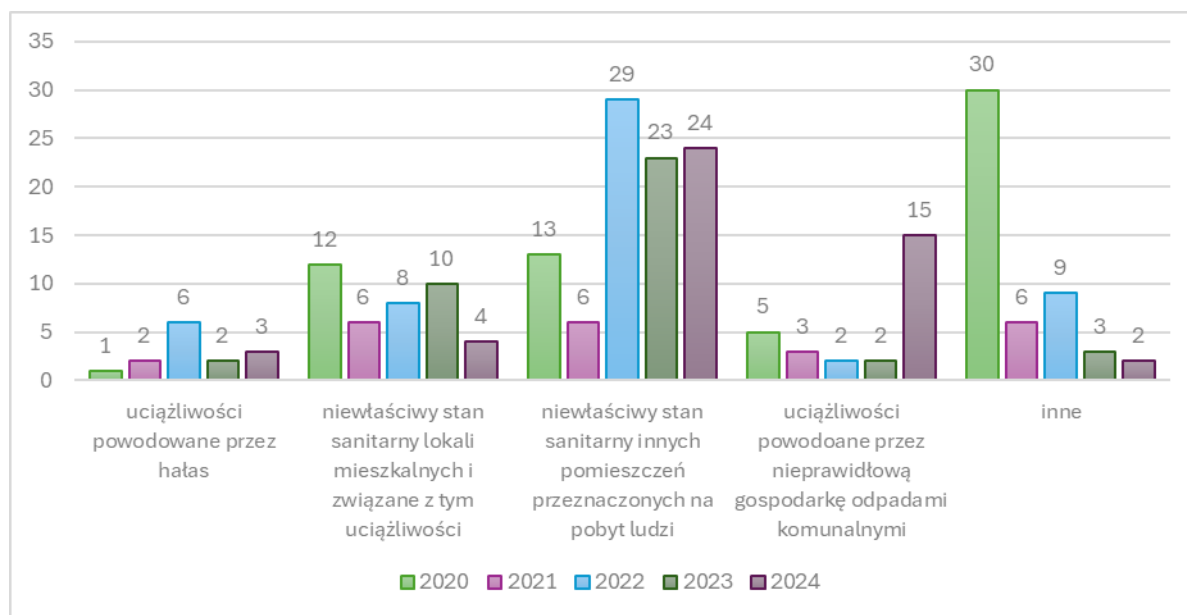
dodatkowo odkurzenie i mycie szyb. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie sanitarno-higienicznym i technicznym w skontrolowanych pociągach.

INTERWENCJE WPŁYWAJĄCE DO PPIS W GLIWICACH

Upoważnieni przedstawiciele PPIS w Gliwicach ogółem przeprowadzili **48 kontroli** sanitarnych interwencyjnych oraz uczestniczyli w **29 wizjach lokalnych**. W wyniku przeprowadzonych działań nałożono 5 mandatów karnych na łączną kwotę 1700 zł. Wydano 3 decyzje administracyjne, w tym 1 decyzję umarzającą postępowanie.

ryc. 22 Liczba wniosków o interwencje wniesionych przez mieszkańców Miasta Gliwice

ryc. 23 Liczba wniesionych wniosków o interwencje przez mieszkańców Miasta Gliwice

Podobnie jak w latach ubiegłych mieszkańcy wnioskowali o interwencje w sprawach występowania gryzoni w budynkach i ich otoczeniu oraz niewłaściwego stanu pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi, w szczególności niewłaściwego stanu sanitarnego pomieszczeń ogólnodostępnych (piwnice, klatki schodowe, strychy), jak również w sprawach dotyczących nieprawidłowej gospodarki odpadami komunalnymi.

UCIĄŻLIWOŚCI POWODOWANE PRZEZ HAŁAS

W roku 2024 wpłynęły 3 wnioski o interwencje dotyczące uciążliwości spowodowanych przez hałas, z których 2 rozpatrzono. W jednym przypadku strona zrezygnowała z przeprowadzenia pomiarów hałasu. Natomiast, jedną ze spraw, bez wstępnego rozpoznania, przekazano do Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego dla miasta Gliwice.

- *hałas przenikający do mieszkań emitowany przez wentylatory należące do jednego ze sklepów spożywczych w Gliwicach* - w czasie przeprowadzonej kontroli w wytypowanym mieszkaniu nie stwierdzono organoleptycznie uciążliwości hałasowej.
- *hałas przenikający do mieszkań emitowany przez urządzenia będące na wyposażeniu jednej z restauracji w Gliwicach* – wystosowano do strony pismo o konieczności wytypowania mieszkania, w którym miałyby być przeprowadzone pomiary hałasu, jak również opisano warunki jakie muszą być spełnione przy ewentualnych pomiarach.

W związku z brakiem odpowiedzi uznano, że strona zrezygnowała z przeprowadzenia pomiarów.

- *hałas przenikający do mieszkania emitowany przez dwie windy zainstalowane w budynku przy Alei Majowej w Gliwicach* - bez wstępnego rozpoznania sprawę przekazano do Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego dla miast Gliwice, który jest organem właściwym do załatwienia tego rodzaju sprawy.

NIEWŁAŚCIWY STAN SANITARNY LOKALI MIESZKALNYCH I ZWIĄZANE Z TYM UCIĄŻLIWOŚCI

W roku sprawozdawczym wpłynęły 4 wnioski o interwencję dotyczące zaniedbanych lokali mieszkalnych i związanych z nimi uciążliwościami. Wszystkie sprawy rozpatrzono i uznano za zasadne. Po otrzymaniu zgłoszeń niezwłocznie interweniowano u zarządców lub właścicieli, którzy podejmowali działania polegające na uporządkowaniu mieszkań z zalegających śmieci, jak również wystawiali zlecenia specjalistycznym firmom DDD na przeprowadzenie dezynfekcji i dezynsekcji mieszkań (w przypadku występowania pluskiew), jak też części wspólnych budynków.

Wydano 1 decyzję administracyjną.

W dwóch przypadkach wszczynano postępowania administracyjne zakończone wydaniem decyzji administracyjnych nakazujących właścicielom mieszkań doprowadzenie ich do należytego stanu sanitarno-higienicznego.

NIEWŁAŚCIWY STAN SANITARNY INNYCH POMIESZCZEŃ PRZEZNACZONYCH NA POBYT LUDZI

W roku sprawozdawczym wpłynęły **24 interwencje** dotyczące niewłaściwego stanu sanitarnego innych pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi, z których wszystkie rozpatrzono. Przeprowadzono **33 kontrole**. Za zasadne uznano 10 interwencji.

Grupa obiektów	Liczba wniesionych interwencji			Wniesione zarzuty	Podjęte działania kontrolno-represyjne
	liczba wniesionych	liczba rozpatrzonych przez PPIS w Gliwicach	liczba wniosków zasadnych		
domy pomocy społecznej, placówki zapewniające całodobową opiekę, domy dla bezdomnych oraz noclegownie	4	4	3	– występowanie insektów (w tym pluskiew) – niezachowanie warunków higieniczno-sanitarnych	- przeprowadzono 7 kontroli interwencyjne - wydano zalecenia doraźne
zakłady „beauty”	9	9	5	– niezachowanie warunków higieniczno-sanitarnych przy świadczeniu usług w zakładach fryzjerskich, kosmetycznych, odnowy biologicznej – prowadzenie usług kosmetycznych w lokalu mieszkalnym	- przeprowadzono 18 kontroli interwencyjnych - nałożono 5 mandatów karnych na kwotę 1700 zł - wydano 1 decyzję administracyjną
hotele skategoryzowane i inne obiekty, w których świadczone są usługi noclegowe	2	2	0	– występowanie insektów – niezachowanie warunków higieniczno-sanitarnych	- przeprowadzono 2 kontrole interwencyjne
dot. złej jakości wody	4	4	0	– zła jakość wody w lokalach mieszkalnych – zły stan higieniczno-sanitarny na terenie kąpieliska	- przeprowadzono 1 kontrolę interwencyjną - przeprowadzono 3 pobory wody
środki transportu	2	2	0	– występowanie insektów – niezachowanie warunków higieniczno-sanitarnych w środkach transportu	- przeprowadzono 2 kontrole interwencyjne
pozostałe	3	3	2	– uciążliwość zapachowa w budynkach mieszkalnych – zalegające nieczystości płynne w pomieszczeniach piwnicznych	- przeprowadzono 3 kontrole interwencyjne - interweniowano u zarządców

tab. 12 Interwencje wpływające do PPIS w Gliwicach w roku 2024 dotyczące innych pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi

UCIĄŻLIWOŚCI SPOWODOWANE PRZEZ NIEPRAWIDŁOWĄ GOSPODARKE ODPADAMI KOMUNALNYMI

W tej grupie spraw **wpłynęło 15 interwencji**, z których 14 zostało rozpatrzonych, a 13 spraw uznano za zasadne. W ramach interwencji przeprowadzono 10 kontroli oraz 21 wizji lokalnych.

Za zasadne uznano:

- **2 sprawy dotyczące zalegających odpadów komunalnych na stanowiskach śmietnikowych** – każdorazowo zarządcy podejmowali działania polegające na usunięciu zalegających odpadów, co potwierdzano podczas przeprowadzanych kontroli oraz wizji lokalnych;
- **10 spraw dotyczących zalegających odpadów komunalnych oraz występowania szczurów na stanowiskach śmietnikowych** – każdorazowo zarządcy podejmowali działania polegające na usunięciu zalegających odpadów, jak również wydawali zlecenia specjalistycznym firmom DDD na przeprowadzenie zabiegów deratyzacyjnych wraz z monitorowaniem terenu, co potwierdzano stosowną dokumentacją podczas przeprowadzanych kontroli oraz wizji

lokalnych. Po podjętych działaniach, zarządcy przysyłali również dokumentację zdjęciową stanowisk śmietnikowych.

INNE

W roku sprawozdawczym wpłynęły i rozpatrzone zostały 2 wnioski o interwencje, z których jeden uznano za zasadny.

Sprawy dotyczyły:

- **zaśmieconego terenu posesji wokół budynku przy ul. Kochanowskiego w Gliwicach.** W czasie przeprowadzonej kontroli stwierdzono, że zarządca podjął działania polegające na uporządkowaniu terenu.
- **występowania szczurów na terenie przystanku autobusowego, na którym zlokalizowany jest wyłączony z eksploatacji kiosk przy ul. Jasnogórskiej w Gliwicach** – w czasie przeprowadzonych 2 wizji lokalnych oraz kontroli sanitarnej nie stwierdzono obecności gryzoni ani śladów ich bytowania, zarówno na terenie przystanku, jak też w jego najbliższym otoczeniu. Z uwagi na fakt, iż na terenie przystanku zlokalizowany jest nieeksploatowany, zaniedbany kiosk, wystosowano pismo do Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego o podjęcie działań zgodnie z posiadanymi kompetencjami.

INNE DZIAŁANIA SANITARNE PROWADZONE NA TERENIE MIASTA

NADZÓR NAD EKSHUMACJAMI ORAZ PRZEWOZAMI ZWŁOK I SZCZĄTKÓW LUDZKICH

W roku 2024 podobnie jak w latach ubiegłych opiniowano i wydawano zgody na przywozy (43), wywozy (8) oraz ekshumacje (37) zwłok i spopielenych szczątków ludzkich (43 ekshumacje nadzorowano, w tym postępowania ekshumacyjne rozpoczęte w 2022 r. – 2 i 2023 r. - 10).

NADZÓR NAD IMPREZAMI MASOWYMI

Wydano łącznie 46 opinii sanitarnych związanych z imprezami masowymi organizowanymi na terenie miasta. Najwięcej opinii sanitarnych (36 opinii) dotyczyło imprez zorganizowanych w *Hali PreZero Arena Gliwice przy ul. Akademickiej*.

Warunkiem uzyskania pozytywnej opinii sanitarnej jest zapewnienie przez organizatora uczestnikom imprezy odpowiednich warunków sanitarnych, m.in.:

- dostęp do odpowiedniej ilości sanitariatów, w tym również dla osób niepełnosprawnych;
- zapewnienie odpowiedniej ilości pojemników na odpady;
- zapewnienie odpowiedniego stanu sanitarno-porządkowego terenu zarówno w trakcie jak i po zakończeniu imprezy.

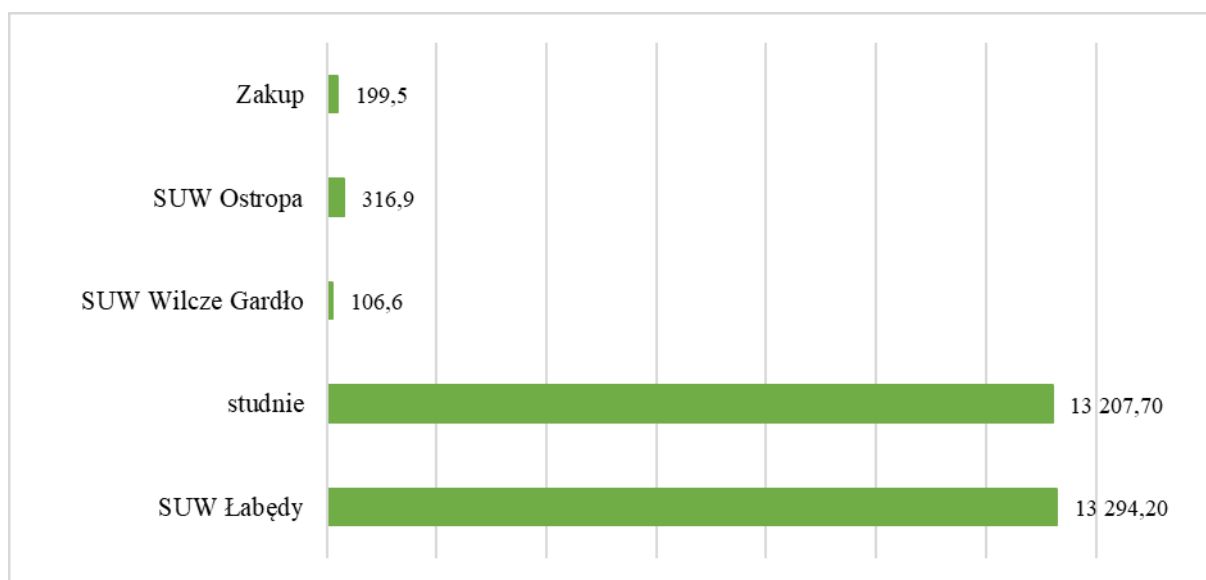
JAKOŚĆ WODY DO SPOŻYCIA – MIASTO GLIWICE

Mieszkańcy Gliwic zaopatrywani są w wodę pochodzącą z ujęć eksploatowanych przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością obejmujących 18 studni głębinowych oraz 6 stacji uzdatniania wody. Niedobory uzupełniane są wodą pochodzącą z zakupu od Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. w Katowicach. Woda z zakupu dopływa do Gliwic ze zbiorników wyrównawczych „Czarny Las” (woda mieszana z kierunków Czaniec, Goczałkowice, Dzieńkowice).

Lp.	Ujęcie wody/ Zakup	[m ³ /dobę]	Ludność	Zaopatrywane strefy
1.	SUW Gliwice-Łabędy	13 294,2	146 039	Gliwice
2.	Studnie (8a, 10a, 11, 12a, 13, 16)	13 207,7		
3.	SUW Gliwice-Wilcze Gardło	106,6	1 076	Dzielnica Wilcze Gardło
4.	SUW Gliwice-Ostropa	316,9	3 125	Dzielnica Ostropa
5.	Zakup od GPW SA/ woda mieszana	199,5	1 995	Dzielnica Sośnica

tab. 13 Charakterystyka zaopatrzenia w wodę na terenie miasta Gliwice

Przeprowadzone kontrole sanitarne stacji uzdatniania wody, w trakcie których dokonano oceny stanu higieniczno-sanitarnego i technicznego urządzeń wodociągowych, nie wykazały uchybień.

ryc. 24 Udział wody produkowanej oraz pochodzącej z zakupu na terenie miasta Gliwice [m³/dobę]

Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Gliwicach w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej zgodnie z ustalonym harmonogramem pobierało próbki wody do badań mikrobiologicznych oraz do badań fizykochemicznych z obszaru Miasta Gliwice. Badania wody prowadzone były w punktach zgodności wytypowanych na stałe w celu odzwierciedlenia jakości wody w całej sieci wodociągowej, hydroforowniach oraz komorach zakupowych. Pobrano łącznie:

- 341 próbek wody do badań mikrobiologicznych,
- 345 próbek wody do badań fizykochemicznych.

Prowadzone były również badania wody w celu potwierdzenia skuteczności prowadzonych działań naprawczych po wystąpieniu awarii instalacji wodociągowych.

Ponadto w ramach kontroli urzędowej upoważnieni przedstawiciele PPIS w Gliwicach zgodnie z ustalonym planem działań oraz w ramach wzmożonego nadzoru nad jakością wody pobrali:

- 103 próbki wody do badań mikrobiologicznych,
- 106 próbek do badań fizykochemicznych.

Analizy laboratoryjne pobranych próbek wody wykazały, iż woda w badanym zakresie pod względem parametrów mikrobiologicznych i wskaźnikowych mikrobiologicznych spełniała wymagania części A tabeli 1 oraz części C tabeli 1 załącznika nr 1 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi⁷.

W próbce wody pobranej przy ul. Literatów stwierdzono przekroczenie wartości parametrycznej określonej dla Σ trichloroetenu i tetrachloroetenu (10,58 $\mu\text{g/l}$, wartość parametryczna – 10 $\mu\text{g/l}$).

W związku z powyższym w ramach kontroli urzędowej pobrano próbki wody do badań kontrolnych w strefie zaopatrzenia. Podwyższone stężenie badanego parametru wykazano w wodzie podawanej do sieci (11,18 $\mu\text{g/l}$). Przedsiębiorstwo niezwłocznie po otrzymaniu informacji o powyższym zleciło dodatkowe badania kontrolne do niezależnych laboratoriów. Przedstawione analizy nie potwierdziły przekroczeń. Nie określono przyczyny powstania powyższej nieprawidłowości z uwagi na incydentalny charakter zdarzenia.

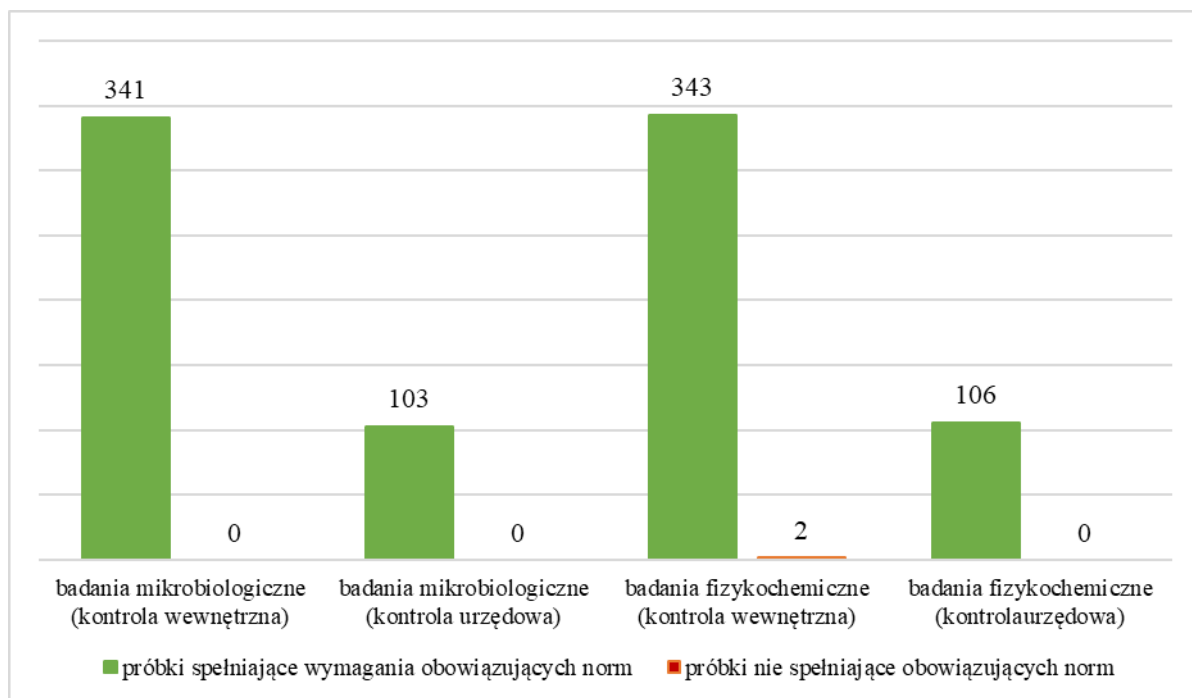
Pozostałe próbki wody pobrane w ww. okresie spełniały pod względem wykonywanych oznaczeń chemicznych, wskaźnikowych organoleptycznych i fizykochemicznych oraz dodatkowych chemicznych wymagania określone w części B, części C w tabeli 2 oraz części D w tabelach 1, 2 załącznika nr 1 ww. rozporządzenia.

W 2024 r. wniesiono 2 zgłoszenia w związku z pogorszeniem jakości wody przy ul. Gdyńskiej oraz ul. Mazurskiej. W związku z powyższym pobrano próbki wody do badań w domach mieszkalnych osób skarżących oraz z punktów w strefie zaopatrzenia. Wszystkie badane parametry spełniały wymagania ww. rozporządzenia. Z uwagi na powyższe zgłoszenia uznano za niezasadne.

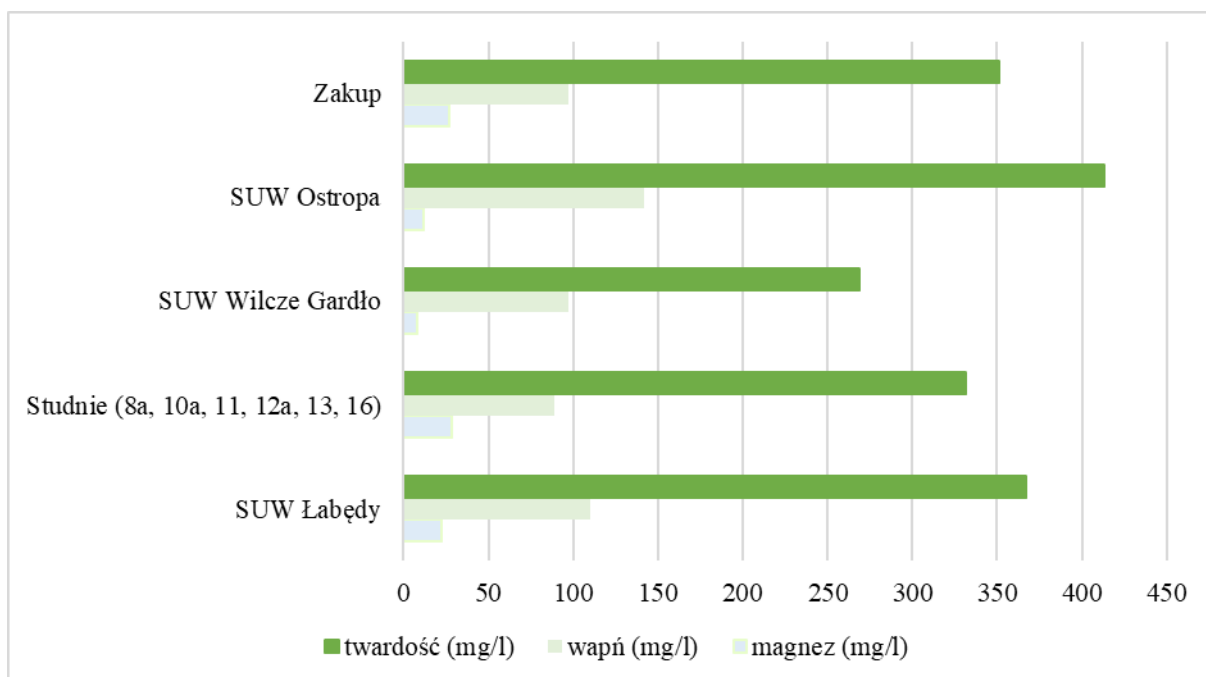
Ponadto w związku ze zgłoszeniem problemów żołądkowo-jelitowych u pensjonariuszy DPS Nazaret w ramach wzmożonego nadzoru pobrano 3 próbki wody w zakresie parametrów mikrobiologicznych. Analiza laboratoryjna nie wykazała nieprawidłowości.

W badanych próbkach wody nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie twardości wody. Zalecana wartość tego wskaźnika (60-500 mg CaCO_3/l) określona została ze względów zdrowotnych, jako wartość pożądana dla zdrowia ludzkiego. Twardość wody jest skutkiem obecności rozpuszczonych w niej jonów metali wielowartościowych, zwłaszcza kationów magnezu i wapnia. Stopień twardości wody jest ważny z perspektywy jej organoleptycznej akceptowalności przez konsumentów, ale też ze względów ekonomicznych i technicznych. Woda do spożycia ma istotny udział w dostarczaniu organizmowi wapnia i magnezu, co ma duże znaczenie dla osób, które przyjmują graniczne ilości tych pierwiastków. Zalecana wartość dla magnezu wynosi 7–125 mg/l, wartość dla wapnia nie została określona w przepisach. Należy zaznaczyć, iż rozporządzenie MZ nie nakłada obowiązku uzupełniania minimalnej zawartości omawianych związków.

⁷ Dz. U. z 2017 r., poz. 2294

ryc. 25 Porównanie ilości próbek wody spełniających wymagania obowiązujących norm pod względem parametrów mikrobiologicznych i fizykochemicznych do ilości próbek niespełniających obowiązujących norm na terenie

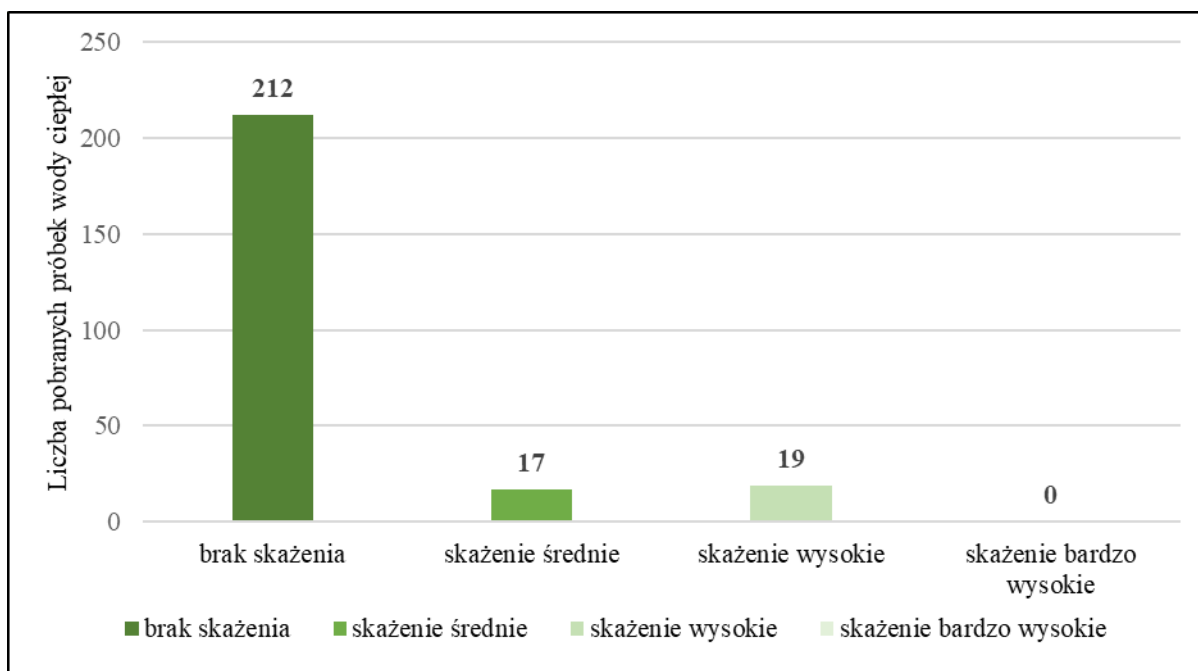

ryc. 26 Średnie wartości twierdźci, magnezu i wapnia na terenie miasta Gliwice

Podmioty wykonujące działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne oraz właściciele lub zarządcy budynków zamieszkania zbiorowego oraz budynków użyteczności publicznej zgodnie z § 18 ww. rozporządzenia są zobowiązane do wykonania badań wody ciepłej pod kątem obecności bakterii *Legionella* sp. w instalacji ciepłej wody użytkowej.

W ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez zarządców oraz w ramach kontroli urzędowej pobrano 248 próbek wody z 30 obiektów. Analiza laboratoryjna wykazała nieprawidłowości

w zakresie obecności bakterii *Legionella* sp. w 8 obiektach. Zarządcy obiektów prowadzili działania interwencyjne obejmujące znalezienie przyczyny oraz zmierzające do redukcji liczby bakterii *Legionella* sp. do wartości określonych w przepisach prawa. Przeprowadzone badania kontrolne po zakończeniu działań naprawczych nie wykazały nieprawidłowości.

ryc. 27 Zestawienie liczby przebadanych próbek wody ciepłej na terenie Gliwic pod względem parametru

Na podstawie wydanych okresowych decyzji o jakości wody, po przeanalizowaniu sprawozdań z badań próbek wody pobranych z terenu miasta Gliwice oraz podejmowanych działań naprawczych stwierdza się przydatność wody do spożycia w badanym zakresie w 2024 r.

Ocena stanu sanitarnego w zakładach nauczania i wychowania dzieci i młodzieży miasta Gliwice za rok 2024

W roku 2024 Sekcja Higieny Dzieci i Młodzieży (dalej: HDM) nadzorowała 147 placówek nauczania i wychowania na terenie miasta Gliwice.

W roku sprawozdawczym 2024 przeprowadzono 131 kontroli w 88 zakładach nauczania i wychowania, co obrazuje poniższy wykres.

	Ewidencja	Obiekty skontrolowane	Liczba kontroli
Żłobki/kluby malucha	23	23	25
Przedszkola/punkty przedszkolne	28	15	16
Szkoły Podstawowe	13	8	13
Licea Ogólnokształcące	7	1	2
Szkoły Policealne	7	1	1
Zespoły Szkół w tym specjalne	34	26	57
Szkoły Wyższe	11	2	4
Domy Studenckie	11	9	9
Placówki Wychowania Pozaszkolnego	6	0	0
Młodzieżowy Dom Kultury	1	0	0
Dom Dziecka	3	1	1
Placówki opiekuńczo- wychowawcze z pobytem całodobowym	2	2	3
Placówki opiekuńczo- wychowawcze wsparcia dziennego	1	0	0

ryc. 28 Placówki oświatowo-wychowawcze pod nadzorem na terenie miasta Gliwice, liczba skontrolowanych obiektów

W roku sprawozdawczym przedmiotem kontroli było:

1. egzekwowanie bieżącej czystości i warunków do utrzymania higieny,
2. nadzór nad stanem technicznym sal gimnastycznych wraz z ich zapleczem, sal zajęć, boisk szkolnych oraz placów zabaw w przedszkolach,
3. nadzór nad pracowniami chemicznymi,
4. higieniczna ocena rozkładów zajęć lekcyjnych,
5. ocena warunków realizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami, w tym możliwości prowadzenia akcji szczepień przeciw HPV,
6. bieżąca ocena stanu sanitarno – technicznego piaskownic,
7. ocena prowadzonego dożywiania dzieci i młodzieży,
8. zapewnienie uczniom możliwości pozostawienia w szkołach części podręczników i przyborów szkolnych,
9. nadzór nad przestrzeganiem ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych⁸,
10. nadzór nad dostosowaniem mebli edukacyjnych do zasad ergonomii,
11. ocena obciążenia uczniów klas IV-VIII ciężarem tornistrów/plecaków,
12. bieżąca ocena stanu sanitarno – technicznego gabinetów profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami w szkole.

OCENA STANU SANITARNO – TECHNICZNEGO PLACÓWEK OŚWIATOWO - WYCHOWAWCZYCH

W bieżącym roku sprawozdawczym nie nałożono mandatów karnych w kontrolowanych placówkach.

W związku z niewykonaniem zaleceń z lat ubiegłych w 2024 r. wydano 4 decyzje administracyjne zmieniające termin:

1. Politechnika Śląska Wydział Chemiczny Gliwice, ul. ks. M. Strzody 9 (2016 r.) – odświeżenie ścian w laboratoriach, na korytarzach oraz klatkach schodowych,
2. Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 6 Gliwice, ul. Robotnicza 6 (2022 r.) – odmalowanie ścian w salach oraz na korytarzach, doprowadzenie do prawidłowego stanu technicznego podłóg w salach,
3. Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 7 Gliwice, ul. Ligonia 36 (2017 r.) – doprowadzenie podłóg w salach oraz na korytarzach do prawidłowego stanu technicznego,
4. Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 14 Gliwice, ul. ks. M. Strzody 4 (2021 r.) – odmalowanie ścian i sufitu na korytarzu.

W 2024 r. wszczęto 2 nowe postępowania administracyjne:

1. Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii Gliwice, ul. Sikorskiego 134 (decyzja wydana i zrealizowana w roku sprawozdawczym),
2. Szkoła Podstawowa Nr 29 Gliwice, ul. Staromiejska 24.

⁸ Ustawa z dnia 09.11.1995 r, (t.j. Dz.U. z 2024 poz. 1162)

Wykonano 3 decyzje administracyjne w 2024 r.:

1. Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 16 Gliwice, ul. Sikornik 1,
2. Zespół Szkół Techniczno-Informatycznych Gliwice, ul. Chorzowska 5,
3. Wydział Automatyki, Elektroniki i Informatyki Politechniki Śląskiej Gliwice, ul. Akademicka 16.

CIEPŁA BIEŻĄCA WODA W POMIESZCZENIACH SANITARNYCH DLA UCZNIÓW

Na terenie miasta Gliwice we wszystkich obiektach zapewniono bieżącą ciepłą wodę oraz środki higieny osobistej w pomieszczeniach sanitarnych dla uczniów, tj. mydło do rąk, ręczniki papierowe lub suszarki do rąk oraz papier toaletowy. Przechowywanie środków czystości oraz środków dezynfekcyjnych w placówkach jest prawidłowe.

ZAPEWNIENIE UCZNIOM MIEJSCA NA POZOSTAWIENIE W SZKOLE CZĘŚCI PODRĘCZNIKÓW I PRZYBORÓW SZKOLNYCH

W roku sprawozdawczym na terenie Gliwic w związku z obowiązującym Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 4 września 2020 r. dotyczącym zapewnienia uczniom miejsca na pozostawienie w szkole części podręczników i przyborów szkolnych przeprowadzone kontrole w szkołach podstawowych funkcjonujących samodzielnie i w zespołach szkół wykazały, że wszystkie skontrolowane szkoły zapewniły warunki zgodnie z w/w rozporządzeniem.

WARUNKI REALIZACJI PROFILAKTYCZNEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ NAD UCZNIAMI W SZKOŁACH

W ramach sprawowanego bieżącego nadzoru sanitarnego nad gabinetami profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami na terenie Gliwic stwierdzono, że na wszystkie 35 skontrolowanych obiektów 34 z nich posiadały gabinety do własnej dyspozycji, aczkolwiek w czterech placówkach nie ma zatrudnionej pielęgniarki (I Społeczna Szkoła Podstawowa im. J. Korczaka Gliwice, ul. Robotnicza 4, Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi Nr 21 im. H. Sienkiewicza Gliwice, ul. Reymonta 18A, Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 8 Gliwice, ul. Okrzei 16, Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 16 Gliwice, ul. Sikornik 1).

Jedna placówka nie posiada gabinetu profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami, tj. I Społeczna Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka Gliwice, ul. Robotnicza 4.

Wszystkie gabinety posiadały dostęp do bieżącej ciepłej wody, w pomieszczeniach tych nie stwierdzono złego stanu sanitarno-technicznego. Opiekę stomatologiczną 15 szkół podstawowych funkcjonujących samodzielnie oraz w zespołach szkół, 2 licea ogólnokształcące funkcjonujące samodzielnie oraz w zespołach szkół, 4 technika w zespołach szkół oraz 4 szkoły branżowe funkcjonujące w zespołach szkół zapewnia poza terenem szkoły.

OCENA STANU SANITARNO - TECHNICZNEGO PIASKOWNIC

W roku 2024 Sekcja HDM, podczas kontroli w żłobkach i przedszkolach, w dalszym ciągu zwracała szczególną uwagę na stan techniczny piaskownic, zabezpieczenie przed zanieczyszczeniami oraz terminowość wymiany piasku. W żadnym przypadku nie stwierdzono uchybień w tym zakresie.

OCENA DOSTOSOWANIA MEBLI PRZEDSZKOLNYCH I SZKOLNYCH DO WZROSTU DZIECI

W roku 2024 przeprowadzono ocenę dostosowania mebli szkolnych do zasad ergonomii w 3 placówkach:

1. *Przedszkole Miejskie Nr 17 Gliwice, ul. Andromedy 36 wchodzące w skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego Nr 2 Gliwice, ul. Kopernika 63*

Badaniem objęto 89 dzieci w 5 grupach, 17 dzieci w 3 grupach korzysta z mebli niedostosowanych do ich wzrostu.

Poniżej przedstawiono zestawienie ocenionych oddziałów przedszkolnych.

Liczba placówek skontrolowanych	Ergonomia mebli przedszkolnych					
	oceniono dostosowanie mebli do wzrostu dzieci			nieprawidłowe stwierdzono		
	w ilu placówkach	w ilu oddziałach	ile stanowisk	w ilu placówkach	w ilu oddziałach	ile stanowisk
1	1	5	89	1	3	17

tab. 14 Ergonomia mebli przedszkolnych

2. *Szkoła Podstawowa Filomata Gliwice, ul. Pszczyńska 22*

Badaniem objęto 228 uczniów w 16 oddziałach, 64 uczniów w 14 oddziałach korzysta z mebli niedostosowanych do ich wzrostu.

3. *I Społeczna Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka Gliwice, ul. Robotnicza 4*

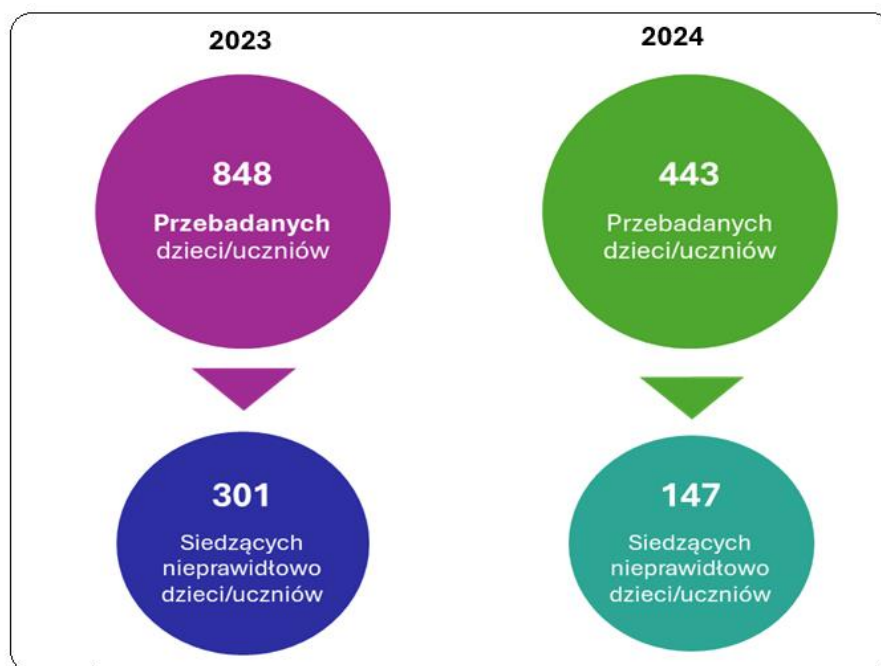
Badaniem objęto 126 uczniów w 9 oddziałach, 66 uczniów w 9 oddziałach korzysta z mebli niedostosowanych do ich wzrostu.

Poniżej przedstawiono zestawienie ocenionych oddziałów szkolnych.

Liczba placówek skontrolowanych	Ergonomia mebli szkolnych					
	oceniono dostosowanie mebli do wzrostu uczniów			nieprawidłowe stwierdzono		
	w ilu placówkach	w ilu oddziałach	ile stanowisk	w ilu placówkach	w ilu oddziałach	ile stanowisk
2	2	25	354	2	23	130

tab. 15 Ergonomia mebli szkolnych

Ogółem przebadano 443 dzieci/uczniów, z mebli niedostosowanych do ich wzrostu korzysta 147 dzieci/uczniów. Poniżej analiza porównawcza za lata 2023 – 2024.

rzc. 29 Ocena dostosowania mebli szkolnych do wzrostu dzieci

HIGIENICZNA OCENA ROZKŁADÓW ZAJĘĆ LEKCYJNYCH

W bieżącym roku sprawozdawczym na terenie Gliwic dokonano higienicznej oceny rozkładów zajęć lekcyjnych w 9 szkołach funkcjonujących samodzielnie oraz w 26 zespołach szkół. We wszystkich placówkach, skontrolowanych podczas kontroli bieżących, rozkłady zajęć układane są prawidłowo z zachowaniem podstawowych zasad higieny.

Analiza za rok 2024 wykazała, że rozkłady zajęć były prawidłowo konstruowane z zachowaniem zasad: równomiernego obciążenia uczniów zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia, zróżnicowania zajęć w każdym dniu oraz możliwości psychofizyczne uczniów do podejmowania intensywnego wysiłku umysłowego w ciągu dnia.

NADZÓR NAD STOSOWANIEM NIEBEZPIECZNYCH SUBSTANCJI CHEMICZNYCH I ICH MIESZANIN

W ramach sprawowanego bieżącego nadzoru sanitarnego nad pracownikami chemicznymi stwierdzono, że w 22 szkołach znajduje się 195,16 kg niebezpiecznych substancji chemicznych i ich mieszanin. Nie stwierdzono substancji przeterminowanych.

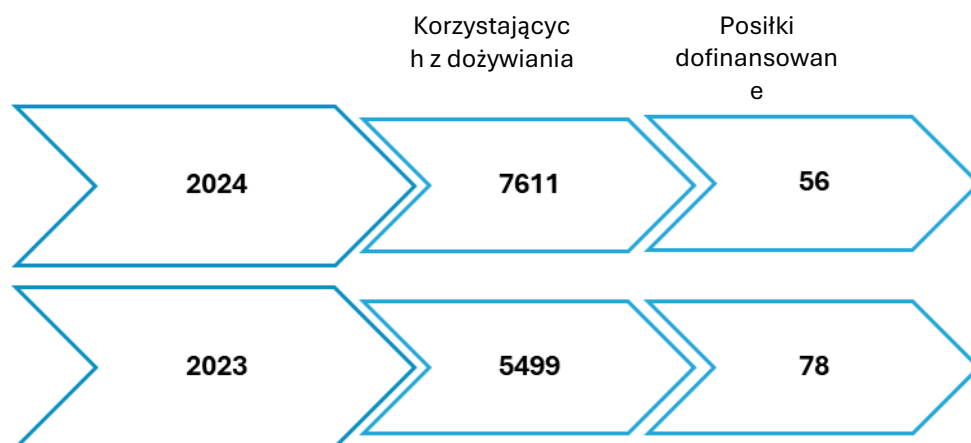
Kontrole nie wykazały nieprawidłowości w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji i preparatów chemicznych w placówkach.

W części skontrolowanych szkół zajęcia z chemii prowadzi się wyłącznie w formie teoretycznej.

DOŻYWIANIE DZIECI I MŁODZIEŻY

W roku sprawozdawczym na terenie Gliwic 28 szkół prowadziło dożywianie. Z obiadów dwudaniowych w 28 placówkach korzystało ogółem 7611 uczniów. Liczba dzieci korzystających z posiłków dofinansowanych wyniosła 56. W porównaniu do roku ubiegłego nieznacznie zmniejszyła się liczba posiłków dotowanych.

Akcję „Szlanka mleka” w roku 2024 prowadziło 16 placówek i skorzystało z niej 3341 uczniów.

ryc. 30 Liczba dzieci korzystających z dożywiania oraz posiłków dotowanych.

POMIARY NATĘŻENIA OŚWIETLENIA

W 2024 roku na terenie Gliwic pracownicy Laboratorium Akredytowanego - Oddział Laboratoryjny w Zabrze tutejszej Stacji, prowadzili pomiary natężenia oświetlenia w sali lekcyjnej (auli) w 1 placówce, tj.:

Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego Nr 1 Gliwice, ul. Kozielska 1

Przeprowadzono pomiary natężenia oświetlenia w sali (auli). Natężenie oświetlenia nie spełnia wymagań normy, natomiast równomierność oświetlenia spełnia wymagania normy.

INTERWENCJE

W 2024 roku do PPIS w Gliwicach wpłynęły 3 zgłoszenia w sprawie nieprawidłowości w funkcjonowaniu obiektów na terenie Gliwic:

1. Liceum Animator Gliwice, ul. Barlickiego 3

Skarga dotycząca nieprawidłowego stanu sanitarnego pomieszczeń oraz zagęszczenia w salach. Przeprowadzona kontrola sanitarna nie potwierdziła nieprawidłowości z zakresu stanu sanitarno-higienicznego oraz zagęszczenia w salach. Interwencja została uznana za bezzasadną.

2. Dom Dziecka Nr 3 im. Astrid Lindgren Gliwice, ul. M. Kopernika 109

Skarga dotycząca występowania wszawicy wśród podopiecznych Domu Dziecka. W placówce została przeprowadzona kontrola sanitarna, podczas której nie stwierdzono nieprawidłowości. Interwencja została uznana za bezzasadną.

3. Niebieski Punkt Przedszkolny o Profilu Behawioralnym Gliwice, ul. Daszyńskiego 354

Skarga dotycząca odbywającego się ruchu samochodowego na terenie placówki, złego stanu technicznego placu zabaw oraz brudnych ścian w salach zajęć. Przeprowadzona kontrola wykazała nieprawidłowości związane z wymienionymi zarzutami, w związku z czym interwencja jest zasadna.

ZADANIA PRZEPROWADZONE ZGODNIE Z WYTYCZNYMI GŁÓWNEGO INSPEKTORA SANITARNEGO

Wypoczynek zimowy i letni dzieci i młodzieży

Na terenie miasta Gliwice w okresie ferii zimowych przeprowadzono 25 kontroli turnusów półkolonii, w których wzięło udział 768 dzieci. W czasie trwania półkolonii 738 dzieci skorzystało z posiłków (24 półkolonie).

Natomiast w czasie wakacji skontrolowano 30 turnusów wypoczynku dla dzieci i młodzieży, w których wzięło udział 937 dzieci. Z posiłków skorzystali wszyscy uczestnicy.

Dla dzieci i młodzieży organizowano zajęcia w formie gier, zabaw, konkursów, turniejów, warsztatów, pokazów i wycieczek wyjazdowych poza miasto. Nadzór nad wypoczynkiem ponownie został wzmocniony działaniami edukacyjno-informacyjnymi na temat bezpiecznych ferii i wakacji.

Przygotowanie szkół do nowego roku szkolnego 2024/2025

Pracownicy Sekcji HDM na terenie miasta Gliwice przeprowadzili 18 kontroli, dotyczących przygotowania szkół do rozpoczęcia nowego roku szkolnego:

- Szkoła Podstawowa – 7 kontroli,
- Liceum Ogólnokształcące – 1 kontrola,
- Zespoły Szkół – 10 kontroli,

Zakres prac remontowych przeprowadzonych w placówkach przed rozpoczęciem nowego roku szkolnego 2024/2025 obejmował:

- malowanie sal, malowanie korytarzy, klatek schodowych oraz szatni,
- remont sali gimnastycznej,
- remonty pomieszczeń sanitarnych wraz z wymianą drzwi,
- uszczelnienie dachu oraz remont podłogi przy niecce basenowej.

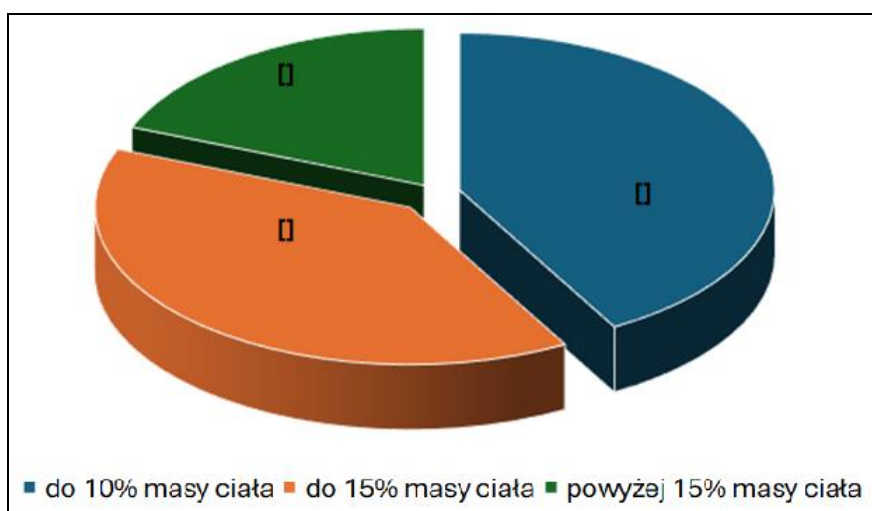
Reasumując, obiekty szkolne w większości zostały prawidłowo przygotowane do rozpoczęcia roku szkolnego 2024/2025.

Ocena obciążenia uczniów klas IV-VIII ciężarem tornistrów/plecaków

W 2024 roku przedstawiciele PPIS w Gliwicach przeprowadzili ocenę obciążenia uczniów ciężarem tornistrów szkolnych w 9 oddziałach Szkoły Podstawowej Nr 8 w Gliwicach, ul. Spacerowa 6, w których badaniom poddano 153 uczniów.

Zgodnie z arkuszem badań w tym zakresie stwierdzono, że:

- w 9 oddziałach waga tornistra szkolnego w zakresie do 10% masy ciała ucznia dotyczyła 64 uczniów,
- w 9 oddziałach waga tornistra szkolnego w zakresie 10-15% masy ciała ucznia dotyczyła 60 uczniów,
- w 8 oddziałach waga tornistra szkolnego w zakresie większym niż 15% masy ciała ucznia dotyczyła 29 uczniów.

ryc. 31 Ocena obciążenia uczniów ciężarem tornistrów/plecaków

DODATKOWE INFORMACJE

W 2024 roku na terenie miasta Gliwice odnotowano następujące zmiany w bazie lokalowej:

1. zwiększono bazę lokalową Liceum Ogólnokształcącego/Szkół Filomata w Gliwicach przy ul. Bojkowskiej 20A – zakończono budowę sali gimnastycznej wraz z zapleczem sanitarnym,

2. wybudowano nowy budynek dla 8 oddziałów przedszkolnych przy Szkole Podstawowej Nr 13 im. Krystyny Bochenek w Gliwicach przy ul. Elsnera 25,
3. wyremontowano i utworzono dwie sale zajęć dodatkowych oraz salę SI i Biofeedback w Zespole Szkolno-Przedszkolnym Nr 16 Gliwice, ul. Sikornik 1,

Ponadto zostały uruchomione nowe obiekty:

1. Szkoła Policealna Administracji Centrum Nauki i Biznesu „Żak” Gliwice, ul. Zwycięstwa 10,
2. Szkoła Policealna Medyczna „Żak” Gliwice, ul. Zwycięstwa 10,
3. Szkoła Policealna dla Dorosłych „Inteligo” Gliwice, ul. Zygmunta Starego 24B,
4. Placówka Kształcenia Ustawicznego „Edukacja360” Gliwice, ul. Bohaterów Getta Warszawskiego 9/IV piętro.

PODSUMOWANIE

Na terenie Gliwic stan techniczny placówek oświatowych ulega sukcesywnej poprawie m.in. w związku z realizacją decyzji wydanych przez PPIS w Gliwicach.

Trudności, jakie odnotowano w roku 2024 podczas sprawowania bieżącego nadzoru nad placówkami oświatowymi na terenie Gliwic, to przede wszystkim opieszałość w realizacji zaleceń pokontrolnych dotyczących remontów pomieszczeń sanitarnych, korytarzy, sal lekcyjnych.

W 2024 roku pracownicy Sekcji HDM kontynuowali działania na rzecz edukacji prozdrowotnej ukierunkowanej na profilaktykę wad postawy. Wzrasta liczba placówek zakupujących nowe ergonomiczne wyposażenie sal lekcyjnych, jednak nadal występuje problem niedostosowania stanowisk do zasad ergonomii. Dlatego też podczas kontroli zalecany jest wzmożony nadzór nad prawidłowym dostosowaniem mebli do wzrostu uczniów.

Na uwagę zasługuje również fakt, iż pomimo zapewnienia w klasach mebli o właściwych wymiarach, dzieci nie zawsze zajmowały stanowiska odpowiednie dla nich pod względem ergonomii. Podstawową przyczyną zaistniałej sytuacji była nieznajomość, zarówno u dzieci jak i nauczycieli, zasad prawidłowego doboru mebli do ich warunków antropometrycznych.

W roku sprawozdawczym na terenie Gliwic zostały również przeprowadzone badania obciążenia uczniów ciężarem tornistrów. Część uczniów nie pozostawia podręczników i przyborów w klasach lub szafkach szkolnych, mimo zapewnionych przez placówki w tym zakresie prawidłowych warunków.

Niepokojącym zjawiskiem pozostają niewątpliwie problemy o charakterze higienicznym, związane ze stwierdzonymi przypadkami wszawicy, świerzbu oraz chorób pasożytniczych.

W związku z powyższym w dalszym ciągu istnieje konieczność szerzenia profilaktyki zdrowotnej w tym zakresie. W placówkach wdrażane są procedury wewnętrzne na wypadek wystąpienia chorób zakaźnych lub pasożytniczych opracowane zgodnie ze stanowiskiem Departamentu Matki i Dziecka w Ministerstwie Zdrowia⁹. Problemem, jaki również odnotowano w bieżącym roku

⁹ <https://www.gov.pl/web/wsse-warszawa/epid-stanowisko-departamentu-matki-i-dziecka-w-ministerstwie-zdrowia-w-sprawie-zapobiegania-i-zwalczania-wszawicy-u-dzieci-i-mlodziezy>

sprawozdawczym, jest narastający brak zapewnionej opieki pielęgniarskiej (w kilku placówkach) pomimo zapewnionych w szkołach gabinetów podstawowej opieki zdrowotnej nad uczniami.

Ponadto we wrześniu 2024 r. rozpoczęto w szkołach podstawowych cykl szczepień w ramach powszechnego programu szczepień przeciw wirusowi brodawczaka ludzkiego (HPV), który realizuje cele Narodowej Strategii Onkologicznej w latach 2020-2030. Możliwość bezpłatnego szczepienia została rozszerzona dla dzieci w wieku od 9 roku życia do ukończenia 14 roku życia. Do programu zgłosiło się 12 szkół podstawowych, w których zaszczepiono 197 uczniów z terenu miasta Gliwice.

PPIS w Gliwicach pozostaje w ścisłym kontakcie z władzami samorządowymi i na bieżąco przekazują informacje w formie wystąpień o wszelkich nieprawidłowościach i problemach występujących w placówkach oświatowo - wychowawczych.

**OCENA STANU SANITARNEGO
TERENU DZIAŁANIA PAŃSTWOWEGO POWIATOWEGO INSPEKTORA
SANITARNEGO W GLIWICACH Z ZAKRESU ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU
SANITARNEGO – OBSZAR MIASTA GLIWICE**

PPIS w Gliwicach w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego realizuje ustawowe obowiązki i zadania w zakresie zdrowia publicznego poprzez sprawowanie nadzoru sanitarnego¹⁰ nad kolejnymi etapami procesów inwestycyjnych na terenie Miasta Zabrze, Gliwice oraz Powiatu gliwickiego.

Działalność w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego obejmuje:

- opiniowanie gminnych aktów planowania przestrzennego wraz z prognozą oddziaływania na środowisko i uzgadnianie warunków zabudowy,
- wydawanie opinii sanitarnych na etapie oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko dla planowanych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko,
- opiniowanie dokumentacji projektowej dotyczącej budowy, rozbudowy, nadbudowy, przebudowy i zmiany sposobu użytkowania obiektów budowlanych lub ich części,
- uczestniczenie w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych poprzez stwierdzenie zgodności ich wykonania z projektem budowlanym oraz z wymaganiami higienicznymi i zdrowotnymi,
- wydawanie opinii sanitarnych oraz zgody na odstępstwa od warunków technicznych zgodnie z kompetencjami określonymi w odrębnych przepisach.

Powyższe działania mają na celu minimalizowanie lub eliminowanie środowiskowych zagrożeń zdrowia już na etapie planowania zagospodarowania przestrzennego, projektowania i realizacji inwestycji mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz zapewnienie właściwych warunków higienicznych i zdrowotnych w przekazywanych do użytkowania obiektach.

Działalność nadzoru zapobiegawczego jest ściśle związana z ilością planowanych przedsięwzięć i realizowanych inwestycji. Stanowiska zajmowane są na wniosek organów prowadzących postępowanie lub zainteresowanych podmiotów.

I. Zagadnienia dotyczące opiniowania planów zagospodarowania przestrzennego wraz z prognozą oddziaływania na środowisko

W mieście Gliwice w roku 2024 wydano **8** opinii sanitarnych dla projektów dokumentu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wraz z prognozą oddziaływania na środowisko. W Gliwicach niemalże w **99%** powierzchni objętych jest miejscowym planem

Wydane opinie dotyczyły łącznej powierzchni **368,58 ha**. Powyższe opinie obejmowały m. in. obszar położony w rejonie ulic Piwnej i Okopowej, obszar obejmujący część Dzielnicy Ligota Zabrska i Dzielnicy Baildona - etap I, obszar położony w rejonie oczyszczalni ścieków przy ul. Edisona i ul. Portowej, obszar w dzielnicy Czechowice, w rejonie ul. Rekreacyjnej

¹⁰ art. 3 ustawy z dnia 14.03.1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (t.j. Dz.U. z 2024, poz. 416)

i ul. Toszeckiej, w rejonie ul. Edisona, Nowaka-Jeziorańskiego, Łabędzkiej i Opla oraz obszar położony w rejonie Kąpieliska Leśnego przy ul. Toszeckiej i Oriona.

Dla miasta Gliwice w roku 2024 wydano 3 uzgodnienia określające zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko.

II. Zagadnienia dotyczące uzgadniania przedsięwzięć na etapie decyzji o uwarunkowaniach środowiskowych – postępowania dla zakresu raportu

Dla miasta Gliwice wydano 19 opinii sanitarnych dotyczących uwarunkowań środowiskowych, dla następujących zagadnień:

- budowa, rozbudowa i przebudowa hal produkcyjnych i produkcyjno-magazynowych głównie na terenach strefy ekonomicznej,
- budowa dróg publicznych,
- budowa parku rozrywki,
- przebudowa istniejącego kompensatora rurociągów ciepłowniczych,
- zabudowa zespołu pompy ciepła wykorzystującego ciepło odpadowe ścieków komunalnych Centralnej oczyszczalni ścieków,
- uruchomienie instalacji do produkcji dodatków do nawozów ciekłych,
- przebudowa gazociągu średniego podwyższonego ciśnienia,
- przebudowa parkingu dla autobusów elektrycznych wraz z infrastrukturą elektryczną umożliwiającą ich ładowanie,
- przeprowadzenie rekultywacji kwater składowania odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne o nr: I, II, IV,
- zwiększenie skali i zakresu przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz rozszerzenie działalności o przetwarzanie zużytych baterii,
- rozbudowa instalacji HSL916 poprzez montaż kabiny malarskiej z wodnym układem filtracji oraz suszarki.

Tematyka wydawanych opinii sanitarnych dotyczyła w przeważającej części utworzenia hal magazynowo - produkcyjnych w strefie specjalnej KSSE podstrefa Gliwice. Stwierdza się, że wpływające wnioski w treści załączonej dokumentacji uwzględniają w coraz większym stopniu wpływ na otoczenie.

W trakcie uzgodnienia inwestycji brano pod uwagę następujące zagadnienia: usytuowanie terenów mieszkaniowych i kierunków oddziaływania transgranicznego, a także poziom emisji hałasu, zanieczyszczeń pyłowych i wpływ na warunki wodno-gruntowe. Wszystkie przedsięwzięcia były zgodne z zapisami obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

III. Zagadnienia dotyczące postępowania w przedmiocie wydania opinii przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach

Zgodnie z określonymi kompetencjami organów inspekcji sanitarnej zawartych w art. 78 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko¹¹, PPIS w Gliwicach w roku 2024 wydał 8

¹¹ t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 ze zm.

opinii dla warunków realizacji przedsięwzięcia przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla obiektów zaliczanych do mogących potencjalnie pogorszyć stan środowiska.

IV. Zagadnienia związane z uzgadnianiem dokumentacji projektowej

W roku 2024 dla miasta Gliwice uzgodniono **10** projektów przedłożonych przez wnioskodawców. Dokumentacja dotyczyła m.in. utworzenia gabinetów indywidualnej praktyki lekarskiej, punktu poboru krwi, budowy budynku żłobka i przedszkola, zaplecza boiska sportowego, zakładu kosmetycznego, pralni chemicznej oraz agnacji lokali małej gastronomii.

W trakcie uzgadniania projektów inwestycji kontrolowano, w przyjętych rozwiązaniach projektowych, spełnienie wymagań higienicznych i zdrowotnych zapewniających właściwe warunki sanitarne w miejscach pobytu ludzi, a także odpowiednie warunki pracy dla osób zatrudnionych w zakładzie pracy. Zwracano szczególną uwagę na zapewnienie prawidłowych ciągów technologicznych i układu funkcjonalnego pomieszczeń, właściwego oświetlenia oraz odpowiedniej wysokości. Projekty obiektów nowych w zdecydowanej większości nie obejmowały projektów technologicznych instalacji sanitarnych.

V. Zagadnienia dotyczące uczestnictwa w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych.

W roku 2024 wydano **101** opinii w tym **28** w trybie art. 56 Prawa Budowlanego¹² (obiekty produkcyjno-magazynowe, handlowo-usługowe, lokale gastronomiczne, obiekty służby zdrowia, obiekty oświatowe itp.) oraz **2** zaświadczenia potwierdzające spełnienie wymagań sanitarnych do prowadzenia działalności w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym. Nie wszystkie obiekty zgłaszane do odbioru w trybie art. 56 Prawa Budowlanego zostały odebrane po pierwszych oględzinach. Większość Inwestorów przystosowała obiekty zgodnie z projektem uzgodnionym pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych, choć w niektórych przypadkach przekazano Inwestorom zalecenia do wykonania. Wskazówki nie miały wpływu na procedurę odbiorową związaną z koniecznością wydania decyzji sprzeciwu. Sprawy te dotyczyły nieprawidłowego wykonawstwa i przygotowania pomieszczeń oraz innych drobnych usterek. Zdarzały się także sytuacje samowolnych zmian dokonywanych przez Inwestorów, które uznawano, jeżeli nie miały większego wpływu na zachowanie wymagań higienicznych i zdrowotnych.

VI. Uzgadnianie warunków zabudowy

W świetle art. 53 i 60 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym¹³, dla organów administracji architektoniczno-budowlanej występujących w toku postępowania zgodnie z kpa¹⁴ o opinię przed wydaniem decyzji o warunkach zabudowy i lokalizacji celu publicznego przedsięwzięć, PPIS w Gliwicach w roku 2024 wydał dla miasta Gliwice **3** postanowienia.

¹² Ustawa z dnia 07.07.1994 r. (t.j. Dz.U.2024.725)

¹³ Ustawa z dnia 27.03.2003 r. (t.j. Dz.U. z 2024, poz. 1130 ze zm.)

¹⁴ Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz.U. z 2024, poz. 572)

Wydane postanowienia dotyczyły budowy kancelarii podwójnej, przebudowa i zmiana sposobu użytkowania budynku dawnego Domu Dziecka oraz budowa wiaty samochodowej. zmiany sposobu użytkowania lokali oraz usytuowania nowych obiektów.

VII. Zagadnienia odnośnie współpracy z innymi organami

Współpraca przebiegała bez zarzutów, polegała na kontaktach telefonicznych oraz spotkaniach.

VIII. Współpraca z nadzorem bieżącym

Współpraca między działami polegała głównie na udziale sekcji Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego w zakresie doradztwa merytorycznego w poszczególnych zadaniach.

IX. Wnioski w formie opisowej

Teren miasta Gliwice objęty jest w 99% obowiązującym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego. W postępowaniach do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach nadal dominującą rolę odgrywają inwestycje przemysłowe, magazynowe i drogowe. Wnioski Prezydenta Miasta Gliwice przygotowywane są prawidłowo i zawierają niezbędne załączniki. Podczas odbiorów przedkładane są protokoły skuteczności wentylacji lub opinie kominiarskie. Przy uzgodnieniach dokumentacji projektowej obiektów gastronomicznych z konsumpcją na miejscu wymagana jest toaleta dla klientów.

Zauważa się podnoszenie standardów w zakresie wykonawstwa i stosowanych materiałów budowlanych wykończeniowych, nowoczesnego wyposażenia technologicznego. Duża część lokali gastronomicznych i placówek handlowych modernizuje się, usprawniając swoją funkcję. Dużą uwagę zwraca się na prawidłowe rozwiązania wentylacji tak, aby wyeliminować uciążliwość dla otoczenia.

W roku 2024 r. podobnie jak w latach ubiegłych, przeprowadzono liczne konsultacje w zakresie wymagań sanitarno-higienicznych, głównie w sprawach dotyczących adaptacji obiektów na działalność usługową związaną z produkcją i obrotem żywnością, sprawowaniem opieki nad dziećmi (przedszkola, żłobki, punkty przedszkolne), świadczeniem usług medycznych (gabinety specjalistyczne) oraz usług fryzjerskich, kosmetycznych i odnowy biologicznej.

Powyższe działania, prowadzone przez przedstawicieli PPIS w Gliwicach, miały na celu zapewnienie właściwego stanu sanitarnohigienicznego w realizowanych obiektach użyteczności publicznej, w zakładach produkcyjnych, a także dbałość o to, aby obiekty mogące znacząco oddziaływać na środowisko nie powodowały uciążliwości i zagrożenia dla zdrowia i życia ludzi.

DZIAŁALNOŚĆ OŚWIATOWO ZDROWOTNA I PROMOCJI ZDROWIA

W roku 2024 aktywnie działano na rzecz zdrowia publicznego, inicjując, organizując, prowadząc, koordynując i nadzorując różnorodne działania edukacyjne. Celem tych działań było promowanie zdrowych nawyków i postaw w społeczeństwie.

Edukacja zdrowotna była realizowana poprzez szeroki wachlarz interwencji, zarówno programowych, jak i nieprogramowych, które miały na celu zwiększenie świadomości zdrowotnej i poprawę jakości życia mieszkańców.

INTERWENCJE PROGRAMOWE

ryc. 32 Banery promujące programy edukacyjne realizowane w roku 2024

W roku szkolnym 2023/2024 w powiecie gliwickim realizowano programy edukacyjne w zakresie:

➤ PROFILAKTYKI ANTYTYTONIOWA

„Czyste powietrze wokół nas”	program edukacyjny dla dzieci w wieku 5-6 lat uczy rozpoznawania źródeł dymu, zwiększa świadomość o szkodliwości palenia i kształtuje asertywne postawy wobec palących. Wzięło w nim udział 37,9% przedszkoli,
------------------------------	--

	obejmując 1176 dzieci.
„Bieg po zdrowie”	dynamiczny program antytytoniowej edukacji zdrowotnej dla uczniów IV klas szkół podstawowych ma na celu opóźnienie lub zapobieżenie inicjacji tytoniowej. Wzięło w nim udział 42,4% szkół podstawowych, obejmując 830 uczniów i 593 rodziców.

➤ PROMOWANIA ZDROWEGO STYLU ŻYCIA I ZBILANSOWANEJ DIETY

„Skąd się biorą produkty ekologiczne”	program edukacyjny dla dzieci w wieku 5-6 lat uczy o niskoprzetworzonych produktach ekologicznych i budowaniu zdrowych nawyków żywieniowych. Wzięło w nim udział 37,9% przedszkoli, obejmując 1162 dzieci i 755 rodziców.
„Trzymaj Formę!”	program dla uczniów V-VIII klas szkół podstawowych ma na celu edukację i kształtowanie prozdrowotnych nawyków poprzez promocję aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety. Zgłosiło się do niego 63,6% szkół podstawowych, obejmując 4245 uczniów.

➤ OGRANICZANIA UŻYWANIA SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH

„Smak życia, czyli debata o dopalaczach”	Program dla młodzieży w wieku 13-15 lat dostarcza informacji o „dopalaczach” i związanych z nimi zagrożeniach. Wzięło w nim udział 54,5% szkół podstawowych, obejmując 985 uczniów klas VII i VIII oraz 327 rodziców.
„ARS, czyli jak dbać o miłość?”	Program ma na celu ograniczenie negatywnych skutków zdrowotnych, prokreacyjnych i społecznych związanych z używaniem substancji psychoaktywnych przez młodzież. Skierowany jest do uczniów szkół ponadpodstawowych i ich rodziców. Wzięło w nim udział 45,8% szkół podstawowych, obejmując 1872 uczniów.

➤ PROFILAKTYKI NOWOTWORÓW

„Podstępne WZW”	profilaktyka zakażeń HAV, HBV i HCV, zrealizowany przez nauczycieli biologii, pielęgniarki szkolne i pedagogów. Program objął 37,5% szkół ponadpodstawowych, angażując 1952 uczniów i 1425 rodziców.
„Znamię! Znam je?”	profilaktyka czerniaka i samobadania skóry, zrealizowany w 50% szkół ponadpodstawowych, obejmując 1998 uczniów i 1593 rodziców.
„Wybierz życie – pierwszy krok”	profilaktyka raka szyjki macicy i zakażeń HPV, zrealizowany w 83,3% szkół ponadpodstawowych, obejmując 1529 uczniów i 520 rodziców.

REALIZOWANE INTERWENCJE PONADPROGRAMOWE

Akcje realizowane przez przedstawicieli inspekcji sanitarnej najczęściej obejmowały:

- organizowanie warsztatów, prelekcji, zajęć sportowych, spotkań edukacyjnych w szkołach, przedszkolach oraz w innych placówkach edukacyjnych, np. *„Lekcja kleszczoochrony”*;
- dystrybucję materiałów edukacyjnych, takich jak ulotki, broszury, plakaty oraz prowadzenie kampanii w mediach społecznościowy;
- współpraca z lokalnymi władzami i organizacjami: udział w lokalnych wydarzeniach i festynach zdrowotny;
- realizacja kampanii związanych z określonymi porami roku, np. *„Bezpieczne ferie”* i *„Bezpieczne wakacje”*;
- organizowanie akcji profilaktycznych w okresach wzmożonego ryzyka zachorowań, np. *„Wirusoochrona”*.

<i>„Bezpieczne ferie”, „Bezpieczne wakacje”</i>	działania informacyjno-edukacyjne mające na celu zapewnienie bezpiecznych warunków wypoczynku dzieci i młodzieży, promowanie bezpiecznych zachowań zdrowotnych oraz ograniczenie zagrożeń podczas ferii i wakacji
<i>„Klub zdrowego przedszkolaka”</i>	projekt wspierający prawidłowy rozwój dzieci poprzez promowanie zdrowego stylu życia w przedszkolach, wzbogacanie wiedzy dzieci z dziedziny zdrowia oraz kształtowanie prozdrowotnych postaw i nawyków
<i>„Wirusoochrona”</i>	profilaktyka chorób wirusowych przenoszonych drogą kropelkową, edukacja na temat higieny rąk, zasłaniania ust i nosa podczas kichania i kaszlu oraz promowanie szczepień ochronnych
<i>„Łap słońce z głową”</i>	kampania edukacyjna dotycząca profilaktyki niekorzystnych skutków zdrowotnych wynikających z nadmiernej ekspozycji na promieniowanie UV, promowanie bezpiecznego korzystania ze słońca
<i>„Nie bądź atrakcyjny dla kleszczy”</i>	kampania edukacyjna propagująca zasady ochrony przed kleszczami, edukacja w zakresie prawidłowego usuwania kleszcza oraz zwiększanie świadomości społecznej na temat profilaktyki chorób odkleszczowych
<i>„Nowe narkotyki – Nowe zagrożenia”</i>	profilaktyka uzależnień i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu środków psychoaktywnych wśród młodzieży, edukacja na temat zagrożeń związanych z nowymi narkotykami
<i>„Lekki tornister”</i>	akcja mająca na celu uświadomienie uczniom

	i rodzicom znaczenia odpowiedniego dopasowania i wagi tornistrów szkolnych w profilaktyce wad postawy
„Bezpieczne grzybobranie”	profilaktyka zatruc grzybami, edukacja na temat bezpiecznego zbierania i spożywania grzybów, promowanie korzystania z porad grzyboznawców
#Wybierz zdrowie	kształtowanie postaw i zachowań związanych ze zdrowym, aktywnym stylem życia wśród najmłodszych dzieci szkół podstawowych
„Zaszczep w sobie chęć szczepienia”, „Mamo, Tato pamiętajcie o moich szczepieniach”	kampanie mające na celu zwiększenie świadomości na temat znaczenia szczepień w profilaktyce chorób zakaźnych
„Warto wiedzieć o HIV i AIDS”	akcja zwiększająca świadomość społeczną na temat wirusa HIV oraz choroby AIDS

ryc. 33 Materiały promujące szczepienia

- Edukację zaczynamy od najmłodszych, aby kształtować zdrowe i bezpieczne zachowania już od wczesnych lat. Na przykład, 14 czerwca 2024 roku w Gliwicach odbyła się akcja „**Bezpieczne wakacje młodych Gliwiczan**”. Celem wydarzenia było promowanie bezpiecznych zachowań wśród dzieci podczas letnich wakacji. Uczestnicy mieli okazję wziąć udział w różnorodnych warsztatach i pokazach, które miały na celu edukację w zakresie bezpieczeństwa. Dzieci mogły nauczyć się podstaw udzielania pierwszej pomocy, zasad bezpiecznego poruszania się po drogach oraz bezpiecznego korzystania z kąpielisk. Na stoisku Państwowej Inspekcji Sanitarnej szczególny nacisk położono na promocję zdrowia i higieny. Przedstawiciele PPIS w Gliwicach przeprowadzali warsztaty edukacyjne, podczas których dzieci mogły dowiedzieć się więcej o zasadach zdrowego stylu życia, higienie osobistej oraz profilaktyce chorób.

ryc. 34 Akcja „Bezpieczne wakacje młodych Gliwiczan”, 14 czerwca 2024 r.

- **Lekcje profilaktyki** organizowane w placówkach edukacyjnych odgrywały kluczową rolę w kształtowaniu zdrowych nawyków oraz zapobieganiu ryzykownym zachowaniom wśród dzieci młodzieży. Te zajęcia były nie tylko edukacyjne, ale również stanowiły fundament dla zdrowego społeczeństwa, co było szczególnie istotne dla inspekcji sanitarnej. Obejmowały one szeroki zakres tematów, dostosowanych do potrzeb uczniów na różnych etapach ich rozwoju, co pozwalało na skuteczne dotarcie do młodych ludzi i wpływanie na ich decyzje. Zajęcia dotyczące ryzykownych zachowań koncentrowały się na edukacji w zakresie działań, które mogły prowadzić do negatywnych konsekwencji zdrowotnych, psychologicznych i społecznych. W ramach tych lekcji poruszane były takie tematy jak: skutki zdrowotne i społeczne uzależnień, techniki odmawiania, choroby przenoszone drogą płciową. Dzięki temu młodzież jest lepiej przygotowana do podejmowania świadomych decyzji, co ma bezpośredni wpływ na zdrowie publiczne i efektywność działań inspekcji sanitarnej.

ryc. 35 Lekcje profilaktyki przeprowadzone w placówkach edukacyjnych

- W 2024 roku regularnie organizowano **spotkania z seniorami**, mające na celu edukację i promocję zdrowego stylu życia. Podczas tych wydarzeń lokalni seniorzy mieli okazję dowiedzieć się, jak zdrowy styl życia wpływa na ich samopoczucie i kondycję. Tematy poruszane na spotkaniach obejmowały prawidłową dietę, suplementację oraz aktywność fizyczną. Spotkania te stanowiły doskonałą okazję dla seniorów do zdobycia cennej wiedzy na temat zdrowia oraz do zadawania pytań ekspertom. Seniorzy są dla nas bardzo ważną grupą, dlatego szczególnie dbamy o ich edukację i zdrowie.

ryc. 36 Spotkania warsztatowe ze słuchaczami lokalnych Klubów Seniora

Działania komunikacyjne były prowadzone również poprzez stronę internetową w serwisie *gov.pl* oraz na portalach społecznościowych, takich jak *Facebook* i *Instagram*. Dzięki tym kanałom informacje o zdrowiu publicznym i potencjalnych zagrożeniach docierały do szerokiego grona odbiorców, zwiększając świadomość społeczną i promując zdrowe nawyki.

W 2024 roku konto na Facebooku pozwoliło dotrzeć do ponad 37 tysięcy odbiorców, co stanowi wzrost zasięgu o 386,9% w porównaniu do roku 2023. Dzięki angażującym treściom media społecznościowe stały się cennym źródłem informacji i inspiracji dla szerokiego grona odbiorców. W tym samym roku uruchomiono również kolejny kanał informacyjny na Instagramie, który dodatkowo zwiększył zasięg i efektywność komunikacji.

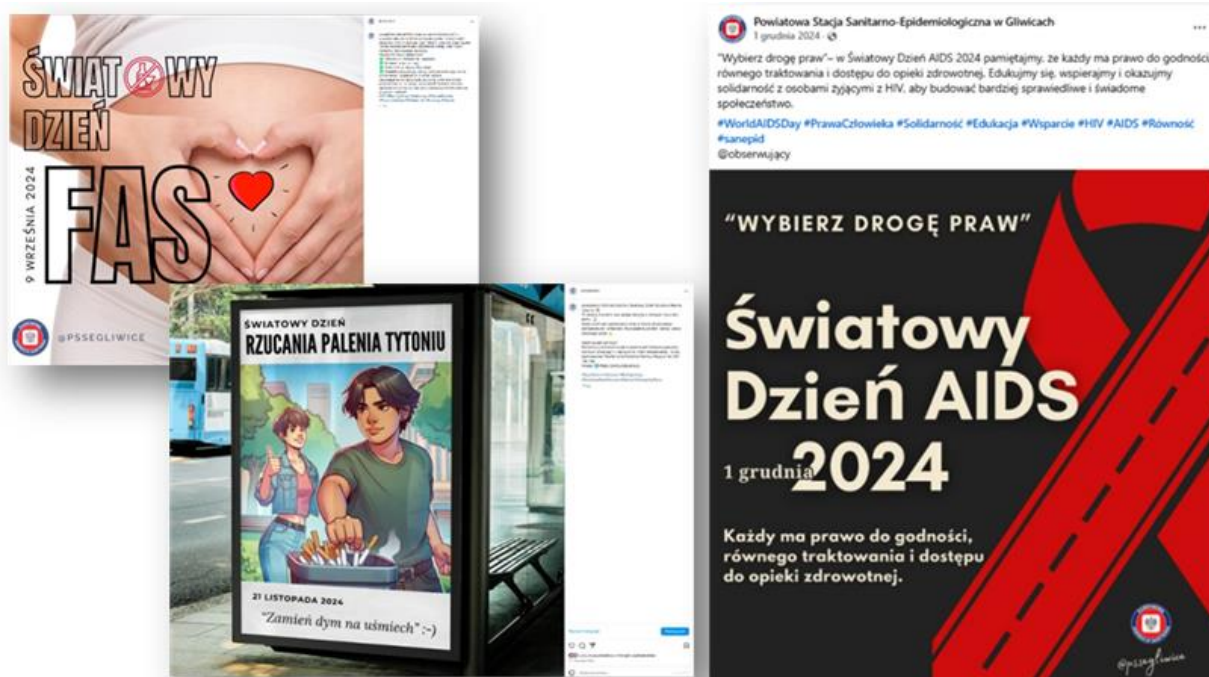
Treści w mediach społecznościowych były starannie przygotowywane na podstawie kalendarza zdrowia publicznego oraz bieżących działań inspekcji, a także reagowano na nowe zagrożenia dla zdrowia publicznego. Dzięki temu wpisy były zawsze aktualne i angażujące.

ryc. 37 Post reagujący na bieżące zagrożenie dla zdrowia publicznego w 2024 roku

Wpisy obejmowały kluczowe wydarzenia z zakresu zdrowia publicznego, m.in.:

- Światowy Dzień AIDS,
- Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach,
- Światowy Dzień Rzucania Palenia,
- Europejski Dzień Walki z Rakiem Piersi,
- Światowy Dzień Zdrowia Psychicznego,
- Światowy Dzień FAS,
- Światowy Dzień Wirusowego Zapalenia Wątroby,
- Światowy Dzień Walki z Cukrzycą,
- Ogólnopolski Dzień Świadomości Raka Prostaty,
- Dzień Bez Alkoholu,
- Światowy Dzień Zdrowia Układu Pokarmowego,
- Światowy Dzień Walki z Nowotworami Krwi,
- Europejski Dzień Profilaktyki Udarowej,
- Europejski Dzień Walki z Czerniakiem,
- Europejski Tydzień Szczepień,
- Światowy Dzień Zdrowia,
- Światowy Dzień Gruźlicy,
- Światowy Dzień Zdrowia Jamy Ustnej,
- Międzynarodowy Dzień Świadomości HVP.
- Europejski Tydzień Walki z Rakiem Szyjki Macicy.

ryc. 38 Posty dotyczące ważnych wydarzeń z zakresu zdrowia publicznego w 2024 roku